

Miljøgodkendelse

August 2010

af svineproduktion på Monbjergvej 31A, 8751 Gedved

§ 12 i Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Monbjergvej 31A

HØRSENS KOMMUNE
TEKNIK OG MILJØ

Anders Knudsen
Monbjergvej 31A
8751 Gedved

TEKNIK OG MILJØ
Natur

Rådhusvej 4
8700 Horsens
Telefon :76 29 29 29
Telefax: 75 60 10 13
teknikogmiljo@horsens.dk
www.horsenskom.dk

Sagsnr. 2008-015516
Den 11. august 2010

MILJØGODKENDELSE AF HUSDYRBRUG

**Godkendelse af Lykkegaard, Monbjergvej 31A, 8751 Gedved
i henhold til § 12 i
Lov nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v.
af husdyrbrug.**

**Ejendoms nr. 6150291320
Ansøgnings nr. 6687**

INDHOLDSFORTEGNELSE

Miljøgodkendelse af husdyrbrug	1
Indholdsfortegnelse	2
Datablad	5
Ansøgning, vilkår, resume og samlet vurdering	6
Ansøgning om miljøgodkendelse.....	6
Vilkår 6	
Resume	9
Generelle forhold	11
Beskrivelse af husdyrbruget.....	11
Meddelelsespligt – anlæg, arealer, ejerforhold.....	12
Offentlighed	13
Gyldighed.....	15
Retsbeskyttelse	16
Revurdering af miljøgodkendelsen.....	16
Beliggenhed og planmæssige forhold.....	16
Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv i relation til anlægget og dets placering i landskabet	16
Husdyrhold, staldanlæg og drift	22
Husdyrhold og staldindretning	22
Ventilation.....	27
Fodring	28
Energi- og vandforbrug.....	30
Spildevand herunder regnvand.....	32
Affald 34	
Råvarer og hjælpestoffer (opbevaring og forbrug).....	35
Driftsforstyrrelser eller uheld.....	35
Gødningsproduktion og -håndtering	37
Gødningstyper, mængder og afsætning.....	37

Flydende husdyrgødning	39
Gylleforsuring og gyllekøling.....	40
Fastgødning inkl. dybstrøelse	41
Anden organisk gødning.....	42
Forurening og gener fra husdyrbruget	42
Ammoniak og natur.....	42
Lugt 46	
Fluer og skadedyr.....	48
Transport.....	48
Støj fra anlægget og maskiner	49
Støv fra anlæg og maskiner	50
Lys 51	
Påvirkning fra arealerne	52
Udbringningsarealerne	52
Udbringningsarealernes påvirkninger på natur	56
Påvirkninger af søer og vandløb	60
Kvælstof og fosfor til fjord & hav	62
Nitrat til grundvand.....	67
Bedste tilgængelige teknik (BAT)	67
0-alternativ	71
Husdyrbrugets ophør.....	72
Egenkontrol og dokumentation.....	72
Bilag 1. Ejendommens placering	74
Bilag 2. Nudrift og placering af anlæg	75
Bilag 3. Ansøgt drift	76
Bilag 4. Beskrivelse af ejendommens bygninger.....	77
Bilag 5. Transportveje.....	78
Bilag 6. Ejerforhold på udbringningsarealer	79

Bilag 7. Udbringningsarealer i relation til grundvand.....	82
Bilag 8. Udbringningsarealer i relation til overfladevand.....	83
Bilag 9. Høringssvar fra Skanderborg Kommune	84
Bilag 10 Uddrag fra Miljøstyrelsens sædskiftenotat.....	87
Bilag 11 Udbringningsarealer med reduceret kvælstofkvote i oplandet til Horsens Fjord	89

DATABLAD

Godkendelse efter § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Oplysninger om bedriften	
Bedriftens navn	Lykkegaard
Adresse	Monbjergvej 31A
Ejendomsnummer	6150291320
Matr. nr. og ejerlav	7g, 6l, 6c, 6k Elling By, Østbirk 8m, 7f Ejer By, Øvsted 8c Monbjerg By, Østbirk
CVR-nr.	12673701
P-nummer	1000426638
CHR nummer	34369
Bedrifts ejer og ansøger	Anders Knudsen, Monbjergvej 31A, 8751 Gedved, lykkegaard@mail.tdcadsl.dk
Kontaktperson	Anders Knudsen, Monbjergvej 31A, 8751 Gedved, tlf.: 7578 7670, mobil 4058 1671
Konsulent	Mie Kruuse Meineche/Simon Rosendahl Bjorholm, LRØ, Erhvervsbyvej 13, 8700 Horsens, mim@lro.dk/srb@lro.dk

Godkendt dyrehold jf. denne godkendelse:

Dyretype	Antal	DE
Årsso	850	197,66
Smågrise (7,2 kg-28 kg)	25.500	107,37
I alt		305,03

Dyreenhederne er beregnet jf. bekendtgørelse nr. 717 af 2. juli 2009.

Grundlag for godkendelsen:

Ansøgning indsendt 1. gang 7. oktober 2008
Ansøgning indsendt sidste gang 9. juli 2010
Ansøgningsskema nr. 6687
Ansøgningsskema version nr. 8

Dato for godkendelse: 11. august 2010
Dato for offentliggørelse 11. august 2010
Dato for revurdering 11. august. 2018

Tilsynsmyndighed: Horsens Kommune, Naturafdelingen

Sagsbehandler: Gitte Bjørnholdt Brok

Underskrift:

ANSØGNING, VILKÅR, RESUME OG SAMLET VURDERING

ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Ejendommen på Monbjergvej 31A er beliggende på matr. nr. 6 I m.fl. Elling By, Østbirk. Både ejendom og husdyrproduktionen er ejet og drevet af ansøger Anders Knudsen.

Anders Knudsen ønsker soholdet udvidet fra 566 årssøer inklusiv smågrise op til 30 kg, svarende til 204,44 DE, til 850 årssøer og 25.500 producerede smågrise (7,2–28 kg), svarende til 305,03 DE. I ansøgt drift indkøbes løbeklare polte, der indgår direkte i soholdet.

Den ene af de eksisterende smågrisestalde, bygning nr. 4, ønskes i ansøgt drift ændret til drægtighedsstald, se bilag 2, 3 og 4. Stalden er på nuværende tidspunkt indrettet som klimastald med fuldspalter, og fremadrettet vil stalden være indrettet til løsgående søer på delvis spaltegulv.

Den eksisterende foderlade nr. 6 ønskes ændret til løsgående søer på delvis spaltegulv, se bilag 2, 3 og 4.

Derudover søges der om miljøgodkendelse til at opføre en ny løbe- og drægtighedsstald nr. 15 til løsgående søer på delvis spaltegulv samt en ny to-klimastald nr. 16 med delvis spaltegulv til smågrise, se bilag 3 og 4.

Endelig ønskes miljøgodkendelse til opførelsen af en gyllebeholder på 4.000 m³ (nr. 14 på bilag 3) med fast overdækning beliggende vest for den eksisterende to-klimastald nr. 9. Der vil blive etableret et læhegn omkring gyllebeholderen ud mod vejen, og minimum 1,5 meter af gyllebeholderen vil blive gravet ned, så den syner af mindre og falder bedre ind i landskabet. Overdækningen sker af hensyn til de omkringboende naboer, og derudover mindsker overdækningen ammoniakfordampningen fra lageret.

Til udbringning af gylle fra bedriftens samlede produktion er der et samlet areal på 268,89 ha (ejede arealer på 69,28 ha, 188,79 ha forpagtede arealer og 10,82 ha gylleaftalearealer). Herudover er der 20,69 ha alternative forpagtede.

Miljøgodkendelsen omfatter ejendommen Monbjergvej 31A og dens staldanlæg. Desuden omfatter miljøgodkendelsen alle dyrkningsarealer (ejede og forpagtede) tilknyttet CVR nr. 12673701.

Virksomheden er omfattet af § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug af 4. december 2009.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er første gang indsendt den 7. oktober 2008 gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem og sidste gang den 9. juli 2010. Godkendelsen meddeles på baggrund af 8. version af ansøgningen.

VILKÅR

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte produktion i henhold til de gældende regler i Lov om godkendelse af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen (skema nr. 6687, version nr. 8 i husdyrgodkendelse.dk) samt dertilhørende beregninger og betinget af følgende vilkår:

GENERELLE FORHOLD

1. Godkendelsen omfatter hele husdyrbruget på ejendommen Lykkegaard, Monbjergvej 31A, 8751 Gedved og alle arealer tilknyttet CVR nr. 12673701.
2. Godkendelsen omfatter 850 årssøer og 25.500 smågrise (7,2 kg-28 kg), svarende til 305,03 DE på årsplan. Inden for de enkelte dyregrupper tillades afvigelser i DE på +/- 10 % på årsplan, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.
  - a. Til dokumentation for at produktionen ligger indenfor godkendelsens rammer skal der, hvis Horsens Kommune kræver det, indsendes kopier af relevante dele af afsluttede årsskatteregnskaber og gødningsregnskaber. Kopierne skal indsendes til kommunen senest 14 dage efter, at kravet er meddelt virksomheden. Dokumentation skal opbevares i mindst 3 år.
3. Virksomheden må ikke foretage godkendelsespligtige bygnings- eller driftsmæssige ændringer eller udvidelser før dette er vurderet i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
4. Denne godkendelse skal altid være tilgængelig på ejendommen.
5. Der skal etableres en skærmende beplantning omkring den projekterede gyllebeholder mod syd og vest. Beplantningen skal bestå af et hegn med 3 rækker bestående af danske hjemhørende arter af buske og træer.
6. Den projekterede gyllebeholder skal etableres med fast overdækning og skal som minimum nedgraves 1,5 m, således at den syner af mindre i landskabet.
7. Indretningen af stald 7 skal senest i forbindelse med revurderingen af denne miljøgodkendelse leve op til det på revurderingstidspunktet gældende niveau for BAT.
8. De bygningsmæssige ændringer og opførelse af nye stalde og gyllebeholder skal være gennemført inden for 2½ år fra godkendelsen er meddelt.
9. Det accepteres, at husdyrproduktionen i en periode på op til 5 år fra godkendelsen er meddelt, kan være 33 % mindre end den godkendte produktion, uden at dette vil resultere i, at den uudnyttede del af produktionstilladelsen vil bortfalde. Efter 5 år vil kommunen foretage en fornyet vurdering af produktionstilladelsens størrelse.
10. Ved produktionens ophør skal overflødiggjorte gyllebeholdere fjernes og gyllebeholdere og stalde m.v. efterlades rengjorte.

DRIFT

11. Anlæggets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A) og målt i ethvert punkt på opholdsarealer ved nabobeboelser.

Dag	Periode	Tidsrum	Værdi
Mandag – fredag	kl. 07.00-18.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00-14.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	8 timer	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00-18.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (aften)	kl. 18.00-22.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (nat)	kl. 22.00-07.00	½ time	40 dB(A)

For dag-, aften- og natperioden skal grænseværdierne overholdes inden for det mest støjbelastede tidsrum på henholdsvis 8 timer, 1 time og ½ time.

12. Hvis tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedr. støj fra virksomheden er velbegrundede, skal virksomheden, igennem en akkrediteret virksomhed, for egen regning eftervise, at de stillede støjkrafter er overholdt. Støjmåling kan maksimalt kræves en gang pr. år og skal foretages i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledning nr. 5, 1984, måling af ekstern støj fra virksomheder.
13. Stalde og anlæg til husdyrgødning skal renholdes således, at lugtgener begrænses mest muligt. Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, skal virksomheden for egen regning lade foretage en undersøgelse af forskellige lugtkilder. Efterfølgende skal virksomheden udarbejde og gennemføre en plan med de nødvendige afhjælpende foranstaltninger, således at lugten uden for staldene og ved gyllebeholdere formindskes i tilstrækkelig grad.
14. Gødningsregnskabet type 2 korrektion for drægtige søer må højst være 0,789 beregnet efter følgende formel: $((FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ fosfor pr. FE}) / 1000) - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) / 5,23$. Alle drægtige søer på bedriften skal leve op til dette krav.
15. Der skal foreligge dokumentation for type 2 korrektionen, som mindst dækker en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar to år efter. Det kan fx være effektivitetskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner eller afregninger fra slagteri eller lignende.

SPILEVAND, OVERFLADEAFLØB, UHELD MV.

16. På pladser med overfladeafløb må der ikke ske oplagring, anvendelse og transport af foder, dyr, gødning, olie og kemikalier, så der kan ske forurening af vandløb via dræn.
17. Hvis der sker uheld med et væsentligt udslip af miljøfarlige stoffer, skal Horsens Kommune kontaktes telefonisk (såfremt det er i kommunens åbningstid). Er der behov for øjeblikkelig indsats ringes 112.

EGENKONTROL

18. Virksomheden skal føre egenkontrol svarende til det der er beskrevet i redegørelsen. Der skal som minimum foretages følgende registreringer vedr. driften af produktionen. Dokumentationen skal fremvises på forlangende og opbevares i mindst 3 år.
  - a. Halvårlig opgørelse af energiforbrug.
  - b. Halvårlig opgørelse af vandforbrug.
19. Virksomheden skal i forbindelse med projekteringen af de nye stalde, få foretaget en energimæssig vurdering af projektet af en energikonsulent. Resultatet af gennemgangen skal fremvises på forlangende.
20. Der skal inden den 1. december 2010 udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen. Planen skal holdes opdateret. Planen skal bl.a. indeholde oplysninger om overfladeafløb, risikooplæg, telefonnumre på kontaktpersoner ved forskellige typer af uheld. Beredskabsplanen skal forefindes i stalden og ajourføres, så oplysningerne i den altid er opdaterede. Medarbejdere skal være informerede om og have kendskab til dens indhold. Hvis medarbejdere ikke forstår dansk, skal planen være lavet på det/de sprog, som medarbejderne forstår.

ANVENDELSE AF UDSPREDNINGSAREALER OG UDSPREDNING AF GYLLE

21. Bedriftens udbringningsarealer udgør 258,07 ha ejet og forpagtet areal. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens arealer svarende til 308,03 DE (1,19 DE/ha) pr. planår (1/8-31/7).
22. Der stilles vilkår om at der holdes en min. 2 meter bred dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme omkring alle beskyttede søer på ejendommens udbringningsarealer.
23. Fosforoverskuddet på bedriftens arealer må ikke overstige 1,0 kg P pr. ha pr. år. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne. Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor. Der skal på forlangende indsendes dokumentation til Horsens Kommune.
24. Ved beregning af bedriftens kvælstofkvote, skal kvælstofnormen for de afgrøder der dyrkes på arealerne i oplandet til Horsens Fjord nedsættes med 3,8 % i forhold til Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer. Se kortbilag 11.
25. Transport af husdyrgødning på offentlige veje skal foregå således, at spild ikke finder sted. Transport gennem Elling skal ske med transportvogne, der ikke anvendes til udspredding i marken. Såfremt der undtagelsesvis anvendes sådanne vogne, skal vejen fejes samme dag.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Horsens Kommune.

Kommunen skal gøre opmærksom på, at det er ansøgers ansvar at indhente de relevante dispensationer efter anden lovgivning. Dog har kommunen en vejledningspligt overfor ansøger – særligt hvor kommunen selv er myndighed for pågældende bestemmelse.

RESUME

Miljøgodkendelsen indeholder dels ansøgers miljøtekniske redegørelse og dels kommunens bemærkninger, samt vurdering af produktionen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Herunder er kort resumeret de væsentligste forhold på ejendommen. Der er lavet en delkonklusion under hvert delelement.

Produktion og arealer

Svineproduktionen udvides fra 204,44 DE til 305,03 DE. Der er ikke tidligere meddelt godkendelse til produktionen efter kapitel 5 i Miljøbeskyttelsesloven. Der er fremover tilladelse til 850 årssøer og 25.500 smågrise (7,2 kg - 28 kg) i alt 305,03 DE.

Placering

I forbindelse med udvidelse af dyreholdet ønskes også en ændret anvendelse af en eksisterende stald og en eksisterende foderlade, samt opførelse af nye anlæg. Den eksisterende smågrisestald (bygning 4) ønskes ombygget til drægtighedsstald. Den eksisterende foderlade (bygning 6) ønskes ombygget til farestald med kassestier på delvis spaltegulv. Derudover ønskes der opført en ny løbe- og drægtighedsstald (bygning 15), en ny smågrisestald (bygning 16) samt en ny gyllebeholder (bygning 9) med fast overdækning.

Lugt

Lugtgenerberegninger i ansøgningssystemet viser, at lugtgenerafstande til nærmeste bolig uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone er overholdt.

Transporter til og fra ejendommen

Antallet af transportere stiger fra 567 til 707 om året. Stigningen på 140 transportere skyldes en stigning i antallet af gylletransportere, grundet udvidelsen af dyreholdet. Et mindre antal af transportere vil gå igennem landsbyen Elling. Det vurderes, at transportere ikke vil give anledning for væsentlige gener for de omkringboende.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Da ansøgningen om denne miljøgodkendelse er indsendt i 2008, er der for ammoniakfordampningen et generelt ammoniakreduktionskrav på 20 %, der skal overholdes, før der kan gives en miljøgodkendelse.

Dette generelle ammoniakreduktionskrav er for dette projekt overopfyldt med 27 kg N om året. Reduktionen opnås ved at overdække den projekterede gyllebeholder samt ved valg af staldtyper med lav ammoniakfordampning.

Der ligger i en afstand af op til 1000 m fra ejendommen i alt 17 større og mindre naturområder, som er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Da ammoniakfordampningen øges i forbindelse med udvidelsen, er der foretaget ammoniakdepositionsregninger for udvalgte områder. Beregningerne viser, at merdepositionen ligger mellem 0,08 og 0,39 kg N.

Nærmeste større naturområde (overdrev eller hede), som er beskyttet efter § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, ligger mere end 1000 m fra ejendommen.

Nærmeste Natura-2000 område er Natura 2000-område nr. 54, (Yding Skov og Ejer skov)) som ligger ca. 2,5 km nord for ejendommen.

Nærmeste næringsfattige naturtype er bøgeskov på morbund med kristtorn beliggende ca. 3,2 km nord for anlægget.

Der er ikke registreret hverken Bilag IV arter eller Rød-, og Gullistearter i nærheden af staldanlægget.

Det vurderes samlet på grund af afstanden til naturområder samt at der ikke er registreret hverken Bilag IV eller Rød- og Gullistearter i nærheden af anlægget, at udvidelsen ikke vil have negativ påvirkning af naturområder.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Cirka halvdelen af ejendommens arealer afvander til Horsens Fjord, og resten afvander til Randers Fjord.

Reguleringen af udvaskning af kvælstof til overfladevand sker gennem Miljøstyrelsens udpegede områder med reduceret kapacitet til nitratreduktion, hvor bl.a. Horsens Yderfjord og Randers Fjord er omfattet af udpegnen.

Horsens Kommune sidestiller dog også arealer, der afvander til Horsens Inderfjord med arealer, der afvander til Horsens Yderfjord. På krav fra Horsens Kommune har ansøger derfor opklassificeret arealerne i ansøgningssystemet, således at de betragtes som arealer, der har reduceret kapacitet til at denitrificere den nitrat, der udvaskes fra arealerne.

Ejendommen på Monbjergvej 31A har 120,85 ha ejede og forpagtede arealer beliggende i nitratklasse 2, hvilket er karakteriseret ved, at arealernes evne til at denitrificere ligger imellem 50-75 procent samt at Natura 2000-området er klassificeret som meget kvælstof sårbart. Det medfører, at mellem 50 og 75 procent af kvælstoffet fjernes mellem rodzone og kystområde.

Ejendommen har derudover 16,22 ha beliggende i nitratklasse 3, hvilket er karakteriseret ved, at arealernes evne til at denitrificere ligger mellem 0-50 procent. Det medfører, at mellem 0 og 50 % af kvælstoffet fjernes mellem rodzone og kystområde.

Randers Fjord og Horsens Fjord er følsom overfor fosfor, og Horsens Kommune anvender derfor et forsigtighedsprincip i forhold til fosforbelastningen på arealerne.

På baggrund af en konkret vurdering af det ansøgte projekt er der stillet vilkår om, at der grundet afvanding fra udbringningsarealerne til fosforfølsomme recipienter skal være tilnærmet fosforbalance. Vilkåret, som er skærpet i forhold til det generelle beskyttelsesniveau, er med til at sikre, at tilstanden af vandområder ikke forringes som følge af øget fosfortilførsel.

Arealerne ligger ikke i grundvandsområder, der jf. Miljøstyrelsens kortværk er nitratfølsomme eller jf. Horsens Kommunes nyeste viden om sårbare grundvandsområder er ringe beskyttelse imod nitratnedsivning til grundvand.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende regler for opbevaring og udbringning af gulle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

BAT

Horsens Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige og de mulige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

Høring af arealer i Skanderborg Kommune

De vurderede arealer er ca. 113,7 ha udbringningsarealer beliggende i Skanderborg Kommune (mark nummer 104-2, 104-1, 103-2, 103-1, 105-1, 105-2, 21-0, 102-0, 106-0, 19-0, 111-0, 101-0, 107-0, 18-0, 20-0, 109-0, 109-1, 110-0, 110-2, 110-1, 30, 31, 28-0, 28-1 og ca. 3 ha af mark 1-0 på i alt 113,7 ha). Skanderborg har haft enkelte bemærkninger til projektet. Bemærkninger er indarbejdet i godkendelsen og høringssvaret kan ses af bilag 9.

Samlet vurdering

Horsens Kommune vurderer, at der i forbindelse med den ansøgte udvidelse på Monbjergvej 31A er truffet de nødvendige og mulige foranstaltninger til at sikre, at miljøet ikke påvirkes i en ugunstig retning ved en øget forurening fra husdyrbrugets arealer og anlæg.

GENERELLE FORHOLD

BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen gælder for svinebruget tilhørende Anders Knudsen beliggende Monbjergvej 31A, 8751 Gedved.

Anders Knudsen ønsker på Monbjergvej 31A at udvide den nuværende besætning fra 566 års-søer inklusiv smågrise op til 30 kg, svarende til 204,44 DE, til 850 årssøer og 25.500 producerede smågrise (7,2 – 28 kg), svarende til 305,03 DE. I ansøgt drift indkøbes løbeklare polte, der indgår direkte i soholdet.

Den ene af de eksisterende smågrisestalde, bygning nr. 4, ønskes i ansøgt drift ændret til drægtighedsstald. Stalden er på nuværende tidspunkt indrettet som klimastald med fuldspalter, og fremadrettet vil stalden være indrettet til løsgående søer på delvis spaltegulv.

Den eksisterende foderlade, bygning nr. 6, ønskes indrettet til farestald med kassestier og delvis spaltegulv.

Derudover ønskes der opført en ny løbe- og drægtighedsstald, bygning nr. 15, til løsgående søer på delvis spaltegulv samt en ny to-klimastald, bygning nr. 16, med delvis spaltegulv til smågrise, se bilag 3 og 4.

Der ønskes opført en ny overdækket gyllebeholder på 4.000 m³. Beholderen vil blive etableret vest for den eksisterende bygning 9. Der vil blive etableret læhegn omkring beholderen ud mod vejen, og minimum 1,5 meter af beholderen vil blive gravet ned således at den syner af mindre og falder bedre ind i landskabet.

Den nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, om ikke ejes af ansøger, ligger ca. 218 m sydøst for det planlagte byggeri. Den nærmeste samlede bebyggelse er Elling med en afstand på ca. 967 m fra anlægget. Den nærmeste byzone (Østbirk) ligger ca. 3,3 km vest for anlægget.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i følsomme områder med hensyn til kvælstof ifølge statslige udpegede arealer.

Halvdelen af ejendommens arealer (ca. 137 ha) ligger indenfor oplandet til Horsens Fjord, som Horsens Kommune stiller skærpede krav til i forhold til udledningen af kvælstof til overfladevand. Baggrunden er, at basisanalysen risikoanalyse (udarbejdet af Vejle Amt) viser, at Horsens Fjord er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Årsagen hertil er bl.a. en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land.

Resten af arealerne (ca. 132 ha) afvander via Gudenåen til Randers Fjord. Basisanalysens risikoanalyse viser, at også Randers Fjord er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Årsagen hertil er især en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land.

Der er ikke arealer, som er sårbare i forhold til nitratudvaskningen til grundvand.

Det nærmeste beskyttede naturområde (§ 3) ligger umiddelbart sydøst for ejendommen.

Vejle Amt har den 16. maj 2004 truffet en screeningsafgørelse, hvor amtet har vurderet, at den ansøgte udvidelse af dyreholdet til 222,1 DE, og de daværende bygningsmæssige ændringer ikke var VVM-pligtige. Ansøger har den 10. januar 2005 anmeldt en ændring af dyreholdets sammensætning til Miljøcenter Horsens I/S, som blev accepteret af Miljøcenter Horsens I/S.

MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

Der er i 2008 søgt om godkendelse af udvidelse af svineholdet fra 204,44 DE til 305,03 DE og ændring af stald nr. 4 fra smågrisestald til drægtighedsstald. Den eksisterende foderlade, bygning nr. 6, ønskes indrettet til farestald. Derudover ønskes der etableret en løbe- og drægtighedsstald og en smågrisestald. Endelig ønskes der opført en ny gyllebeholder med fast overdækning.

Idet ejendommen ikke tidligere er miljøgodkendt, og samtidigt ved udvidelsen passerer grænsen i husdyrloven på 250 DE, medfører det, at der skal udarbejdes en miljøgodkendelse efter § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009.

De hovedhensyn, der har været bestemmende for miljøgodkendelsens vurderinger, er, at der er tale om bestående virksomhed med etablering af nye anlæg / ændring af eksisterende, anvendelse af bedste tilgængelige teknologi, overfladevand, natur med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkninger, begrænsning af eventuelle gener for naboer fra luftforurening samt støj- og lugtgener, sikring af korrekt affaldshåndtering, beskyttelse af jord og grundvand, recipienter og spildevandsafledning, hovedhensynet til de landskabelige værdier, væsentlige mulige alternative løsninger, samt en plan for nødvendige foranstaltninger ved op-

hør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand.

Endvidere er godkendelsen behandlet i henhold til de retningslinjer, der i dag er til rådighed for vurdering af Natura 2000-områder.

Der er med denne godkendelse ikke taget stilling til eventuel godkendelse efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller arbejdsmiljøloven.

Der indgår ikke aftaler om udbringning af husdyrgødning på sårbare arealer.

Såfremt der tilkøbes jord eller indgås nye forpagtninger eller husdyrgødningsaftaler, kan disse først anvendes som udbringningsarealer, når Horsens Kommune har vurderet, om driften af de nye arealer påvirker miljøet væsentligt.

Dog kan arealer indenfor samme kategori (ejede/forpagtede eller gylleaftalearealer) udskiftes uden en ny godkendelse, såfremt Horsens Kommune vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare end de arealer, de erstatter jf. § 15 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009.

OFFENTLIGHED

Der er foretaget en forudgående offentlig annoncering i Horsens Posten og på Horsens Kommunes hjemmeside den 29. juli 2009. Der var jf. offentliggørelsen 3 uger til at indsende bemærkninger til projektet.

Der indkom ingen bemærkninger i perioden.

Carl Erik Jensen, Kvægenbjergvej 12, 8752 Østbirk og Danmarks Naturfredningsforening, Horsens, v/Birthe Anker Christensen, Torstedalle 97, 8700 Horsens, horsens@dn.dk anmodede dog om at få tilsendt udkast til afgørelse og endelig afgørelse når den foreligger.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 28. oktober 2009 sendt i høring hos naboer og andre parter i sagen samt Carl Erik Jensen og Birthe Anker Christensen. Høringsfristen løb indtil 10. december 2009.

Der indkom følgende bemærkninger:

Marianne og Morten Ramsbøl, Ellingvej 9, Bjødstrup, 8660 Skanderborg

En forøgelse af produktionen på Monbjergvej 31A, vil i praksis betyde en betydelig øget gylle, foder og-dyretransport med tunge køretøjer på Ellingvej.

Vores hus ligger tæt på vejen og er i særdeleshed udsat for potentielle sætningsskader, idet køretøjerne passerer huset i mindre end 5 meters afstand. Kender til flere sager, hvor sætningsskader er opstået i forb. m. øget tung trafik i kølvandet på en tilsvarende udvidelse. Vi ønsker at Horsens Kommune tager ansvar for dette og dækker ind ved evt. skader, hvis sagen godkendes.

Ellingvej er smal, i yderst dårlig stand og på ingen måde dimensioneret til tung trafik. Det samme gør sig gældende for de øvrige veje, som kommer til at lide overlast.

Kan ikke se at der er projekteret nogen rensning af ventilationen på ejendommen. Området har samlet set en stor udledning af ammoniak og kvælstof i forbindelse med de mange gårde. Er der lavet beregninger på sundhedsrisiko? Embedslægen bør involveres omkring dette. Har på nuværende tidspunkt problemer med alger pga. den allerede eksisterende udledning.

I forhold til vandforsyningen, ses ikke beregninger på om vores vandværk kan levere den øgede mængde vand uden større udvidelser af dette og dermed øgede udgifter til aftagere af vand.

Derfor gør vi indsigelser mod udvidelsen af Monbjergvej 31 A.

Kommunens bemærkninger

Transport

Det er korrekt at den ansøgte produktionsudvidelse vil medføre et øget antal af transporter og at nogle af disse vil foregå via Ellingvej. Jeg må dog gøre opmærksom på at Horsens Kommune ikke har mulighed for at regulere forhold vedr. trafik på offentlig vej, da det er Politiet, som er myndighed på dette område. Vi kan heller ikke afvise en ansøgning om udvidelse med henvisning til at projektet vil resultere i et øget antal kørsler. Ansøger har endvidere oplyst at han sidste år begyndte at transportere gylle i transportvogne for at minimere antallet af transporter. Når der transporteres gylle i de tungere transportvogne minimeres antallet af transporter og samtidig reduceres generne forbundet med at gyllevogne, som også kører i marken, taber jord og mudder på vejen.

Hvis jeres hus tager skade har I mulighed for at anlægge et civilt søgsmål. I den forbindelse kan jeg anbefale dig at dokumentere, hvilken tilstand jeres hus er i, da det vil være vigtig dokumentation for, at der er sket en skade.

Ammoniak og lugt

Det ansøgte udvidelsesprojekt overholder Husdyrlovens krav om at reducere ammoniakfordampningen med 20 % i forhold til referencestaldsystemet. Det er opnået ved at etablere fast overdækning på en gyllebeholder og indrette den projekterede løbe- og drægtighedsstald med delvist spaltegulv og smågrisestalden som to-klimastald med delvis spaltegulv. Der anvendes ligeledes gyllekøling i smågrisestalden. Der er som I skriver ikke ansøgt om etablering af et anlæg til rensning af ventilationsluften, hvilket er helt på linje med praksis på området. Kommunen stilles udelukkende krav om luftrensning, hvis det er påkrævet for at overholde Husdyrlovens krav til den maksimale tilladte ammoniakfordampning eller imødegå væsentlige lugtgener hos naboer. Horsens Kommune har ikke kendskab til, at den nuværende produktion medfører lugtgener for ejendommens naboer. Der er ligeledes ingen grund til at antage at den fremtidige produktion vil medføre lugtgener. Etablering af luftrensning er omkostningsfuldt og vurderes derfor ikke at være proportionalt i denne sag. Algevækst på tage fremmes ikke udelukkende af ammoniak fra nærliggende husdyrbrug, men også af kvælstof fra fjerne kilder som ligger hundrevis af kilometer væk.

Vandforbrug

Vandforbruget vil øges fra 11.736 m³ til 11.749 m³. En forøgelse på 13 m³ er ubetydelig for vandværket. En vurdering af vandværkets forsyningspotentiale indgår ikke i behandlingen af en ansøgning om miljøgodkendelse.

Sundhedsrisiko

Vurderinger af en eventuel sundhedsrisiko indgår ikke i behandling af ansøgninger efter Husdyrloven.

Høring af nabokommune

En del af ejendommens arealer ligger i Skanderborg Kommune. Skanderborg Kommune er kommet med en udtalelse og med forslag til vilkår, som er indarbejdet i denne godkendelse hvor det er relevant. Det omhandler i hovedtræk følgende områder:

- Vilkår vedrørende driften af mark 24-0
- At der skal stilles vilkår, der sikrer 4,0 g P/FE til drægtige søer
- Natura 2000
- Ansøger gøres opmærksom på, at der skal være en 2 m bræmme fra foden af fortidsminder.

Det bemærkes dog, at efter høringssvarets udarbejdelse har bedriften ikke længere rådighed over mark nr. 24-0.

Vedrørende bemærkning til Natura 2000 har Horsens Kommune efterfølgende været i dialog med Skanderborg Kommune. Der ligger ikke næringsstoffsomme habitatnaturtyper i nærheden af udbringingsarealerne og det vurderes, at der ikke skal stilles skærpede vilkår til arealet.

Der skal nedfældes indenfor bufferzoner til natur beskyttet efter § 7 i husdyrloven, da dette er et lovkrav.

Vedrørende fosforoverskuddet er det i løbet af sagsbehandlingen ændret fra et overskud på 0,8 kg P/ha til 1,0 kg P/ha. Horsens Kommune har været i dialog med Skanderborg Kommune vedrørende fosforoverskuddet. Det vurderes at et fosforoverskud på 1,0 kg P/ha er acceptabelt.

Skanderborg Kommune har ikke haft yderligere bemærkninger.

Ændringer i projektet siden høring af udkastet.

Siden kommunen har haft sendt udkastet til miljøgodkendelse i offentlig høring, har ansøger ønsket nogle ændringer i projektet. Ændringerne medfører, at der i stedet for opførelse af en kombineret farestald/smågrisestald nu opføres 2 nye stalde, henholdsvis en smågrisestald og en løbedrægtighedsstald. Ændringerne er begrundet i driftsmæssige fordele. Den ansøgte udvidelse af dyreholdet er uændret i forhold til høringsudkastet.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at omtalte ændringer ikke er så væsentlige, at det udløser en ny høring af naboer og andre berørte parter inden den endelige miljøgodkendelse meddeles, idet den miljømæssige belastning er uændret.

GYLDIGHED

Godkendelsen er gældende fra offentliggørelsen.

I forbindelse med udvidelse af besætningen sker denne i to faser, hvor første fase er at få bygget, så der er plads til flere dyr. De nye bygninger forventes færdige og klar til indsættelse af dyr omkring 2-2½ år efter, at godkendelsen er givet. Anden fase af udvidelsen er at opnå det ansøgte produktionsniveau med 850 årssøer og 25.500 smågrise (7,2-28 kg). I forbindelse med udvidelsen indkøbes nye avlsdyr til udvidelsen. Søernes kuldstørrelse øges med alderen, og dyret opnår topydelse i form af flest levendefødte grise pr kuld ved 4.-5. kuld, svarende til ca. 2½ år efter indsættelse. Det ansøgte produktionsniveau kan derfor først opnås 2½ år efter de sidste nye dyr er indsat i den nye stald (svarende til 16 uger efter indsættelse af de første). 25.500 producerede smågrise ved 28 kg kan opnås yderligere 20 uger senere, hvor hele smågrise produktionen er i fuld drift.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at der er redegjort for, at udvidelsen udføres i etaper som beskrevet ovenfor, og Horsens Kommune sætter derfor fristen for opførelse af de nye stalde til at være, at selve byggeriet af staldene skal være færdigt senest 2½ år efter at godkendelsen er meddelt.

På baggrund af ovenstående har Horsens Kommune ligeledes udvidet fristen for den fulde udnyttelse af denne godkendelse til 1. august 2015, dvs. næsten 5 år fra offentliggørelsen. Da der er tale om at oparbejde en husdyrproduktion kan der i en periode på op til 5 år fra godkendelsen er meddelt, være 33 % mindre end den godkendte produktion, uden at dette vil resultere i, at den uudnyttede del af produktionstilladelsen vil bortfalde. Efter 5 år vil kommunen foretage en fornyet vurdering af produktionstilladelsens størrelse.

Såfremt godkendelsen bliver påklaget til Miljøklagenævnet, kan fristen for udnyttelsen udsættes. Dette kræver dog, at Horsens Kommune foretager en vurdering, hvor bl.a. Miljøklagenævnets aktuelle sagsbehandlingstid vil blive inddraget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Godkendelsen omfatter hele husdyrbruget på ejendommen på Monbjergvej 31A, 8751 Gedved og alle arealer tilknyttet CVR nr. 12673701.*
- *De bygningsmæssige ændringer og opførelse af nye stalde og gyllebeholder skal være gennemført inden for 2½ år fra godkendelsen er meddelt.*
- *Det accepteres, at husdyrproduktionen i en periode på op til 5 år fra godkendelsen er meddelt, kan være 33 % mindre end den godkendte produktion, uden at dette vil resultere i, at den uudnyttede del af produktionstilladelsen vil bortfalde. Efter 5 år vil kommunen foretage en fornyet vurdering af produktionstilladelsens størrelse.*

RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse.

Dato for retsbeskyttelsens udløb er 11. august 2018. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

BYGGE- OG BESKYTTELSESLINIER, FREDNINGER MV I RELATION TIL ANLÆGGET OG DETS PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

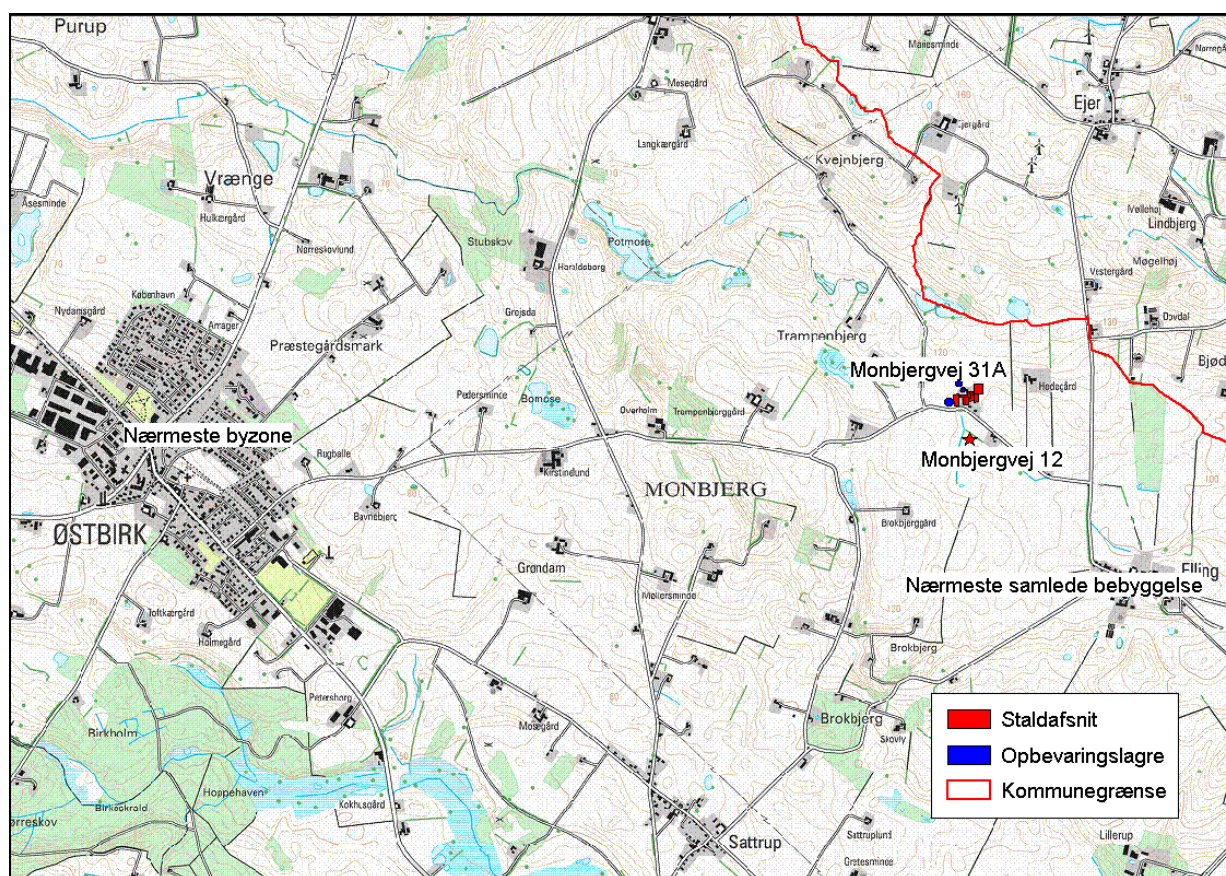

Afstandene fra staldanlægget til nærmeste omgivelser er angivet i nedenstående tabel.

Se endvidere figur 1 herunder hvor ejendommens placering i forhold til nærmeste nabo, samlede bebyggelse og byzone er angivet.

Tabel 1: Faktiske afstande og afstandskrav jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Afstand i meter fra staldanlæg til:	Afstandskrav (meter)	Faktisk afstand (meter)
Beboelse på samme ejendom	15	26
Nabobeboelse	50	193
Samlet bebyggelse (Elling)	100	939
Byzone (Østbirk)	300	Ca. 3,2 km
Naboskel	30	17 m fra stald 4, 9 m fra nybyggeri
Ikke almene vandforsyningsanlæg	25	> 25
Almene vandforsyningsanlæg	50	975
Vandløb (herunder dræn og søer)	15	53
Offentlig vej og privat fællesvej	15	Bygning nr. 4 er placeret ca. 10,5 m fra offentlig vej og bygning 9 11,5 m. Begge bygninger er eksisterende.
Levnedsmiddelvirksomhed	25	> 25

Figur 1. Nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone.

Flere af ejendommens eksisterende driftsbygninger overholder ikke det generelle krav om 15 meter til offentlig vej (Monbjergvej). Der er dog tale om eksisterende lovlig produktion og bygninger, hvorfor beliggenheden tidligere er tilladt. Horsens Kommune har derfor vurderet, at det ikke nødvendigt at meddele en dispensation for afstandskravet jf. § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Afstand til nærmeste skel til Monbjergvej 12 med matrikelnr. 13a, Elling by, Vestbirk er ikke overholdt. Afstanden på skel er ca. 17 meter fra den eksisterende stald nr. 4, som skal ændres. Stalden overholder derfor ikke afstandskravet på 30 meter til skel, som ikke er ejet af ansøger

selv. Der søges derfor dispensation for afstandskravet. Der gøres opmærksom på, at dispensationen søges til en eksisterende bygning, hvor alle ændringer vil være indvendige og ske i forhold til ændret anvendelse af stalden. Horsens Kommune vurderer, at da der er tale om en eksisterende bygning, der kun ændres indvendigt, er det ikke nødvendigt at meddele dispensation for afstandskravet jf. § 8 Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Ejendommen er beliggende i landzone og omgivet af dyrket agerjord på alle sider. Elling (samlet bebyggelse) er beliggende ca. 939 meter mod sydøst, og mod nord er nærmeste landsbyzone Såby, godt 2 km fra ejendommen. Nærmeste byzone og byudviklingszone er Østbirk, som ligger 3,2 km vest for ejendommen.

Der er ifølge Kommunes oplysninger ca. 1,9 km til den nærmeste ejendom med et dyrehold, der er større end 75 DE (svinehold).

Tabel 2. Afstande til bygge- og beskyttelseslinjer.

Bygge- og beskyttelseslinjer	Evt. lovkrav (meter)	Faktisk afstand (meter) og evt. lokalitet
Områder med landskabelig værdi		Ejendommen ligger indenfor udpegningsområdet særligt værdifuldt landskab
Uforstyrrede landskaber		Ejendommen ligger indenfor udpegningsområdet større uforstyrrede landskaber.
Rekreative interesseområder		Ejendommen ligger ved landevejen Kvægenbjergvej/Monbjergvej/Ellingvej, som er kategoriseret som en rekreativ sti/vej og løber fra Elling til Såby. Ejendommen er beliggende udenfor frilufts-, udflugts-, og sommerhusområder. Nærmeste frilufts- og udflugtsområde er Elling Skov knap 2,4 km øst for ejendommen.
Områder med særlig geologisk værdi		Nærmeste geologiske interesseområde ligger ca. 5,4 km nordvest for ejendommen.
Værdifulde kulturmiljøer og bevarings-værdige landsbyer		Ejendommen ligger indenfor kulturmiljøet med områdebetegnelsen Elling – landsby med særligt ejerlaug.
Kirkeomgivelser, kirkebyggelinje		Nærmeste kirkebyggelinje og kirkeomgivelseslinje ligger henholdsvis 2,5 km mod øst og 3 km mod vest fra ejendommen.
Fredede områder		Nærmeste fredede område ligger ca. 1.300 m nordøst for ejendommen.
Fortidsminder		Det fortidsminde, der ligger tættest på ejendommen, er en fredet vildtbanesten, hvoraf den nærmeste er beliggende ca. 1,1 km mod sydvest.
Beskyttede sten- og jorddiger		Nærmeste beskyttede jord- eller stendige er beliggende ca. 158 meter øst for ejendommen.
Beskyttede naturarealer (§ 3)		Nærmeste område er en sø 320 m sydøst for ejendommen.
Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser mv.		Nærmeste § 7 område ligger ca. 4 km nordvest for ejendommen.
Sø- og Å beskyttelseslinje		Ejendommen er ikke berørt af å-beskyttelseslinier (> 2,1 km mod øst ved Riis) og sø-beskyttelseslinier (> 2,1 km mod øst ved Riis)
Strandbeskyttelseslinje, kystnærhedszone og klitfredning		Ingen i nærheden.
Lavbundsarealer inkl.		Nærmeste lavbundsareal der ikke er omfattet af okker-

evt. okker klassificering		klasse ligger ca. 200 m syd for ejendommen.
Skovbyggelinie		Nærmeste skovrejsningsområde (ca. 295 meter nord) og skovbyggelinjer (ca. 1,8 km mod sydøst).
Habitatområde		Nærmeste habitatområde er Yding Skov og Ejer Skov, der ligger ca. 2,5 km nord for ejendommen.

Nærmeste område, som er udpeget som særligt værdifuld natur, er et vandløb beliggende godt 1,8 km øst fra ejendommen. Nærmeste særligt værdifuldt naturområde er en eng beliggende ca. 1,2 km øst for Monbjergvej 31A. Nærmeste ny natur er beliggende ca. 290 meter nord for ejendommen.

Ejendommen er uberørt af potentielle vådområder. Nærmeste potentielle vådområder er beliggende 956 meter sydvest for ejendommen ved Elling.

Da det planlægges, at den projekterede gyllebeholder skal opføres vest for anlægget, er der planlagt en skærmende beplantning ud mod Monbjergvej omkring den projekterede gyllebeholder. Den planlagte skærmende beplantning vil blive opført i forbindelse med opførelsen af gyllebeholderne, og placeringen fremgår af bilag 2.

I tabellen herunder ses taghøjde, taghældning, materialevalg og belysning på ejendommen.

Tablet 3. Anlægsbeskrivelse.

Bygnings nr.	Højde over terræn (tagryg eller maksimal højde)	Taghældning	Ydervægge Farve/materiale	Tag Farve/materiale	Belysning (facader mv.)
1 Farestald	6,5 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	En udendørslampe
2 Farestald	6,5 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	For bygning 2 og 3 er der en udendørslampe (arb. belys.)
3 Farestald	6,5 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	-
4 Klimastald	6,5 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	En udendørslampe
5 Drægtighedsstald	6,5 meter	25 grader	Hvidpudsede mursten	Grå eternit	To udendørslamper
6 Foderlade og sygestier	9,60 meter	25 grader	Røde stålplader	Grå eternit	Ingen
7 Socialstald	3,50 meter	Rundbuehal	Brune stålplader Rundbue	Brune stålplader Rundbue	En udendørslampe
8 Løbe og drægtighedsstald	7,5 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	Fire udendørslamper
9 Klimastald	7 meter	25 grader	Svensk granit Betonelementer	Grå eternit	En udendørslampe
10 Personaletbygning	6 meter	30 grader	Gule mursten	Rød eternit	Tre udendørslamper
11 Stuehus	7,5 meter	45 grader	Røde mursten	Røde tegl	-
12 Gyllebeholder	-	-	Beton	Grå	-
13 Gyllebeholder	-	-	Beton	Grå	-

14 Projekteret gyllebeholder	7,5 meter	Ca. 15 grader	Beton	Grå	-
15 Projekteret løbe- og drægtighedsstald	10 meter	15 grader	Grå beton	Lysegråt tag - forventeligt eternit eller stålplader	Det forventes, at der skal være udendørs lamper
16. Projekteret smågrisestald	Forventeligt 8,5 meter	Forventeligt 25 grader	Grå beton	Lysegråt tag forventeligt eternit eller stålplader	Det forventes, at der skal være udendørs lamper

Der forekommer udendørs belysning på stort set alle bygninger. Lyset på bygning 1, 5, 8 og 10 er udstyret med sensorer, og belysningen på de resterende bygninger er arbejdsbelysning og derfor kun tændt, når der er behov for det.

Derudover er der 2 udendørs lamper på stuehuset, der er tændt, når det er mørkt.

Udendørs belysning er markeret med stjerne på bilag 2.

Der er beplantning syd for ejendommen, og der etableres beplantning vest for ejendommen i forbindelse med opførelsen af den projekterede gyllebeholder. Nærmeste naboer er beliggende henholdsvis syd og vest for ejendommen.

Den nye gyllebeholder vil blive etableret med overdækning i form af en teltoverdækning. Overdækningens hældning bliver ca. 15 grader, og det vurderes, at højden på beholderen vil være ca. 7,5 inklusiv teltoverdækningen. Der vil blive plantet læhegn rundt om gyllebeholderen ud mod vejen, og minimum 1,5 meter af beholderen nedgraves, så at den syner af mindre og falder bedre ind i landskabet.

Ansøger ønsker med den valgte placering af gyllebeholder og placeringen af den nye løbe- og drægtighedsstald og smågrisestald at tage højde for fremtidige udvidelser på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Kommune har vurderet, at idet kravene til ejendommens beliggenhed var overholdt på det tidspunkt, hvor de eksisterende produktionsbygninger blev opført, samt at der ikke sker uønskede ændringer af det eksisterende anlæg, er det ikke nødvendigt at meddele en dispensation for de afstandskrav, der ikke er overholdt for eksisterende bygninger til offentlig vej og skel, jf. § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunen vurderer, at alle afstandskrav til vandforsyning, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Horsens Kommune vurderer, at bygningen kan anvendes som stald og at der ikke i den anledning skal meddeles dispensation fra afstandskravet på 15 meter, idet der er tale om en eksisterende bygning, hvor brandrisikoen ikke forøges med den nye anvendelse.

De nye bygninger opføres ikke indenfor eller nær følgende byggelinjer: beskyttede sten- og jorddiger, kirkebyggelinjer, skovbyggelinjer, åbeskyttelseslinjer, søbeskyttelseslinjer, fortidsmindebeskyttelseslinjer, klitfredning og strandbeskyttelse.

Ejendommen ligger indenfor særligt værdifulde arealer og større uforstyrrede landskaber. Ejendommen og produktionsanlægget er beliggende, så en del af ejendommen er skærmet af eksisterende beplantning mod syd og af en stor bakke / terrænforskel mod nord, umiddelbart lige bag ved det eksisterende produktionsanlæg. Mod øst er et nyopført stuehus i røde mursten med en stor gårdsplads foran, samt et ældre tidligere stuehus (i dag brugt til medarbejdere), og

den eksisterende stald nr. 8 synlig umiddelbart foran bakken bag ved ejendommen. Resten af anlægget ligger gemt bag de nævnte bygninger og beplantning etableret foran ejendommen mod syd.

Kommunen vurderer, at det eksisterende anlæg falder godt ind i landskabet, som det er placeret nu, og der er derfor i vurderingen af de planlagte nybyggerier til anlægget lagt vægt på, at nye stalde og gyllebeholdere skal syne som en samlet del af det eksisterende anlæg. Den projekterede stald nr. 15 ønskes etableret umiddelbart bag ved den eksisterende stald nr. 8, således at den projekterede stald vil være skjult af terrænet mod nord, og af det eksisterende anlæg mod vest og syd. Derudover vil den projekterede stald nr. 15 kun være umiddelbart synlig bag ved ejers stuehus fra øst. Horsens Kommune vurderer derfor, at idet den nye stald vil syne som en samlet del af det eksisterende anlæg, og at den nye stald overvejende kun vil være synlig fra øst, vil den projekterede stald nr. 15 ikke skæmme det omkringliggende landskab.

Den projekterede stald nr. 16 ønskes etableret umiddelbart bag ved den eksisterende stald nr. 9, således at den projekterede stald vil være skjult af terrænet mod nord og ligge i en naturlig forlængelse af stald nr. 9. Stalden vil dog være synlig fra vest siden, men igen fremtræde i naturlig forlængelse af stald nr. 9. Samlet vurderer Horsens Kommune, at idet den nye stald vil syne som en samlet del af det eksisterende anlæg, vil den projekterede stald nr. 16 ikke skæmme det omkringliggende landskab.

Gyllebeholderen ønskes placeret parallelt med den eksisterende smågrisestald, men idet den vil blive nedgravet ca. 1½ meter, og at der vil blive plantet skærmende læhegn rundt om gyllebeholderen mod syd og vest, vurderes det, at den både vil syne som en del af det eksisterende anlæg, og samtidig at beplantningen ud mod vejen – når denne er opvokset – vil skærme den nye gyllebeholder for direkte synlighed for forbigående på vejen (Monbjergvej). Derudover vil en skærmende beplantning mod syd og vest rundt om den nye gyllebeholder markere overgangen fra anlægget til den tilstødende mark. For at den projekterede gyllebeholder, der af hensyn til omkringboende skal etableres med overdækning, hvilket vil få den til at syne af mere, end hvis det blev etableret uden, stiller Horsens Kommune vilkår om, at den skal nedgraves minimum 1,5 meter, så beplantningen rundt om beholderen, med tiden vil skærme det meste af beholderen. Horsens Kommune vurderer derfor, at ejendommen – herunder også den nye stald – fortsat vil falde godt ind i landskabet, og at synligheden af den projekterede gyllebeholder, der er nødvendig i forbindelse med den øget svineproduktion, vil blive begrænset ved Horsens Kommunes vilkår om skærmende beplantning, bestående af et 3-rækket hegn af hjemhørende danske arter, og vilkår om nedgravning af beholderen ca. 1,5 meter.

Ejendommen er beliggende indenfor kulturmiljøet ved landsbyen Elling, men idet der i luftlinje er ca. 900 m til Elling, og idet de nye staldanlæg opføres i tilknytning til det eksisterende byggeri på ejendommen, vurderer Horsens Kommune, at udvidelsen ikke vil påvirke kulturmiljøet i Elling i negativ retning.

Der findes beskyttede sten- og jorddiger i nærheden af anlægget og ved flere marker. Det vurderes, at udvidelsen ikke vil påvirke de beskyttede sten- og jorddiger.

Der findes ikke landskabeligt fredede arealer ved gården.

Ejendommens placering i forhold til beskyttet natur beskrives under de relevante naturafsnit.

Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er og vil blive opført i tilknytning til hinanden, og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed.

Da der er og vil blive etableret skærmende beplantning mod syd og mod vest, hvilket er de retninger, hvor de nærmeste naboer bor, vurderes det, at belysningen på ejendommen ikke vil være et problem for de nærmeste naboer.

Ovenstående udgør grundlaget for kommunens samlede vurdering af husdyrbrugets placering i landskabet.

Det vurderes, at ejendommen er placeret hensigtsmæssigt i forhold til landskabsmæssige betragtninger.

Horsens Kommune stiller ved produktionsophør vilkår der sikrer, at overflødiggjorte gyllebeholdere fjernes, da Horsens Kommune tilsigter at undgå at overflødiggjorte gyllebeholdere skæmmer landskabet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Ved produktionens ophør skal overflødiggjorte gyllebeholdere fjernes og gyllebeholdere og stalde m.v. skal efterlades rengjorte.
- Den projekterede gyllebeholder skal etableres med fast overdækning og skal som minimum nedgraves 1,5 meter, således at den syner af mindre i landskabet.
- Der skal etableres og vedligeholdes en skærmende beplantning omkring den projekterede gyllebeholder mod syd og vest. Beplantningen skal bestå af et hegn med 3 rækker bestående af danske hjemhørende arter.

HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT

HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens anlæg i ansøgt drift består af 10 bygninger og 3 gyllebeholdere. Højden på bygningerne varierer indenfor intervallet 3,5-10 meter, hvor den projekterede løbe- og drægtighedsstald nr. 15 er 10 meter høj og smågrisestald nr. 16 er forventeligt 8,5 meter høj.

En oversigtstegning og en beskrivelse af anlæggets bygninger og lagre med numre på de enkelte staldafsnit og nr. på lagrene kan ses som bilag 2, 3 og 4.

Tabellen herunder viser ændringen i antal dyr og antal DE før og efter udvidelsen.

Tablet 4. Dyreholdet i nudrift og ansøgt drift.

Byg-nr.	Dyrekategori og staldsystem	Nudrift			Ansøgt drift		
		Antal	Dyr på stald	Antal DE	Antal	Dyr på stald	Antal DE
8	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, individuel opstaldning, delvis spal-tegulv	289	210	46,95	312	238	50,68
1+2+3	Årsso, farestald, kassestier, delvis spal-tegulv	566	155	39,68	648	155	45,43
7	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse	110	80	17,87	131	100	21,28

5	Årsso. Løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv	167	121	27,13	167	121	27,13
9	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	13.910	2.000	64,20	13.910	2.000	58,57
4	Smågrise fra 7,2 kg, fuldspaltegulv	1.865	400	8,61			
4	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv				169	129	27,45
6	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv				202	57	14,16
15	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv				71	50	11,53
16	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv				11.590	2.000	48,80
Total antal DE				204,44			305,03

Tabellen herunder viser anvendelsen af de enkelte bygninger på ejendommen samt mål og grundplan.

Tabel 5. Anvendelse og grundplan for de enkelte bygninger.

Byg. nr.	Anvendelse	Mål og grundplan (m ²)
1	Farestald, kassestier med 1/3 spalter, 2/3 fastgulv	14 x 25= 350
2	Farestald	14 x 18= 252
3	Farestald	14 x 220 308
4	Smågrisestald Klimastier med betonspalter Skal ombygges til drægtighedsstald med delvis spaltegulv	12 x 36= 432
5	Drægtighedsstald 2/3 fastgulv, 1/3 betonspalter	14 x 32= 448
6	Lade med halmopbevaring og 4 sygestier med dybstrøelse Projekteres ændret til farestald med kassestier og delvis spaltegulv	14 x 31= 434
7	Socialstald til drægtige søer	10 x 36= 360
8	Løbe- og drægtighedsstald	20 x 39= 780
9	Klimastald 2/3 fast, 1/3 <i>triangelriste</i>	22 x 53= 1166
10	Personalebygning	12 x 14= 168
11	Stuehus	10 x 26= 260
12	Gyllebeholder	1400 m ³
13	Gyllebeholder	2000 m ³
14	Projekteret gyllebeholder	4000 m ³
15	Projekteret løbe- og drægtighedsstald med delvis spaltegulv	20 x 50 = 2.250
16	Projekteret smågrisestald – to-klimastald med delvis spaltegulv	30 x 33 = 990
S	Fortank/gyllebeholder ved bygning 4	200 m ³

På ejendommen er der i nudrift tre gyllebeholdere med samlet opbevaringskapacitet på 3.600 m³ (2000+1400+200). Der er i nudrift lejet opbevaringskapacitet på anden ejendom på i alt 1000 m³ beliggende på Fredenshjem, Riisvej 126, Ejer, 8660 Skanderborg (5a, Ejer By, Ovsted). Ansøgningen indeholder en ny gyllebeholder på 4000 m³.

Farestaldene nr. 1, 2, og 3 er indrettet med kassestier og delvis spaltegulv. I BREF-referencedokumentet konkluderes, at farestalde med bokse med delvis spaltegulv og en reduceret gødningskanal ikke er BAT, mens et fuldspaltegulv i boksene er bedste tilgængelige teknik ifølge BREF-referencedokumentet, hvis bare spalterne er af plast eller jern. Dette er ikke i overensstemmelse med den danske opfattelse af BAT, jf. BAT-byggeblade om delvis spaltegulv, og normtallene for ammoniaktabet og lugtemission for de pågældende staldtyper. Ammoniaktabet fra en farestald med delvis spaltegulv er 10 % mod en farestald med andre gulvtyper, f.eks. fuldspalter eller drænet gulv, hvor ammoniaktabet er på 20 %. Samtidig er lugtemissionen 72 OU_E/s/dyr i en farestald med delvis spaltegulv, mens lugtemissionen i en farestald med andre gulvtyper er 100 OU_E/s/dyr. Delvis spaltegulv i farestalden vurderes derfor at være bedste tilgængelige gulvtype uanfægtet BREF-referencedokumentet.

Den eksisterende lade som ønskes ændret til farestald, indrettes ligesom de øvrige farestalde med kassestier og delvis spaltegulv.

Den projekterede løbe- og drægtighedsstald bygning nr. 15 ønskes også indrettet med løsgående søer og delvis spaltegulv. Dette staldsystem har et ammoniaktab på 12 %. Staldsystemet med løsgående søer er valgt af henhold til gældende lovgivning på området, idet søer pr. 1. januar 2013 skal være løsgående i en stor del af drægtighedsperioden af hensyn til velfærden. Løbe- og drægtighedsstalden nr. 8 er indrettet med individuel opstaldning og delvis spaltegulv. Ammoniaktabet fra en sådan stald er 10 %, mens ammoniaktabet fra f.eks. en løbe- og drægtighedsstald med individuel opstaldning og fuldspaltegulv har et ammoniaktab på 14 %. Dertil kommer, at ifølge BREF-referencedokumentet er drægtighedsstalde med et fuld- eller delvis spaltegulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller delvis spaltegulv med en reduceret gødningskanal bedste tilgængelige teknik. Der er derfor tale om bedste tilgængelige gulvtype.

Drægtighedsstald nr. 5 er indrettet til løsgående søer på delvis spaltegulv, hvilket har et ammoniaktab på 12 %. Staldsystemet med løsgående søer er valgt af henhold til gældende lovgivning på området, idet søer pr. 1. januar 2013 skal være løsgående i en stor del af drægtighedsperioden af hensyn til velfærden. Derfor skal den eksisterende foderlade nr. 6 også indrettes til løsgående søer på delvis spaltegulv, hvilket har et ammoniaktab på 12 %.

"Socialstalden" nr. 7 er indrettet med fire stier af ca. 25 dyr på stald med dybstrøelse til løsgående drægtige søer. Ammoniaktabet fra en dybstrøelsesstald med løsgående drægtige søer er 15 %, hvorfor der ikke er tale om BAT i forhold til et delvist spaltegulv. Stalden ønskes bibeholdt, idet stalden endnu ikke er nedslidt, men jf. strategien for ejendommen, vil denne stald formentlig i en fremtidig ansøgning blive nedrevet.

Smågrisestalden nr. 4 er indrettet med fuldspalter og et ammoniaktab på 16 % i nudrift, men ønskes i ansøgt drift ændret til drægtige søer på delvis spaltegulv, hvilket har et ammoniaktab på 12 %.

Smågrisestalden nr. 9 er indrettes med to-klima og delvist spaltegulv, hvilket er bedst tilgængelig teknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Derudover er det bedst tilgængelig teknik ifølge BAT Byggeblad Gr.nr. 106.03-52.

Den projekterede smågrisestald bygning 16 ønskes indrettet som to-klimastald med delvis spaltegulv. Dette staldsystem har et ammoniaktab på 10 % og er bedst tilgængelig teknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Derudover er det bedst tilgængelig teknik ifølge BAT Byggeblad Gr.nr. 106.03-52.

Der er i smågrisestalden, stald 9, etableret gyllekøling og genindvinding af overskudsvarme. Varmen genanvendes som gulvvarme i samme stald. Gyllekøling er ikke anvendt som virkemiddel i ansøgningen.

Der bliver sluset gylle ud fra staldene på Monbjergvej 31A cirka hver fredag. Der er etableret et vakuumsystem til udslusning af gylle i alle eksisterende stalde med undtagelse af stald 7 med dybstrøelse. Der vil også blive etableret vakuumsystem i de projekterede stalde, og det forventes, at der også i fremtiden vil ske ugentlig udslusning. Dybden af kanalerne er ca. 40 cm.

Markstak tilføres ikke gødning på daglig basis.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Kommune skal ifølge § 19 og § 23 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug ved vurderingen af en ansøgning om tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11 og 12 sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning. Redegørelsen i ansøgninger efter § 12 bør inddrage de relevante BATbyggeblade fra Dansk Landbrug og Miljøstyrelsens BAT blade, samt de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, som er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.

I dette afsnit har Horsens Kommune foretaget en vurdering af staldindretningen i forhold til BAT med udgangspunkt i Horsens Kommunes fastlagte BAT-niveau. I efterfølgende afsnit vil Horsens Kommune vurdere de øvrige punkter (foder, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning) i ansøgers redegørelse.

Staldene nr. 1, 2 og 3 er indrettet som farestalde med kassestier med delvist spaltegulv. Den projekterede ændring af foderladen til farestald er ligeledes med kassestier og delvis spaltegulv. Eftersom staldsystemet kassestier med delvis spaltegulv er referencestaldsystem for faren søer, samt at staldsystemet har den laveste ammoniakfordampning og lugtemission i den pågældende dyrekategori vurderer Horsens Kommune, at der i de eksisterende farestalde nr. 1-3 og i den projekterede ændring af foderladen vil blive anvendt bedste tilgængelige staldindretning.

Stald nr. 5 er indrettet til løsgående søer med delvis spaltegulv, hvilket er referencestaldsystemet for løsgående søer. Staldsystemet har den laveste ammoniakfordampning for løsgående søer¹, og staldtypen vurderes derfor af Horsens Kommune at være BAT.

Stald nr. 7 er indrettet til løsgående søer og er med dybstrøelse. Stalden lever ikke op til BAT men stalden vil blive bevaret i forbindelse med denne udvidelse, da stalden ikke er udtjent. Kommunen stiller dog vilkår, om at stalden senest ved revurderingen af denne miljøgodkendelse skal leve op til det daværende niveau for BAT.

Stald nr. 8 er indrettet til søer med individuel opstaldning og delvis spaltegulv, hvilket har en lav ammoniakfordampning. Staldtypen vurderes derfor af Horsens Kommune at være BAT.

Den projekterede løbe- og drægtighedsstald bygning nr. 15 ønskes også indrettet med løsgående søer og delvis spaltegulv, hvilket er referencestaldsystemet for løsgående søer. Stalds-

---

¹ Referencestaldsystemet (løsgående søer på delvis spaltegulv) har dog samme ammoniakfordampning (norm) som løsgående søer, dybstrøelse + spalter, nemlig 12 %

stemet har den laveste ammoniakfordampning for løsgående søer², og staldtypen vurderes derfor af Horsens Kommune at være BAT.

Den projekterede smågrisestald bygning nr. 16 ønskes indrettet som to-klimastald med delvis spaltegulv, hvilket er referencestaldsystem for smågrise. Staldsystemet er bedst tilgængelig teknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Derudover er det bedst tilgængelig teknik ifølge BAT Byggeblad Gr.nr. 106.03-52.

Ud fra ovenstående vurderes det, at det eksisterende staldanlæg i dag og de projekterede staldbygninger i ansøgt drift lever op til BAT jf. Horsens Kommunes niveau for BAT for staldindretning.

Staldanlæg og pladser omkring staldene har afledning til gyllebeholder, og det vurderes, at der ikke er risiko for forurening af overfladevand som følge af husdyrproduktionens drift.

Markstak tilføres ikke gødning på daglig basis og skal derfor overdækkes i henhold til § 10 stk. 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Afstandskrav jf. §§ 6 og 8 i husdyrloven skal overholdes ved placering af markstak.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Godkendelsen omfatter hele husdyrbruget på ejendommen Lykkegaard, Monbjergvej 31A, 8751 Gedved.*
- *Godkendelsen omfatter 850 årssøer og 25.500 smågrise (7,2 kg-28 kg), svarende til 305,03 DE på årsplan. Inden for de enkelte dyregrupper tillades afvigelser i DE på +/- 10 % på årsplan, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.*
  - a) *Til dokumentation for at produktionen ligger indenfor godkendelsens rammer skal der, hvis Horsens Kommune kræver det, indsendes kopier af relevante dele af afsluttede årsskatteregnskaber og gødningsregnskaber. Kopierne skal indsendes til kommunen senest 14 dage efter, at kravet er meddelt virksomheden. Dokumentation skal opbevares i mindst 3 år.*

---

² Referencestaldsystemet (løsgående søer på delvis spaltegulv) har dog samme ammoniakfordampning (norm) som løsgående søer, dybstrøelse + spalter, nemlig 12 %

VENTILATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I tabellen herunder ses ventilationstypen for de enkelte stalde på ejendommen.

Tabel 6. Ventilation.

Byg. nr.	Ventilationstype	Afkast type	Luftindtag type
1	Diffus	I tagflade	Diffust luftindtag via loft
2	Diffus	I tagflade	Diffust luftindtag via loft
3	Diffus	I tagflade	Diffust luftindtag via loft
4	Diffus	I tagflade	Diffust luftindtag via loft
5	Ligetryk	I kip, 0,8 m	I kip
7	Ligetryk	I kip 0,8 m	Kip
8	Diffus	I tagflade	Diffust luftindtag via loft
9	Kombidiffus Skov-styring	I kip	Diffust luftindtag via loft og klapper i loftet over hver sti

Det er endnu ikke endelig afgjort, hvilken ventilationstype, system eller styring de nye stalde vil blive indrettet med. Dette fastlægges i forbindelse med byggeentreprisen og byggesagsbehandlingen, og det ønskes derfor ikke at fastlægge dette, før selve entreprisen sendes i udbud. Dette kan nemlig begrænse muligheden for at vælge imellem alle markedets entreprenører og forhandlere af systemer og styringer, hvis det allerede nu fastlægges, hvilke system og styring i de nye stalde.

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der ved temperaturer i stalden på over 30 grader bliver sendt en besked til ejer pr. mobiltelefonen. Såfremt ejer ikke modtager eller agere på alarmer, der er sendt til mobiltelefonen, sendes beskeden videre til medarbejder og i sidste ende til elektriker.

Der er etableret nøddanlæg på ventilationen i staldbygning nr. 5, 7, og 9, der aktiveres ved temperaturer over 30 grader.

Alarmtilstanden indtræder ved fasebrud, underspænding og faseasymmetri på bygningens almindelige elforsyning, samt ved kritisk minimums- eller maksimumstemperatur for det pågældende dyreopdræt. I sådanne tilfælde får ejer også meddelelse pr. mobiltelefon, samt at den visuelle alarm på bygningen vil gøre opmærksom på alarmtilstanden.

Mekanisk ventilation er BAT i henhold til BREF-referencedokumentet, når det sikres, at ventilationssystemet er optimeret og rengøres jævnligt for at minimere modstand og dermed energiforbrug.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes at den beskrevne indretning med mekanisk ventilation er den bedste set i relation til energiforbrug, når det sikres, at filtre og luftindtag jævnligt efterses og vedligeholdes.

Kommunen vurderer på baggrund af dette, at ventilationssystemet og den emission det medfører, ikke giver anledning til øgede gener for de omkringboende, når det sikres at anlægget kører optimalt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.*

FODRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

For at reducere indholdet af fosfor i gødningen af dyr til udbringning på arealerne er det valgt at foretage en foderkorrektion ned til 4,0 gram P pr. FE i drægtighedsfoderet. Der er ikke foretaget andre foderkorrektioner.

Fosforindholdet i svinegødning afhænger af foderudnyttelsen, fordøjeligheden og fosforindholdet i foderet. Fosforbehovet stiger jo ældre grisen er, men på grund af øget foderoptagelse falder den mængde fosfor, foderet skal indeholde i forhold til grisens alder. Enzymet fytase anvendes til at sænke fosforindhold i foder og gødning.

Ved at tilsætte fytase til foderet opnås den effekt, at det naturligt forekommende fosfor i foderet, der er bundet som fytat, lettere bliver tilgængelig for dyret. Anvendelsen af fytase i foderet medfører en bedre fosforudnyttelse af foderet, hvorfor tilsætningen af mineralsk fosfor kan reduceres, og udledningen af fosfor til miljøet via gødningen og urea bliver mindsket.

Da der ikke foretages andre foderkorrektioner, er nedenstående opgørelse over indholdet af råprotein og fosfor derfor baseret på nutidige foderblandinger. I tabel 7 vises også fodernorme for BAT ifølge BREF-referencedokumentet. Ansøger gør opmærksom på, at der derfor er tale om et øjebliksbillede af foderindholdet. Der er derfor sandsynlighed for, at foderblandingerne kan ændre sig over tid indenfor de danske fodernorme – dog med undtagelse af den fremadrettede foderkorrektion på drægtighedsfoderet, der i ansøgt drift vil indeholde 4,0 gram P pr. FE.

For tiden ligger foderniveauet på:

Tabel 7. Indhold af råprotein og fosfor i foder til forskellige dyregrupper.

Dyregruppe	Fase	Bat-norm indhold af råprotein (% i foder)	Bat-norm samlet fosforindhold (% i foderet)	Aktuelt indhold af råprotein (% i foder)	Aktuel samlet fosforindhold (% i foder)
So	Drægtighed	13 – 15 %	0,43 – 0,51 %	13,1 %	0,48 %
	Diegivning	16 – 17 %	0,57 – 0,65 %	14,9 %	0,49 %
Fravænnede grise	Under 10 kg	19 – 21 %	0,75 – 0,85 %	17,8 % ³	0,55 %
				19,2 % ⁴	0,62 %
Smågrise	< 25 kg	17,5 – 19,5 %	0,60 – 0,70 %	18,1 % ⁵	0,58 %

Som det fremgår af ovenstående ligger diegivningsblandingsindhold af råprotein og fosfor under fodernorme for BAT fastsat i BREF-referencedokumentet. Indholdet for råprotein og fosfor i drægtighedsblandingen ligger på nuværende tidspunkt indenfor fodernorme for BAT

³ Fuldfoder vitamin- og mineral blanding til smågrise

⁴ Starterblanding til smågrise

⁵ Smågriseblanding fra 10-30 kg

i BREF. I ansøgt drift sker der en korrektion af drægtighedsfoderet, som fremadrettet vil indeholde 4 gram P pr. FE, hvorfor indholdet af fosfor i ansøgt drift vil være lavere end i nudrift. Det vurderes derfor, at der er tale om BAT foder for både drægtige og diegivende søer i forhold til normerne i BREF-referencedokumentet i både nudrift og i ansøgt drift.

Smågrisene fodres både nu og i ansøgt drift med tre blandinger, en start- og en fuldfoder vitamin/mineralblanding til fravænnede smågrise, og en smågriseblanding fra 10 til 30 kg. Der er derfor tale om fasefodring og dermed BAT jævnfør BREF-referencedokumentet. Indholdet af både råprotein og fosfor i blandingerne til fravænnede smågrise ligger under fodernormerne for BAT, som de er fastsat i BREF, hvorfor foderblandingerne på nuværende tidspunkt er bedre end BAT-niveauet for foder, som det er fastsat i BREF. For smågriseblandingen op til 30 kg ligger indholdet af råprotein indenfor BREF-fodernormerne, mens indholdet af fosfor ligger under BREF-fodernormen for BAT foder. Alle smågriseblandinger er derfor enten bedre end BAT-fodernormerne, som de er fastsat i BREF, eller på BAT-niveau for foderindholdet.

Foder leveres til ejendommen efter behov. Foderet opbevares i fodersiloer imellem farestald nr. 2-3 og stald nr. 8. I ansøgt drift ombygges foderladen til stald, hvorfor foderet vil blive flyttet ud i siloer udenfor bygningen.

Der fodres med købt færdigblandet tørfoder

Der udføres E-kontrol over foderforbruget. E-kontrollen føres af medarbejderne og ejer selv i AgroSoft.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne, og at håndteringen er indrettet, så eventuelt spild kan opsamles.

Der anvendes restriktiv fosfortildeling i de drægtige søers fodring sådan, at indholdet af fosfor er maksimalt 4,0 g fosfor/FE. Dette for at sikre en reduktion af fosfor i gødningen, der udbringes på markerne.

På ejendommen fodres der med foder tilsat fytase. Derudover anvendes fasefodring. I henhold til BREF-dokument for intensiv fjerkræ- og svinproduktion er det BAT at anvende fasefodring og fytase. Den kvantitative effekt heraf på ammoniak og næringsstofindhold er dog ikke beregnet. Både fasefodring og fytasetilsætning har en entydig positiv miljømæssig effekt, idet begge tiltag forbedrer søernes næringsstofudnyttelse, uden at der udskilles flere næringsstoffer med gødningen. Fytasetilsætning kan i fremtiden eventuelt erstattes af andre virkemidler med tilsvarende virkning på fosfooptagelse.

Fosforindholdet i foderet til drægtige søer er i ansøgningen reduceret fra normen på 5,0 g p/FE til 4,0 g P/FE.

Der er på den baggrund fastsat en type 2 korrektion for fosfor til drægtige søer på 0,789.

Korrektionsfaktoren for drægtige søer er beregnet efter formlen: $((FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ fosfor pr. FE}) / 1000) - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) / 5,23$

Korrektionsfaktoren for fosfor beregnes efter nyeste formel jf. Plantedirektoratets vejledning om gødskning og harmoniregler gældende for 2009/2010.

Ved fastsættelse af type 2 korrektioner er ansøger fritstillet med hensyn til at ændre på de nævnte variabler, så længe foderkorrektionsværdierne ikke er overskredet.

Med henblik på at kunne føre tilsyn med overholdelse af type 2 korrektionerne stilles der vilkår om, at ansøger tilvejebringer dokumentation herfor. Det kan fx ske ved tilmelding til anvendelse af Plantedirektoratets gødningskema A2.

Det vurderes dermed, at det anvendte foder lever op til kravene i BAT.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Gødningsregnskabet type 2 korrektion for drægtige søer må højst være 0,789 beregnet efter følgende formel: $((FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ fosfor pr. FE}) / 1000) - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) / 5,23$. Alle drægtige søer på bedriften skal leve op til dette krav.*
- *Der skal foreligge dokumentation for type 2 korrektionerne, som mindst dækker en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar to år efter. Det kan fx være effektivitetskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner eller afregninger fra slagteri eller lignende.*

ENERGI- OG VANDFORBRUG

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anvendte ressourcer på ejendommen:

Bedriftens årlige energiforbrug er opdelt i forhold til el, diesel- og fyringsolie. Forbruget er opgjort i nudrift som det reelt forbrugte for regnskabsåret 2008 samt normtal. Regnskabet indeholder forbrug for andre ejendomme end Monbjergvej 31A, hvorfor dieselolieposten er usikker. Dieselolieforbruget i ansøgt drift er beregnet ud fra normtal.

Tabel 8. Energiforbrug.

Type	Beregnet energibehov nudrift (normtal)	Faktisk energiforbrug nudrift (regnskab 2008)	Beregnet energibehov ansøgt drift (normtal)
Energiforbrug til belysning, ventilation, foderforarbejdning, varmepumpe m.v. (El).*	299.250 kWh	201.297 kWh Derudover ca. 5.200 kWh til Monbjergvej 31B	467.500 kWh
Energiforbrug til opvarmning og udtørring af stalde m.v. (fyringsolie)**		23.133 l.	34.440 l.
Dieselforbrug****	29.000 l.***	1.599 l.	43.300 l.
Energiforbrug til korntørring (El og olie)***	18.000 kWh		18.000 kWh

* Beregnede smågrisenotering notat nr. 0626, DMA, 15.12.2006 (250 kWh - årssøer, 10 kWh - smågrise)

** Fyringsolien er i ansøgt drift beregnet proportionalt i forhold til nudrift

*** Energiguide.dk

**** Dieselolien er i ansøgt drift beregnet proportionalt i forhold til nudrift

Energiforbruget til belysning, ventilation, foderforarbejdning m.v. samt til opvarmning og udtørring, der sker ved brug af olie, ligger i nudrift lavere end normtal. Dette kan derfor også forventes i ansøgt drift. Forbruget af dieselolie er lavere end normtallet, hvilket skyldes, at dieselforbruget er opgjort for flere ejendomme i samme regnskab, og det derfor er uklart, hvilke faktura-

er der helt præcist hører til Monbjergvej 31A. Markdriften foregår ikke fra denne ejendom, hvorfor det kan forventes, at dieselforbruget for denne ejendom vil ligge væsentligt under normal. Der er i ansøgt drift opgjort et forbrug beregnet ud fra normal, idet markdriften sker fra anden ejendom.

I bygning 9 er man i den indledende fase med at etablere gyllekøling, og varmen skal anvendes i bygning 9. Der sker allerede indvinding af jordvarme, hvorfra varmen anvendes i bygning 9.

Energibesparende tiltag:

- Der sker månedlig aflæsning af energiforbruget.
- Energiforbruget bliver registreret i månedlig opgørelse, så udviklingen af forbruget kan kontrolleres.
- Der sker rengøring af ventilationssystemerne i forbindelse med almen vask og rengøring efter hvert hold, hvilket begrænser modstanden.
- Al ventilation er styret af et temperatur- og kurvereguleret styringssystem.
- Al elektrisk belysning er timerindstillet og med automatisk tænd/sluk.
- Der bliver anvendt lavenergibelysning i alle stalde.
- Belysningen i alle stalde er zoneopdelt med mulighed for kun at tænde lyset i udvalgte områder.
- Den udendørs belysning er sensorstyret (bevægelsessensorer).

Der anvendes renere teknologi i forhold til energiforbruget ved brugen af varmegenindvinding til gulvopvarmning i staldbygning nr. 9.

Dog anvendes der i kolde perioder en varmekanon til udtørring af stalene. Dette er ikke BAT.

Tabel 9. Vandforbrug.

Vand (m ³)	Nudrift		Ansøgt
	Norm	Faktisk	Norm
Vandforbrug i stalden	6.551		10.200
Overbrusning i stalden	658		949
Husholdning*	600		600
Samlet årlig forbrug af vand m³	7.809	11.736	11.749

* Vandforbruget opgøres både for Monbjergvej 31A og Monbjergvej 31B

Ejendommen forsynes med vand fra Riis & Ejer Vandforsyning.

Vandbesparende tiltag:

- Der er installeret integreret drikkenipler i foderautomaterne i staldbygning nr. 9.
- Der er installeret drikkekopper til pattegrise og smågrise i staldbygning nr. 1, 3, 4, 6 og 9.
- Der er opsat vandmåler som aflæses månedligt
- Der føres separat journal over vandforbruget.
- Overbrusningsanlægget anvendes til iblodsætning af stalde før vask, hvorefter stalene bliver vasket med højtryksrensere og koldt vand.

På ejendommen er der stor fokus på vandforbruget, og medarbejderne bliver løbende informeret om forbrugets størrelse. Der er derfor stor mulighed for, at eventuelle lækager og uregelmæssigheder i forbruget vil blive detekteret hurtigt. Ansøger oplyser, at vandforbruget er i gang med at blive nedbragt gennem den øget fokus på det.

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) mangler der BAT I forhold vandforbrug, da drikkevandssystemet ikke kalibreres regelmæssigt for at undgå spild.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Vandforbruget på ejendommen i nudrift ligger væsentligt over det beregnede vandforbrug, men ansøger oplyser, at der er påbegyndt øget fokus på at reducere vandforbruget ved øget antal aflæsninger og generel orientering af medarbejderne omkring vandforbruget. Kommunen er af den opfattelse, at det er i ejers egen interesse at nedbringe vandforbruget, da dette er en unødvendig øget produktionsomkostning, og idet ansøger har forklaret, at der er påbegyndt en øget fokus på vandforbruget, vurderer kommunen, at ved ejers egen interesse for at mindske vandforbruget og ved kommunens vilkårsstilling om aflæsning og opgørelse af vandforbruget, vil forbruget være nedadgående fremadrettet.

Idet energiforbrug ligger på et forventeligt leje, har kommunen vurderet, at der ikke skal stilles vilkår om energigennemgang af det eksisterende produktionsanlæg. Idet der skal opføres 2 nye stalde er det kommunens vurdering, at der i forbindelse med projekteringen af disse nye stalde, skal foretages en energimæssig vurdering af projektet af en energikonsulent. Såfremt der fremkommer forslag til væsentlige forbedringer i form af realistiske energibesparende tiltag anbefales det at disse gennemføres.

Kommunen vurderer, at den løbende registrering af forbruget vil medvirke til at forbruget bliver reduceret til et minimum.

Sammenfattende er der stillet vilkår, som sikrer, at der fortsat vil blive foretaget registreringer af ejendommens energi- og vandforbrug, såfremt der fremover ikke vil blive udarbejdet et grønt regnskab.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Halvårlig opgørelse af energiforbrug*
- *Halvårlig opgørelse af vandforbrug*
- *Virksomheden skal i forbindelse med projekteringen af de nye stalde, få foretaget en energimæssig vurdering af projektet af en energikonsulent. Resultatet af gennemgangen skal fremvises på forlangende.*

SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

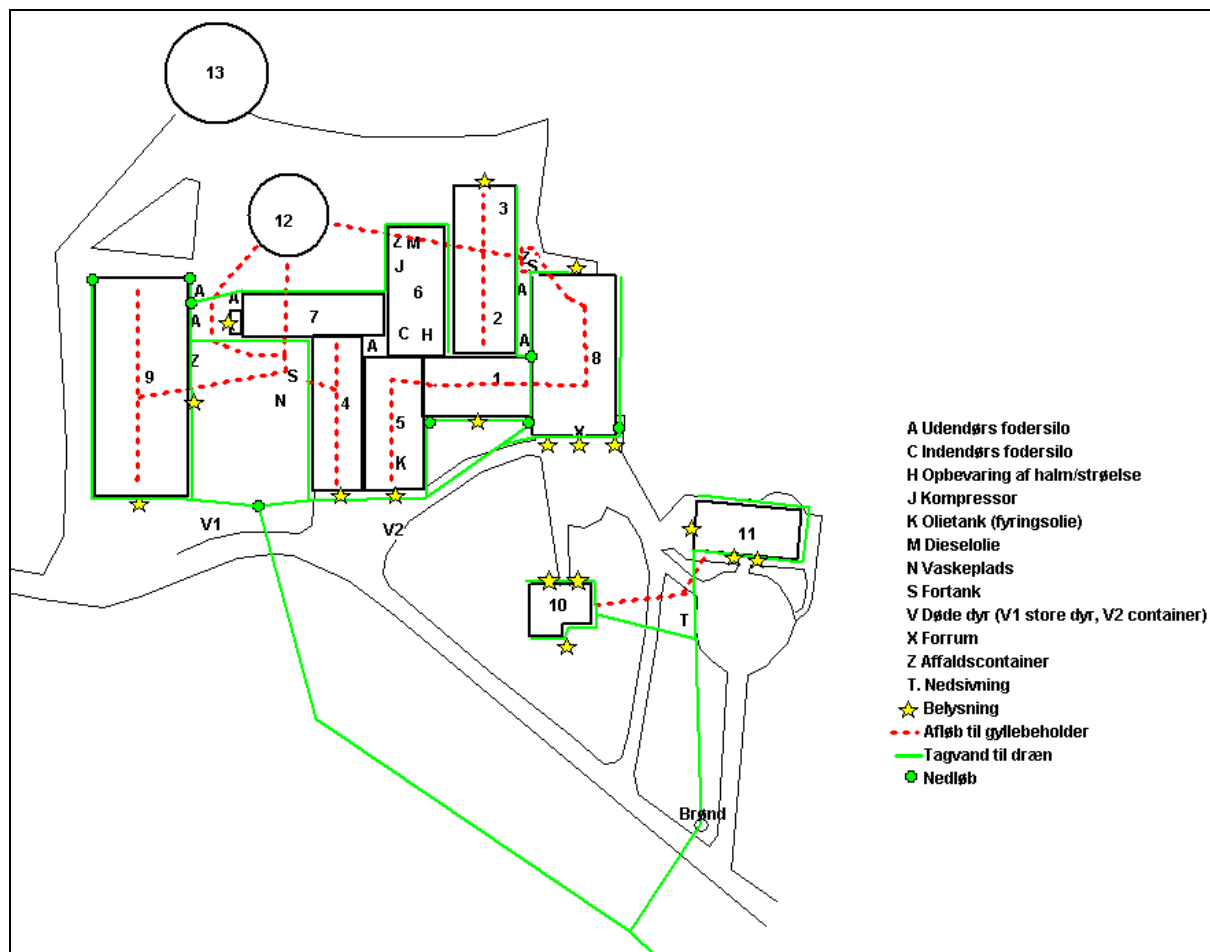
Afløbsforhold kan ses på figur 2 herunder.

Der er en vaskeplads på ejendommen ved bygning 4. Vaskeplads er markeret med "N". Der er afløb fra pladsen til gyllebeholder.

Gylleledninger til transport af gylle imellem staldanlæg, fortank og gyllebeholdere ses også på figuren herunder.

Alle afløb fra staldanlægget leder til gyllebeholder, hvorfor vaskevand, drikkevandsspild m.v. bliver ledt med gyllen til gyllebeholder. Overbrusningsvandet fra staldbygning nr. 4 og 9 bliver ledt med gyllen til gyllebeholder. Der bliver udsluset gylle hver fredag.

Det sanitære spildevand fra bygning 10 (personalebygning) og 11 (stuehus) bliver ledt til ned-sivningsanlæg syd for stuehuset. Nedsivningsanlægget er markeret "T" på figuren herunder.

Figur 2. Afløbsforhold.

Markdriften foregår fra anden ejendom (Riisvej 126). Marksprøjte vaskes dog på vaskepladsen på Monbjergvej 31A.

Regnvand fra bygningerne ledes til markdræn, der afleder til området syd for ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at kapaciteten i gyllebeholderen er tilstrækkelig til at rumme de givne mængder spildevand, herunder regnvand, i ansøgt drift. Mængderne indgår i beregningen af tilstrækkelig opbevaringskapacitet, som er foretaget under afsnittet flydende husdyrgødning.

Kommunen gør opmærksom på, at der på pladser med overfladeafløb ikke må ske oplagring, anvendelse og transport af foder, dyr, gødning, olie og kemikalier, så der kan ske forurening af vandløb via dræn.

Idet der ikke sker direkte udledning af overfladevand fra befæstede pladser, hvor der kan forekomme spild, vurderer kommunen, at håndteringen af spildevand fra sådanne pladser sker på forsvarlig vis.

Sammenfattende vurderer kommunen, at den samlede håndtering af spildevand herunder regnvand sker på forsvarlig vis.

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår vedr. spildevandshåndteringen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår.

AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nedenstående tabel 10 ses en oversigt over affaldstyper, opbevaring samt bortskaffelse.

Tabel 10. Affald.

Affaldstype	Opbevaring	Afleveres til
Sprøjterester samt emballage	Opbevares på anden ejendom (Riisvej 126) i aflåst rum uden afløb i gulvet	Eventuelt overskud af sprøjtemidler leveres retur til foderstoffirmaet eller leverandøren. Tom emballage afleveres til offentlig genbrugsplads.
Medicinrester, kanyler mv.	Opbevares i spand i forrummet	Afleveres enten til apoteket eller sendes retur med dyrlæge
Olieaffald	Forefindes på anden ejendom	Der er tømningsordning med Dansk Oliegenbrug.
Plastik affald	Opbevares i 10 m ³ container, som er placeret ved siden af laden. Al fast affald opsamles i én enkelt container	Afhentes af Meldgaard Miljø og Genbrug A/S Større mængder køres til offentlig genbrugsplads.
Gammelt jern		Skrotforhandler
Døde dyr	Ved vejen. Større dyr opbevares under kada-verskjul Mindre dyr opbevares i container	DAKA en gang ugentligt eller efter behov

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og derfor skal bortskaffelsen ske i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ. Der henvises derfor til Horsens Kommunes udsendte brochure *Affaldssortering i landbruget*, hvori der er en udførlig gennemgang af de regulativer, som Horsens Kommune har udarbejdet for at sikre en miljømæssig forsvarlig nyttiggørelse og bortskaffelse af affaldet.

Opbevaring af farligt affald skal ske forsvarligt og i henhold til gældende regler, fx under tag med fast bund med opkant uden mulighed for afløb og med opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumfanget af den største benyttede beholder/tromle, eller indendørs på tæt befæstet areal. Ved spild eller uheld må flydende affald ikke kunne løbe i afløbssystemet eller forårsage forurening af jorden eller grundvandet.

Kommunen vurderer, at der ikke vil være problemer med hensyn til affaldsbortskaffelsen fra virksomheden. Der er derfor ikke stillet særlige vilkår vedr. affaldsbortskaffelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår for driften.

RÅVARER OG HJÆLPESTOFFER (OPBEVARING OG FORBRUG)

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er følgende olietanke på ejendommen:

Tanken (2002) til dieselolie er overjordisk og står på betonunderlag indendørs i foderladen nr. 6. Tanken har en kapacitet på 1.500 liter.

Tanken (2002) til fyringsolie er overjordisk og står på betonunderlag indendørs i stald nr. 4. Tanken har en kapacitet på 1.200 liter.

Der opbevares ikke sprøjteudstyr eller pesticider på ejendommen. Sprøjten bliver vasket på ejendommens vaskeplads, der har fast bund og afløb til gyllebeholder.

Der opbevares ikke handelsgødning på ejendommen.

Der opbevares cirka 132 tons halm svarende til ca. 5 bigballer ad gangen til brug i svineproduktionen. Halmen opbevares i bygning 6.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Placering af tanke, tankning og håndtering af olieprodukter på fast bund reducerer risikoen for forurening af jord og grundvand.

Det vurderes, at olietanke, placeret på betongulv, giver en minimal risiko for forurening af jord.

Det vurderes ligeledes, at tankning på tæt bund minimerer risikoen for forurening med olieprodukter.

Handelsgødning og pesticider opbevares ikke på ejendommen.

Brandfare i forbindelse med halmoplæg vil blive vurderet i forbindelse med byggesagsbehandlingen.

Samlet vurderes det, at husdyrbruget har indrettet sig således, at risikoen for forurening af jord og grundvand er minimal, og der er således ikke stilles særlige vilkår til dette.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for driften:

DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Redegørelse for mulige uheld

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, driftsstop på foderanlægget, brand, uheld med eller ved gyllebeholderne, herunder f.eks. beskadigelse af gyllebeholderne ved strejfen eller påkørsel, eller på anden måde ved lækage eller overløb, der vil medføre udsivning af gylle.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der ved temperaturer i stalden på over 30 grader bliver sendt en besked til vagtansvarlig pr. mobiltelefonen. Såfremt vagtansvarlig ikke har omstillet sin mobil til alarmen, eller vedkommende af den ene eller anden årsag ikke tager imod alarmen, bliver den videresendt til ejer, og derfra videre til elektrikerens, der så kan agere på alarmen. Derudover får vagtansvarlig meddelelse pr. telefon ved andre typer af fejlmeldinger, herunder f.eks. totalt strømsvigt, på ventilationssystemet. Der er batteri på ventilationen, således at der ved ventilationsstop iværksættes nødventilation.

Såfremt der sker et totalt strømsvigt, hvilket vil medføre, at også drikkevandstilførslen til dyrene stopper, bliver der – ligesom ved ventilationssvigt – sendt besked direkte til vagtansvarliges mobiltelefon om problemet. Såfremt vagtansvarlig ikke har omstillet sin mobil til alarmen, eller vedkommende af den ene eller anden årsag ikke tager imod alarmen, er alarmrækkefølgen den samme som i ovenstående tilfælde.

Indlægssedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver alarmen aktiveret.

Hvis der sker spild af olie under påfyldning, eller hvis det der sker, ikke umiddelbart kan fjernes ved afgravning eller ved brug af sugemateriale (savsmuld eller grus), vil både Alarmcentralen (tlf. 112) og Miljøvagten⁶ blive kontaktet. Hvis der er mistanke om, at olie eventuelt kan sive ud af tanken, vil tanken blive tømt for olie. Såfremt det drejer sig om en mængde, som ejer ikke selv har mulighed for at fjerne, vil enten brandvæsenet eller en slamsuger, der må tage imod olieaffald, blive kontaktet, så tanken kan blive tømt. Såfremt der er sket spild, der ikke kan fjernes, vil både Miljøvagten (enten via tlf. 112 eller Vejle Brandvæsens vagtcentral på tlf. 76 81 28 50) og Alarmcentralen (tlf. 112) blive kontaktet.

Gyllebeholderne er underlagt 10-års kontrol, hvor en kontrollant kontrollerer beholderens tæthed og kabler over og under terræn. Derudover er gyllebeholderne placeret sådan, at den er under dagligt opsyn for eventuelle revner, rust på synlige kabler, gylleudsivninger og andet. Ved påkørsel eller strejfen af gyllebeholderne med maskiner eller andet vil eventuelle revner blive tilset med det samme og udbedret straks. Hvis revnen ikke kan udbedres ved egen hjælp, vil beholderproducenten blive kontaktet om assistance.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forkert foder bliver udskiftet så snart, der er kendskab til fejlliverance. Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget.

Hvis gyllebeholderen skulle springe, vil alarmcentralen på tlf.: 112 blive kontaktet øjeblikkeligt.

Ved driftsuheld, hvor der er sket, eller hvor der er fare for at ske en større forurening af omgivelserne, vil alarmcentralen straks blive kontaktet på tlf.: 112.

Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan.

---

⁶**Information:** 8 kommuner (Billund, Horsens, Hedensted, Vejle, Kolding, Fredericia, Middelfart og Vejen) indgår i den fælleskommunale miljøvagsordning, der administreres af Vejle Kommune. Miljøvagten skal tilkaldes ved opståede uheld, hvor der er akut forurening af vandløb, søer, kyststrækninger, grundvand eller jord, samt miljøuheld på industri, landbrug, dambrug og andre erhvervsvirksomheder.

Alarmering

Miljøvagten alarmeres via vagtcentralen.

Alternativt ringes til Vejle Brandvæsens vagtcentral på tlf. 76 81 28 50.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er ikke udarbejdet en beredskabsplan for ejendommens drift, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer. Der er krav om, at der skal udarbejdes en sådan i forbindelse med en § 12 godkendelse, og der er derfor stillet vilkår om dette.

Det vurderes, at virksomheden er indrettet og drives, således at spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer kan forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Der skal inden den 1. december 2010 udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen. Planen skal bl.a. indeholde oplysninger om overfladeafløb, risikooplag, telefonnumre på kontaktpersoner ved forskellige typer af uheld. Beredskabsplanen skal forefindes i stalden og ajourføres, så oplysningerne i den altid er opdaterede. Medarbejdere skal være informerede om og have kendskab til dens indhold. Beredskabsplanen skal være udarbejdet på det/de sprog, som de ansatte forstår.*
- *Hvis der sker uheld med et væsentligt udslip af miljøfarlige stoffer, skal Horsens Kommune kontaktes telefonisk (såfremt det er i kommunens åbningstid). Er der behov for øjeblikkelig indsats ringes 112.*

GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDTERING

GØDNINGSTYPER, MÆNGDER OG AFSÆTNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Af ejendommens nuværende gødningsregnskab (indberettet den 31. marts 2008 på cvr nr. 12673701) fremgår et samlet antal DE i svin på 221,4 DE (gamle DE-beregninger jf. bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.). Det tilladte produktionsniveau for nudriften på ejendommen er 204,44 DE (221,1 DE i gamle DE-beregninger). Det ses, at det indberettede dyrehold er en smule højere (0,3 DE) end det tilladte dyrehold. Horsens Kommune vurderer, at 0,3 DE er et udtryk for en naturlig variation i produktionen af levende dyr, og at 0,3 DE ikke er at betragte som overproduktion. Horsens Kommune har derfor undladt at kommentere yderligere på forskellen.

Der dyrkes i alt 258,07 ha. Forbruget af kvælstof i form af husdyrgødning er i alt på ca. 34 tons, hvoraf ca. 32,3 tons N udspreddes i form af svinegylle (udnyttelseskrav er 75 %) og ca. 1,7 tons N udspreddes i form af dybstrøelse (udnyttelseskrav er 45 %). Der udspreddes i alt ca. 7,3 tons P.

I den fremtidige drift produceres der ca. 7.906 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand på ejendommen.

I nedenstående tabel gives en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Tabel 11. Husdyrgødning.

Gødningstype	Nudrift			Ansøgt		
	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Gylle svin	20.455,16	4.847,38	204,22	30.986,83	6.601,66	283,75
Dybstrøelse	1.443,87	498,43	17,92	1.719,52	457,06	21,28
Modtaget husdyrgødning svin	0	0	0	300,00	91,00	3,00
Afsat husdyrgødning (svinegylle)	8.521,00	2.019,00	77,72	0	0	0
Sum	13.378,03	3.326,81	126,72	33.006,35	7.149,72	308,03

Der søges om godkendelse til at anvende 10,82 ha aftalearealer i ansøgningen. Der er i ansøgningen ikke indtastet nogen overførsel af gylle, da der er tilstrækkelige arealer. Arealerne ønskes dermed godkendt som udbringningsarealer.

Tabel 12. Gylleaftale.

Ejer af aftaleareal	Modtager (Cvr. nr.)	Antal DE	Antal ha	Omfattet af N- eller P- klasse	Ansøgt om areal-godkendelse?
Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	69083013	5	10,82	Nej	Nej

Forpagtede arealer:

- Fredenshjem I/S, Riisvej 126, 8660 Skanderborg (74,84 ha)
- Tage Møller Rasmussen, Kvægenbjergvej 19, 8752 Østbirk (6,99 ha)
- Jan Legind-Hansen, Monbjergvej 12, 8751 Gedved (0,38 ha – ikke udbringningsareal)
- Maren Olesen, Monbergvej 27, 8752 Østbirk (7,77 ha hvoraf 1,03 ha ikke er udbringningsareal)
- Søren Bagge Jørgensen, Riisvej 130, 8660 Skanderborg (5,35 ha)
- Johannes Eskerod, Bjergene 25, 8700 Horsens (16,22 ha)
- Jens Eivind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg (23,84 ha hvoraf 2,37 ha ikke anvendes til udbringning)
- Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg (13,34 ha hvoraf 2,72 ha ikke anvendes til udbringning)
- Bent Andersen, Vilholtvej 10, 8660 Skanderborg (10,36 ha – ikke udbringningsareal)
- Horsens Kommune, Rådhusstorvet 4, 8700 Horsens (14,05 ha)
- Aksel Feldthaus, Riisvej 91, 8660 Skanderborg (13,54 ha)
- Bjørn Sørensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved (19,03 ha og 15,59 ha alternative forpagtede arealer)

Der søges om godkendelse til at anvende nedenstående alternative udbringningsarealer og arealerne er derfor ikke indtastet i ansøgningen. De alternative forpagtede arealer er vurderet og kan erstatte arealer i samme kategori dvs. ejede/forpagtede arealer. Vilkår til fosfor og kvælstof skal til enhver tid overholdes på de alternative arealer såvel som på de udbringningsarealer som indgår i ansøgningen.

Tabel 13. Alternativ forpagtet areal.

Ejer af alternativ forpagtet areal	Antal ha	Omfattet af N- eller P- klasse
Bjørn Gyldenløv Sørensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	15,59	Ja
Lars Olesen, Skovlykkevej 3, 8752 Østbirk	5,10	Ja

Der modtages ikke slam, biokompost eller anden organisk gødning på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes, at oplysninger om alle udbringningsarealer er oplyst i denne ansøgning, og at grundlaget for ansøgningen dermed er korrekt.

Det vurderes ud fra oplysningerne i ansøgningen, at det generelle harmonikrav er overholdt ved den ansøgte produktion.

Da der ikke er særlige forhold der skal tages hensyn til er der ikke stillet vilkår til hverken drift eller egenkontrol under dette afsnit.

FLYDENDE HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På ejendommen er der 2 gyllebeholdere, 1 projekteret gyllebeholder og 1 fortank/ajlebeholder med en samlet opbevaringskapacitet på ca. 7.600 m³.

Der er lejet opbevaringskapacitet på 1.000 m³ hos Harald Hundevad Knudsen på Fredenshjem, Riisvej 126, Ejer, 8660 Skanderborg (5a, Ejer By, Ovsted).

Der vil i ansøgt drift blive produceret ca. 7.906 m³ gylle årligt på ejendommen inklusiv drikkevandsspild og vaskevand.

Dermed er der opbevaringskapacitet til 13 måneders produktion, hvilket er fuldt tilstrækkeligt. Derfor er opbevaringskapaciteten i gyllekanalerne ikke medregnet i den samlede opbevaringskapacitet.

Den projekterede gyllebeholder på 4.000 m³ skal overdækkes. Det vurderes, at hældningen på teltdugen bliver ca. 15 grader, hvorfor højden til toppen af teltet vil blive ca. 7,5 meter. Der vil blive plantet læhegn rundt om gyllebeholderen ud mod vejen. Der føres lovpligtigt logbog over flydelag. Flydelag på de eksisterende gyllebeholdere suppleres med halm.

Tabel 14. Opbevaringsanlæg.

Opbevaringsanlæg	Beh. nr.	Byggeår	Kontrolår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpe-system fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	13	2005	-	2.000	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder 2	12	1994	2004	1.400	Flydelag	Sugekran
Fortank/ ajlebeholder 3	S			200	Betonlåg	Sugekran
Lejet opbevaringskapacitet	-			1.000	Flydelag	Sugekran
Projekteret gyllebeholder 4	14			4.000	Fast overdækning	Sugekran
Opbevaringskapacitet i alt				8.600		

Gyllebeholdernes placering ses på bilag 2 og 3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er ikke kendskab til problemer med at holde flydelaget, og det vurderes derfor, at der ikke skal stilles skærpede krav til dette.

Idet den beregnede opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning er til mere end 1 år, vurderes det at være tilstrækkelig til at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav, og der stilles ikke yderligere krav til opbevaringen.

Idet der indgår en lejet gyllebeholder i beregningen, gør Horsens Kommune opmærksom på, at der skal føres logbog over flydelaget i gyllebeholderne. Kommunen vil i forbindelse med det almindelige miljøtilsyn på ejendommen kontrollere flydelaget i beholderne på Riisvej 126, Ejer, 8660 Skanderborg. Der skal foreligge en udfyldt logbog for flydelaget i den lejede gyllebeholder på ejendommen, som kan fremvises ved tilsynet. Såfremt lejeaftalen ophører, skal kommunen orienteres om dette, således at det sikres, at der fortsat er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen.

Ved et eventuelt brud på den lejede gyllebeholder vil gyllen løbe mod lavninger mod syd-sydvest for anlæg. Ved et eventuelt brud på ejede beholdere vil gyllen løbe ud på området omkring beholderne, og derefter ud på gårdspladsen og over vejen. Kommunen vurderer, at ved udarbejdelse af beredskabsplan, der blandt andet vil indeholde en redegørelse for, hvordan eventuelle brud eller udslip af gylle fra gyllebeholderne skal håndteres, vil det kunne sikres, at ejer og medarbejdere vil kunne håndtere eventuelle uheld med gylleudslip. Derudover har ansøger under afsnittet "Driftsforstyrrelser og uheld" redegjort for, at gyllebeholderne er underlagt 10-års beholderkontrol, og at medarbejderne er informeret om, hvordan de skal agere i forbindelse med eventuelle uheld med eller omkring gyllebeholderne. Kommunen vurderer derfor, at det stillede vilkår om udarbejdelse af beredskabsplan og informering af personalet om beredskabsplanen inden den 1. december 2010 vil være tilstrækkeligt for at begrænse risikoen for og konsekvensen af eventuelle udslip.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet yderligere vilkår for drift og egenkontrol, idet der allerede er stillet vilkår om beredskabsplan, samt at der skal ringes 112 ved miljøbelastende uheld, herunder brud på gyllebeholder, større spild af kemikalier eller olie, spild af flydende fodermidler f.eks. valle, og lignende..

GYLLEFORSURING OG GYLLEKØLING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Forsuring

Gylleforsuring er fravalgt, idet syretilsætningen tidligere har været diskutabelt i forhold til holdbarheden af betonen i gyllekumme og gyllebeholder. Ifølge FarmTest nr. 41 af 2007 skyldes problemet ofte utilstrækkelig omrøring af gyllen, hvorfor syren samlede sig på bunden og tærede betonen. Derudover giver gylleforsuring problemer med at opretholde et naturligt dannet flydelag på gyllebeholderen, jf. BAT Byggeblad nr. 106.04-54. Der er desuden henvendelser, der indikerer, at lugten fra staldanlægget ofte forværres på ejendomme, hvor ikke alle staldafsnit er omfattet af forsuringen, og hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle. Dette forhold er endnu ikke belyst, heller ikke i FarmTest nr. 41 af 2007.

På baggrund af ovenstående, samt at det ikke er endeligt belyst, om betonen i de eksisterende stalde på Monbjergvej 31 er af en sådan sammensætning, at syretilsætningen ikke vil få betydning for betonens holdbarhed, jf. Landbrugets Byggeblad nr. 102.17.19, er det fravalgt at etablere gylleforsuring på anlægget, Monbjergvej 31.

Gyllekøling

Der er indlagt gyllekøling i smågrisestalden nr. 9. Gyllekøling giver en lavere temperatur i gyllen, hvilket reducerer ammoniakfordampningen fra gyllen i gyllekanalen i stalden. Byggeblad Gr.nr. 106.04-53 påpeger, at effektøen af gyllekøling på ammoniakemissionen afhænger af stalddypen og af køleeffekten pr. m² og der kan derfor ikke gives et eksakt tal for reduktionen. Danske undersøgelser med køling i bunden af gyllekanaler har vist, at ammoniakemissionen reduceres med ca. 10 pct., for hver 10 W/m² køleeffekt. Tilsvarende kan effekten estimeres for stalde med traditionelt gyllesystem med ca. 40 cm dybe gyllekanaler jf. ligning 2: Reduktion (%) = -0,004x² + x, hvor x er køleeffekten i watt pr. m².

Genindvinding af overskudsvarme (renere teknologi)

Der er etableret genindvinding af overskudsvarmen i forbindelse med installeringen af gyllekøling i smågrisestalden nr. 9. Gyllekølingen er etableret for at reducere ressourceforbruget til gulvopvarmning i smågrisestalden, og kølingen er derfor et frivilligt tiltag, der har en positiv sideeffekt på reduktionen af ammoniakfordampningen fra stalden. Den reducerede ammoniakfordampning er derfor ikke medregnet i det elektroniske ansøgnings-skema på www.husdyrgodkendelse.dk, idet kølingen først for ganske nyligt er installeret. Genindvindingen af overskudsvarmen fra gyllekølingen bliver anvendt som gulvvarme i samme stald.

Gyllekølingen er ikke anvendt som virkemiddel i ansøgningen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Gyllekølingsanlægget indgår ikke som et virkemiddel i ansøgnings-skemaet, da ansøger opfylder det generelle beskyttelsesniveau for ammoniakemission til sårbar natur ved at have valgt gulvtyper med lav eller laveste ammoniaktab og fast overdækning på ny gyllebeholder.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for drift og egenkontrol.

FASTGØDNING INKL. DYBSTRØELSE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Dybstrøelse bliver produceret i socialstalden, bygning 7, og bliver opbevaret i markstak indtil udbringning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Markstakke skal placeres således, at de opfylder husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om placering og overdækning. Der er ikke stillet vilkår til dette, da der er tale om generelle regler.

Kommunen gør opmærksom på, at markstakke skal overdækkes umiddelbart efter udlægning, og at stakkene højst bør ligge samme sted i 12 måneder og ikke må placeres samme sted igen før efter 5 år. Derudover er der en række afstandskrav for placering af markstakke, som skal overholdes. Derudover anbefales det, at markstakke placeres i god afstand til naboer for at mindske gener for naboer.

I svinestalde uden separat gødeareal fordeler dyrene gødningen uhomogent, hvilket medfører, at der er områder der har en tørstofprocent på under de lovpligtige 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskningen fra markstakke fra denne type stald, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken. Dette forhold er reguleret af den generelle lovgivning og der er derfor ikke stillet særlige vilkår herfor.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for drift og egenkontrol.

ANDEN ORGANISK GØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der modtages ikke anden organisk gødning på ejendommen (f.eks. slam).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ejendommen ligger i et område, hvor der er fokus på fosfortilførslen til arealerne. På baggrund af dette vurderes det, at der bør stilles et vilkår som sikre at der ikke tilføres arealerne mere fosfor end hvad der indgår som forudsætning for godkendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet yderligere vilkår, da der allerede er stillet vilkår til bedriftens fosforoverskud.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGET

AMMONIAK OG NATUR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beregninger i IT-ansøgningen, viser, at ammoniakfordampningen fra stalde og gødningsopbevaringsanlæg på Monbjergvej 31A er 3193,42 kg kvælstof pr. år i nudriften. Den ansøgte produktion vil resultere i en ammoniakfordampning på 4439,50 kg kvælstof pr. år.

Projektet medfører således en forøgelse i ammoniakfordampningen på 1246,08 kg kvælstof pr. år.

Den gennemsnitlige baggrundsbelastningen med ammoniaknedfald for Horsens Kommune er jf. DMU 14 kg N pr. ha pr. år.

Det generelle krav til reduktion af fordampningen er 20 %, da ansøgningen er indsendt i 2008. Dette krav er gældende for alle stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde, samt for udvidelsen af dyreholdet. Reduktionen er beregnet i forhold til et referencestaldsystem.

Ansøger har opfyldt dette krav ved at overdække den nye gyllebeholder, samt at den projekterede løbe- og drægtighedsstald nr. 15 til løsgående søer indrettes med delvis spaltegulv samt at den nye to-klimastald nr. 16 til smågrise indrettes med delvis spaltegulv.

Naturområder omfattet af Husdyrloven - § 7-natur

Husdyrloven yder en særlig beskyttelse af visse udvalgte kvælstoffølsomme naturtyper (§ 7-områder, når de ligger inden for 1.000 m fra anlæg). Der er ikke registreret § 7 natur indenfor 1.000 m af anlægget.

Stalde og opbevaringsanlæg ligger dermed ikke indenfor bufferzone I eller bufferzone II.

Naturområder omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3

Kommunen er jf. Naturbeskyttelsesloven forpligtet til at varetage at beskyttede naturområder, som er omfattet af loven (§ 3-områder), sikres imod en tilstandsændring.

Følgende § 3-områder ligger i nærheden af stald- og opbevaringsanlæg tilknyttet den ansøgte produktion:

Tabel 15. § 3 områder i nærheden af anlæg.

Naturområde	Afstand til stald- og gødnings-opbevaringsanlæg (meter)	Tålegrænse (kg N/ha/år)	Merdeposition af kvælstof fra det ansøgte på naturområdet (kg N/ha/år)
Nr. 200106762 - sø	320	-	0,39
Nr. 200106761 - sø	640	-	0,16
Nr. 520331 - mose	410	15-25	0,25
Nr. 200106255 - mose	670	15-25	0,08
Nr. 200106258 - mose	430	15-25	0,15
Nr. 200149702 - sø	430	-	-
Nr. 200107649 - sø	860	-	-
Nr. 520323 - sø	300	-	-
Nr. 200107651 - sø	400	-	-
Nr. 200105795 - mose	810	15-25	-
Nr. 200107650 - sø	680	-	-
Nr. 200107656 - sø	730	-	-
Nr. 200107614 - sø	330	-	-
Nr. 200107605 - sø	420	-	-
Nr. 200106767 - sø	520	-	-
Nr. 200105773 - mose	600	15-25	-
Nr. 200106759 - sø	800	-	-

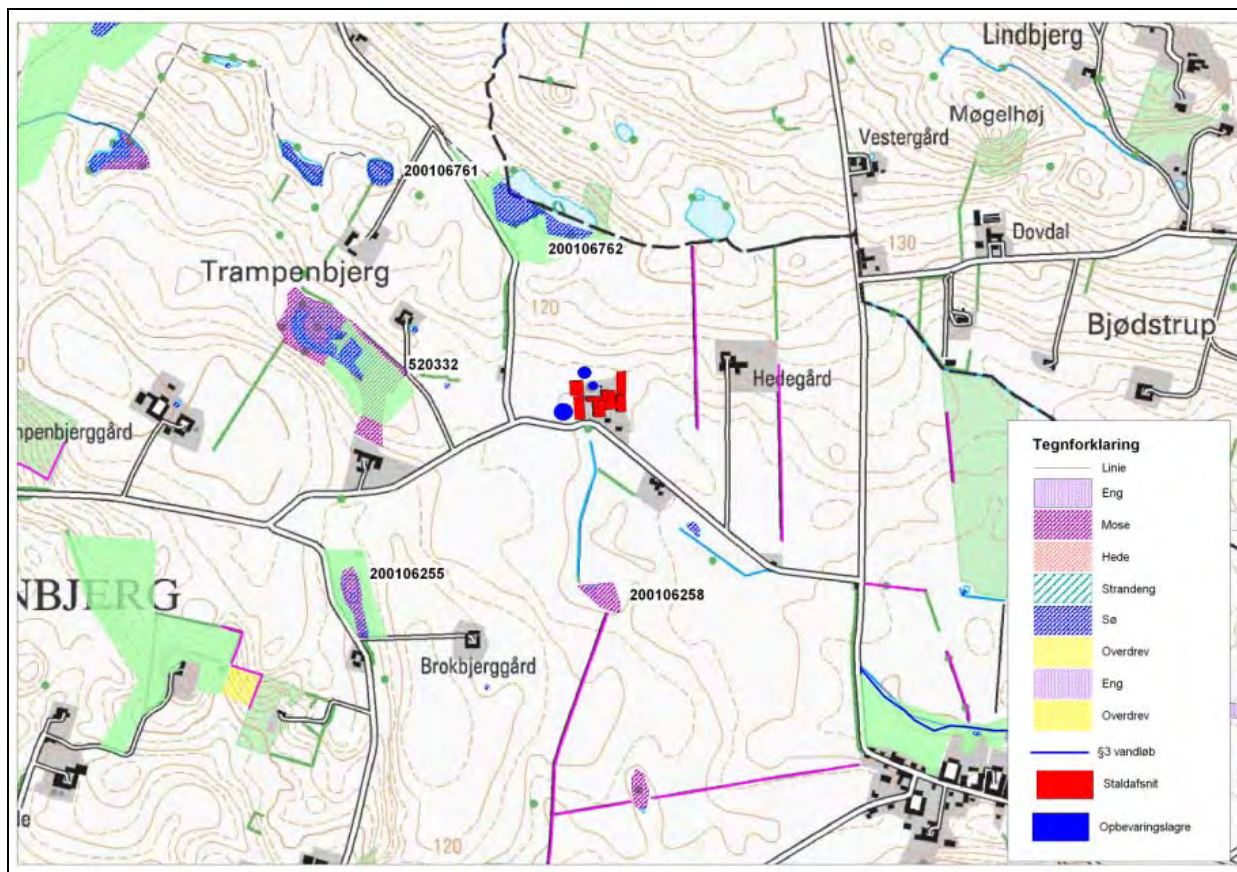
(*Nr. henviser til det entydige nummer, som hvert naturområde er tildelt på Miljøportalen.)

Naturområderne fremgår af figur 3.

Søen beliggende ca. 320 meter nord for anlægget (nr. 200106762) er i Naturdata beskrevet som en sø med dårlig sigtdybde og uden undervandsplanter, men en vegetation bestående af bredbladet dunhammer, topstar, dyndpadderok, lysesiv, vejbredskeblad, lodden dueurt, bitter-sød natskygge, vandnavle sp. og glanskapslet siv. Ved besigtigelse sep. 2009 blev der desuden registreret fliget brøndsel. Søen er næringsrig, og der fodres ænder fra bredden.

Mosen beliggende ca. 410 meter fra anlægget (nr. 520331) er ved besigtigelse i sep. 2009 registreret med følgende arter: sværtævæld, mynte sp., langbladet ranunkel, engkabbeleje, dunhammer, gåsepotentil, lysesiv, musevikke og pil sp. Der bliver fodret ænder. Mosen er næringsrig.

Mosen beliggende ca. 670 meter fra anlægget (nr. 200106255) er ved besigtigelse i sep. 2009 registreret med følgendearter: agertidsel, dueurt sp., pil sp., lysesiv, stor nælde, vandranunkel, svømmende vandaks og sumppadderok. Mosen er næringsrig.

Figur 3. Natur omkring anlægget

Mosen beliggende ca. 430 meter fra anlægget (nr. 2000106258) er ved besigtigelse i sep. 2009 registreret med følgende plantearter: pil sp., stor nælde og tagrør. Mosen fremstår som et ud-tørret vandhul tilgroet med pil og er næringsrig.

Søen beliggende ca. 640 meter fra anlægget (nr. 200106761) er ikke besigtiget. Søen ligger i en juletræsbeplantning og er jævnfør luftfoto fra 2008 med åbent vand og omgivet af en løv-træskant. Det vurderes at søen er næringsrig.

Internationalt beskyttet natur – Natura 2000

Nærmeste Natura-2000 område er Natura 2000-område nr. 54, (Yding Skov og Ejer skov) som ligger ca. 2,5 km nord for ejendommen. Naturområdet er habitatområde nr. 50 og har følgende udpegningsgrundlag: bæklampret, vandløb med vandplanter, kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand, bøgeskove på morbund med kristtorn, bøgeskove på muldbund, bøgeskove på kalkbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. Heraf er kilder og væld og elle- og askeskov prioriterede naturtyper. Nærmeste næringsfattige naturtype er bøgeskov på morbund med kristtorn beliggende ca. 3,2 km nord for anlægget.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Af EF-habitatdirektivets bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter (herefter bilag IV-arter), som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer indenfor et af de udpegede habitatområder eller på andre lokaliteter. På den baggrund kan der udelukkende gives tilladelse til aktiviteter, som vurderes ikke at have en negativ effekt på artens yngle- eller rasteområde. Følgende bilag IV-arter er ifølge DMU registreret indenfor en afstand af ca. 12 km fra anlægget: stor vandsalamander, spidssnudet frø, løgfrø, markfirben, lang-øret flagermus, trolldflagermus, brunflagermus, vandflagermus, damflagermus, sydflagermus og odder.

Ingen af de nævnte arter er fundet ynglende eller rastende nær ejendommens anlæg.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Foruden den internationale artsbeskyttelse (bilag IV) er flere andre arter beskyttet af en national artsfredning jf. Artsfredningsbekendtgørelsen⁷.

Der er ikke registreret fredede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg.

Biodiversitet – Den danske Rødliste – Den danske Gulliste

Danmark har jf. Biodiversitetskonventionen forpligtet sig til at standse tabet af biologisk mangfoldighed. Arter, som er forsvundet fra Danmark eller truet af udryddelse, er registreret på Den danske Rødliste. Horsens Kommune gør en særlig indsats for at forbedre levevilkårene for disse arter, så de sikres mod udryddelse og tilbagegang.

Der er ikke fundet arter på den danske rød- eller gulliste i nærheden af ejendommens anlæg.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Kommune har foretaget en vurderet af, hvordan emissionen fra stald- og gødningsopbevaringsanlæg vil påvirke beskyttede arter og naturområder. Det ansøgte projekt resulterer ifølge ansøgningens beregninger i en ammoniakemission på 4439,50 kg N/år, hvilket betyder, at emissionen bliver forøget med 1246,08 kg N/år i forhold til den eksisterende produktion.

Anvendelsen af overdækning af gylletank og etablering af henholdsvis delvist spaltegulv i den nye løbedrægtighedsstald og to-klima med delvist spaltegulv i den projekterede smågristald bidrager til at reducere ammoniakfordampningen.

Naturområder omfattet af Husdyrloven - § 7-natur

Der er ikke registreret § 7 natur mindre end 1.000 m fra anlægget.

Naturområder omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3

Horsens Kommune vurderer at naturområderne beliggende indtil 1.000 meter fra staldanlægget alle er forholdsvis næringsrige. De beregnede ammoniakmerdepositioner vil sammen med baggrundsbelastningen ikke forringe tilstanden i de beskyttede naturområderne.

Horsens Kommune vurderer derfor, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår udover husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau i forhold til beskyttede naturområder.

Internationalt beskyttet natur – Natura 2000

Nærmeste habitatnaturtype på udpegningsgrundlaget, der er følsom overfor luftbåren ammoniak fra anlægget, er bøgeskov på morbund med kristtorn. Da afstanden er mere end 3 km fra anlægget til naturtypen vurderer Horsens Kommune at ammoniakemissionen fra anlægget ikke vil skade habitatnaturtypens bevaringsmålsætning. Horsens Kommune vurderer derfor at husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at beskytte det nærmeste Natura 2000-område.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder, marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præferencer mht. fødesøgningsområde.

Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens anlæg, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området.

---

⁷ Bekendtgørelse nr. 901 af 11. juli 2007 om fredning af visse dyre- og plantearter mv., indfangning af og handel med vildt og pleje af tilskadekommet vildt.

Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes.

Odder er ikke registreret i nærheden af ejendommen. Arten er knyttet til vandløb og vådområder, men bevæger sig over relativt store afstande og også langt fra vand.

Da projektet hverken resulterer i øget forstyrrelse, reducerede spredningsmuligheder eller forringelse af raste- eller yngleområder, vurderes en eventuel bestand af odder i de nærmeste vandløb ca. 500 meter vest for ejendommen at være upåvirket af projektet.

Markfirben, stor vandsalamander, løgfrø, og spidssnudet frø er ikke registreret nær ejendommens anlæg. Det kan dog ikke afvises at arterne kunne træffes i området. Forhold omkring ejendommens anlæg vurderes dog ikke at ville påvirke disse beskyttede arter, da der ikke ændres på vandhuller i forbindelse med projektet.

Strandtudse, tykskallet malermusling og gul stenbræk (gullistet art) er ikke registreret og har aldrig været registreret nær ejendommens anlæg og Horsens Kommune vurderer, at disse arter ikke findes nær ejendommen. Det ansøgte vurderes derfor ikke at ville påvirke disse arter.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Der er ikke registreret fredede arter i nærheden af anlægget.

Biodiversitet – Den danske Rødliste – Den danske Gulliste

Der er ikke registreret arter på den danske rød- eller gulliste i nærheden af anlægget.

Det er kommunens samlede vurdering, at husdyrproduktionen kan drives på stedet under hensyntagen til naturbeskyttelsesinteresserne i området og der stilles ikke yderligere vilkår.

LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lugtemissionen er beregnet i det digitale ansøgningsssystem ud fra oplysningerne om nudriften og den ansøgte husdyrproduktion.

Der er til beregningen anvendt følgende forudsætninger:

Tabel 16. Beskrivelse af stalde og dyrehold.

Byg-nr.	Dyrekategori	Nudrift		Ansøgt drift	
		Antal dyr (vægt-klasse)	Antal stipladser	Antal dyr (vægt-klasse)	Antal stipladser
8	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, individuel opstaldning, delvis spaltegulv	289	210	312	238
1, 2 og 3	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	566	155	648	155
7	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse	110	80	131	100
5	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv	167	121	167	121
9	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	13.910 (7,2-30 kg)	2.000	13.910 (7,2-28 kg)	2.000
4	Smågrise fra 7,2 kg, fuldspaltegulv	1.865 (7,2-30 kg)	400	-	-

4	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv	-	-	169	129
6	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	-	-	202	57
15	Årsso, løbedrægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv	-	-	71	50
16	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	-	-	11.590 (7,2-28 kg)	2.000

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt ligger 181 meter fra nærmeste produktionsbygninger. Der ligger samlet bebyggelse ca. 939 meter fra produktionen, mens nærmeste byzone ligger ca. 3,2 km fra anlægget.

www.husdyrgodkendelse.dk foretager beregningerne og konkluderer, om lugtgenekriterierne for hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkeltliggende boliger uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger selv, er overholdt. Ved beregningerne ses der på ændringen i lugtafgivelsen.

Lugtens udbredelse i nærområde afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. I beregningen af geneafstanden indgår øvrige husdyrbrug over 75 DE i området, og idet der ikke er andre husdyrproduktioner over 75 DE inden for en afstand af 100 m fra enkelt bebyggelse og 300 m fra samlet bebyggelse og byzone er der ikke foretaget sådanne korrektioner.

Tabel 17. Beregning af genekriterieafstande.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	509,94	-	-	-	Ja
Samlet bebyggelse	Ny	313,50	-	-	-	Ja
Enkelt bolig	FMK	161,26	68,84	66,10	184,29	Ja

Geneafstande i forhold til omkringliggende beboelse angives i forhold til et beregnet lugtcentrum.

Af ansøgningen fremgår det, at genekriteriet er overholdt for byzone, samlet bebyggelse og nærmeste beboelse uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger selv. For enkelt bolig er den korrigerede geneafstand kortere end den vægtede geneafstand, og genekriteriet er dermed også overholdt for enkelt bolig.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt.

Horsens Kommune har i dag ikke kendskab til klager over lugt, hvorfor det antages, at produktionen drives på en sådan måde, at der ikke opstår generende lugt ved naboer. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke giver væsentlige gener for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud vil der altid være lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger tager udbredt og tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår for drift og egenkontrol:

FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen er under kommunal ordning. Skadedyrsbekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer.

På ejendommen gør man brug af rovfluer fra *Miljøfluen*. Rovfluerne står for en biologisk bekæmpelse af gyllefluerne, men opholder sig under spalterne, hvorfor de ikke selv udgør en fluegene. Der er 6 årlige leveringer af pakker med rovfluer til udklækning fra *Miljøfluen*.

Ejendommen bruger den kommunale ordning til rottebekæmpelse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende, idet den sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres 1 gang årligt. Der er ikke stillet særlige krav til rottebekæmpelse, idet det reguleres af anden lovgivning.

Der er ikke stillet særlige vilkår til opbevaring af animalsk affald, idet dette reguleres af anden lovgivning. Disse regler medfører bl.a. at animalsk affald, herunder døde dyr, skal bortskaffes til autoriseret destruktionsanstalt. Indtil afhentning skal de opbevares i container eller overdækket på en dertil indrettet afskærmet plads jf. bilag, hvor dyrene ikke er synlige fra vejen og således, at der ikke opstår uhygiejniske forhold.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol.

TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport ses af tabellen nedenfor. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende for ansøger.

De primære transportveje ses af bilag 5.

Tabel 18. Antal transporter i nudrift og ansøgt drift.

Transporter	Antal før Årligt	Antal efter Årligt
Levende dyr til ejendommen	20	20
Levende dyr fra ejendommen	52	52
Døde dyr	104	104
Foder	104	104
Brændstof	12	12
Husdyrgødning	260	400
Øvrige	15	15
Samlet antal transporter	567	707

Tung transport til og fra ejendommen sker ad den vestligste indkørsel fra Monbjergvej.

Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog at det sker i tidsrummet 5.00 til 20.00.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården. Transport af gylle til udbringning på markerne vil hovedsageligt foregå ad de veje, der er indtegnet på bilag 5.

Kommunen vurderer, at de anførte transportveje for gylle til markerne medfører forholdsvist få gener for områdets beboere, idet kun Elling by passeres i forbindelse med anvendelse af de få arealer, der er i nærheden af landsbyen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Transport af husdyrgødning på offentlige veje skal foregå således at spild ikke finder sted. Transport gennem Elling, skal ske med transportvogne der ikke anvendes til udspredning i marken. Såfremt der undtagelsesvis anvendes sådanne vogne, skal vejen fejes samme dag.*

STØJ FRA ANLÆGGET OG MASKINER

Der vil forekomme støj fra ventilationen på flere af staldene.

Drægtighedsstaldene i bygning nr. 5 og 7 er ligetryksventileret med afkast og indsugning i kip. Smågrisestalden i bygning nr. 9 er kombidifus med SKOV-styring. Der er afkast i kip og klapper i loftet over hver sti.

Driftstid for ventilationen er 24 timer alle årets 365 dage.

Kompressoren i bygning nr. 6 er en hobbymodel og bruges kun sjældent.

Der er ikke foretaget støj- eller vibrationsdæmpende foranstaltninger.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen har ikke kendskab til klager over støj fra ejendommen. Det vurderes derfor, at støj fra ejendommen ikke er en gene for de omkringboende.

Støj fra ejendommen forventes heller ikke med det ansøgte projekt at blive en gene for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger.

Der er på baggrund af § 11 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug⁸ fastsat standard vilkår om maksimale støjgrænser, som skal sikre at der fremadrettet ikke opstår gener.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Virksomhedens samlede bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende ækvivalente, korrigerede støjniveau mål i dB(A) og målt i ethvert punkt på opholdsarealer ved nabobeboelse:*

Dag	Periode	Tidsrum	Værdi
Mandag – fredag	kl. 07.00-18.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00-14.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	8 timer	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00-18.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (aften)	kl. 18.00-22.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (nat)	kl. 22.00-07.00	½ time	40 dB(A)

- *For dag-, aften- og natperioden skal grænseværdierne overholdes inden for det mest støjbelastede tidsrum på henholdsvis 8 timer, 1 time og ½ time.*
- *Hvis tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedr. støj fra virksomheden er velbegrundede, skal virksomheden, igennem en akkrediteret virksomhed, for egen regning eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt. Støjmåling kan maksimalt kræves én gang pr. år og skal foretages i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledning nr. 5, 1984, måling af ekstern støj fra virksomheder.*

STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der vil forekomme ganske få støvgener fra anlægget, idet der hverken sker korn- eller frøtørring eller opbevaring af korn på ejendommen. Derudover forekommer der intet male- eller blandedeanlæg på ejendommen, der kan forårsage eventuelle støvgener, idet al foderet leveres som færdigkøbt tørfoder, hvorfor der kun vil være ganske få og meget lokale støvgener omkring staldene i forbindelse med fodring.

Der kan forekomme støvgener i forbindelse med transporten til og fra ejendommen, samt ved intern transport på ejendommen. Gener i den forbindelse vurderes at være kortvarige. Derudover kan der forekomme støvgener fra opbevaringen af halm og strøelse.

Generelt vurderes det, at støvgener fra ejendommen vil være relativt få og kortvarige.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer.

---

⁸ BEK nr. 294 af 31/03/2009

Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for drift og egenkontrol.

LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der forekommer udendørs belysning på stort set alle bygninger. Lyset på bygning nr. 1, 5, 8 og 10 er udstyret med sensorer, og belysningen på de resterende bygninger er arbejdsbelysning og er kun tændt, når der er behov for det.

Derudover er der 2 udendørs lamper på stuehuset, der er tændt, når det er mørkt

Der er bakket terræn mod nord, der skærmer for belysningen mod nord, og skærmende beplantning syd for ejendommen. I forbindelse med udvidelsen etableres endvidere beplantning ved den projekterede gyllebeholder vest for ejendommen.

Udendørs belysning er markeret med stjerne på bilag 2.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er kommunens vurdering, at afstanden til de nærmeste naboer og den planlagte skærmende beplantning omkring den projekterede gyllebeholder vil gøre at de omkringboende ikke generes af lys fra ejendommen i aften- og nattetimerne.

Det vurderes, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende eller landskabelige hensyn, og der er ikke stillet vilkår til dette.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for drift og egenkontrol.

PÅVIRKNING FRA AREALERNE

I dette kapitel beskrives og vurderes hvordan driften af markerne og tab af kvælstof og fosfor påvirker søer, vandløb, fjord, hav og grundvand.

UDBRINGNINGSAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Tabellen herunder viser dels størrelsen på markerne, om arealet er drænet, jordbundstypen samt referencesædskifte for de enkelte marker.

Tablet 19. Beskrivelse af marker.

Navn	Ha	Drænet	Jordbundstype	Vandet	Sædskifte
6-0	6,26	Nej	JB4 Fin lerblandet sandjord	Nej	S4
4-1	4,27	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
4-0	6,11	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
5-0	10,94	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
5-1	12,29	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
110-0	5,88	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
110-1	1,73	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
10-0	6,99	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
15-2	0,97	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
15-0	5,77	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
29-0	9,78	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
111-0	5,35	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
17-2	4,31	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
17-3	2,68	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
17-4	2,80	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
17-5	4,21	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
1-0	19,63	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
18-0	5,54	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
19-0	3,99	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
20-0	5,28	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
21-0	4,27	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
22-0	2,39	Nej	JB4 Fin lerblandet sandjord	Nej	S4
28-0	1,76	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
101-0	9,73	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
102-0	8,46	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
103-1	4,13	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
104-1	6,50	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
104-2	1,42	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
103-2	1,93	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
105-1	7,24	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
106-0	5,94	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
107-0	5,81	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2

108-0	5,65	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
109-1	0,68	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
28-4	1,92	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
28-3	2,82	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
28-2	2,40	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
28-1	1,72	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
17-0	2,22	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
110-2	0,92	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
203	7,48	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
202	11,55	Ja	JB5 Grov sandblandet lerjord	Nej	S2
31	3,59	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
26-0	0,93	Ja	JB5 Grov sandblandet lerjord	Nej	S2
27-0	13,12	Ja	JB5 Grov sandblandet lerjord	Nej	S2
30	9,95	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
109-0	7,48	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
105-2	1,27	Ja	JB6 Fin sandblandet lerjord	Nej	S2
Total	258,07				

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. Systemet fastlægger et referencesædskifte for alle bedriftens arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs per 1. januar 2007. De valgte sædskifter (S2 og S4) svarer til referencesædskiftet.

S2 sædskiftet indeholder som udgangspunkt minimum de lovpligtige 10 % efterafgrøder jf. de krav som var gældende på ansøgningstidspunktet. I dag er lovkravet øget til 14 %.

S4 sædskiftet indeholder som udgangspunkt minimum de lovpligtige 10 % efterafgrøder jf. de krav som var gældende på ansøgningstidspunktet. I dag er lovkravet øget til 14 %.

Tabellen herunder viser klasserne indenfor nitrat og fosfor for de ejede og forpagtede arealer.

Tabel 20. Arealer i nitratklasse og fosforklasse.

Navn	Ha	N-klasse 0 (ha)	N-klasse 2 (ha)	N-klasse 3 (ha)	P-klasse 0 (ha)	P-klasse 2 (ha)	P-klasse 3 (ha)
6-0	6,26	0,00*	6,26*	0,00*	6,26	0,00	0,00
4-1	4,27	0,00*	4,27*	0,00*	4,27	0,00	0,00
4-0	6,11	0,00*	6,11*	0,00*	6,11	0,00	0,00
5-0	10,94	0,00*	10,94*	0,00*	0,00	0,00	10,94
5-1	12,29	0,00*	12,29*	0,00*	12,29	0,00	0,0
110-0	5,88	0,00*	5,88*	0,00*	0,00	0,12	5,76
110-1	1,73	0,00*	1,73*	0,00*	0,00	0,00	1,73
10-0	6,99	6,99	0,00	0,00	0,00	0,00	6,99
15-2	0,97	0,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,97
15-0	5,77	5,77	0,00	0,00	0,00	0,00	5,77
29-0	9,78	0,00*	9,78*	0,00*	9,78	0,00	0,00
111-0	5,35	5,35	0,00	0,00	0,00	0,67	4,67
17-2	4,31	0,00*	0,00*	4,31*	0,00	0,00	4,31

17-3	2,68	0,00*	0,00*	2,68*	0,00	0,00	2,68
17-4	2,80	0,00*	0,00*	2,80*	0,00	0,00	2,80
17-5	4,21	0,00*	0,00*	4,21	0,00	0,00	4,21
1-0	19,63	0,00*	19,63*	0,00*	19,63	0,00	0,00
18-0	5,54	5,54	0,00	0,00	0,00	0,00	5,54
19-0	3,99	3,99	0,00	0,00	0,00	0,00	3,99
20-0	5,28	5,28	0,00	0,00	0,00	0,00	5,28
21-0	4,27	4,27	0,00	0,00	0,00	0,00	4,27
22-0	2,39	2,39	0,00	0,00	2,39	0,00	0,00
28-0	1,76	1,76	0,00	0,00	0,00	0,00	1,76
101-0	9,73	9,73	0,00	0,00	0,00	0,00	9,73
102-0	8,46	8,46	0,00	0,00	0,00	0,00	8,46
103-1	4,13	4,13	0,00	0,00	0,00	0,00	4,13
104-1	6,50	6,50	0,00	0,00	0,00	0,00	6,50
104-2	1,42	1,42	0,00	0,00	0,00	0,00	1,42
103-2	1,93	1,93	0,00	0,00	0,00	0,00	1,93
105-1	7,24	7,24	0,00	0,00	0,00	0,00	7,24
106-0	5,94	5,94	0,00	0,00	0,00	0,00	5,94
107-0	5,81	5,81	0,00	0,00	0,00	0,00	5,81
108-0	5,65	5,65	0,00	0,00	0,00	0,00	5,65
109-1	0,68	0,68	0,00	0,00	0,00	0,21	0,47
28-4	1,92	1,92	0,00	0,00	0,00	0,00	1,92
28-3	2,82	2,82	0,00	0,00	0,00	0,00	2,82
28-2	2,40	2,40	0,00	0,00	0,00	0,00	2,40
28-1	1,72	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	1,72
17-0	2,22	0,00	0,00	2,22	0,33	0,00	2,22
110-2	0,92	0,00*	0,92*	0,00*	0,92	0,00	0,00
203	7,48	0,00*	7,48*	0,00*	7,48	0,00	0,00
202	11,55	0,00*	11,55*	0,00*	11,55	0,00	0,00
31	3,59	3,59	0,00	0,00	0,00	0,00	3,59
26-0	0,93	0,00*	0,93*	0,00*	0,93	0,00	0,00
27-0	13,12	0,00*	13,12*	0,00*	13,12	0,00	0,00
30	9,95	0,00*	9,95*	0,00*	0,00	0,00	9,95
109-0	7,48	7,48	0,00	0,00	0,00	0,16	7,32
105-2	1,27	1,27	0,00	0,00	0,00	0,00	1,27
Total	258,07 Ha	121,00 Ha	120,85 Ha	16,22 Ha	95,07 Ha	1,17 Ha	162,16 Ha

For de stjerne (*) markerede arealer i ovenstående tabel er der, på baggrund af en konkret vurdering foretaget af Horsens Kommune, stillet krav om at arealerne skal angives som værende beliggende i andre beskyttelsesklasser for nitrat end det der fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.

Baggrunden for ændringen er at Horsens Kommunes har vurderet, at der skal stilles yderligere krav til udbringingsarealerne udover Statens udmeldte beskyttelsesniveau, således at area-

lerne betragtes som liggende i nitratklasse 2 og 3. Arealerne i Horsens Kommune afvander til Horsens Fjord. Baggrunden for ændringen bliver uddybet nærmere i de efterfølgende afsnit.

Der er i ansøgningen angivet at ansøger anvender en reduceret kvælstofkvote på 2 %.

Aftalearealerne i ansøgningen er beliggende i Skanderborg Kommune og udenfor nitratfølsomme indvindingsområder. Arealerne afvander til Mossø og Randers Fjord, som er fosforbelastet Natura 2000-område. Der skal derfor tilstræbes fosforbalance på arealerne. Dette er opnået ved at der maksimalt overføres 5 DE til arealerne svarende til et dyretryk på 0,46 DE/ha/år. Arealerne er beliggende udenfor nitratklasse og der er et stort reduktionspotentiale for at reducere nitratindholdet i drænvand fra udbringningsarealerne inden det når Randers Fjord.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Samtlige arealer, som drives under samme CVR-nummer skal medtages ved vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse jf. § 12 i husdyrgodkendelsesloven. Vurdering af arealerne relaterer sig til den påvirkning af omgivelserne, som udbringningsarealerne giver anledning til, og om denne er forenelig med hensynet til omgivelserne.

Ansøger har udbringningsarealer i Skanderborg Kommune. Sagen har derfor været sendt i høring og Skanderborg Kommunes høringssvar er indsat som bilag 9. Bemærkninger til høringssvaret ses side 13.

Til udspreddning af det producerede husdyrgødning er opgivet et samlet areal på 268,89 ha. Det ejede og forpagtede areal udgør 258,07 ha. Det resterende areal på 10,82 ha udgøres af aftalearealer. På de ejede og forpagtede arealer udbringes husdyrgødning svarende til 1,19 DE/ha. Af IT-ansøgningen fremgår det ikke, at der overføres husdyrgødning til aftalearealerne, men ansøger har oplyst, at han afsætter ca. 5 DE til aftalearealerne. Dette resulterer i, at det faktiske dyretryk på de ejede og forpagtede arealer bliver lidt lavere, nemlig 1,17 DE/ha.

Vurderingen af arealernes sårbarhed overfor tilførsel af næringsstoffer er foretaget på grundlag af oplysningerne om beskyttelsesniveau jf. bilag 3 til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Til formålet skal anvendes Skov- og Naturstyrelsens kortværk over sårbarhedsklasser for Nitratklasser (kystvand), Nitratfølsomme indvindingsområder (grundvand) og fosfor oplande til Natura 2000-områder og lavbundsarealer.

Horsens Kommune vurderer, at det generelle krav om kvælstof og fosforoverskud, som det er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på de nævnte arealer ved overholdelse af generelle regler.

Foruden ovennævnte vurdering, har Horsens Kommune konkret vurderet produktionens belastning af Horsens inderfjord. Baggrunden for denne vurdering er beskrevet nærmere under det efterfølgende afsnit om kvælstof og fosfor.

Kommunen har i forbindelse med sagsbehandlingen stillet krav til ansøger om at opklassificere udbringningsarealerne således, at de alle er angivet som værende beliggende i nitratklasse 2 og 3 eller uden for nitratklasse.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Bedriftens udbringningsarealer udgør 258,07 ha ejet og forpagtet areal. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens arealer svarende til 308,03 DE (1,19 DE/ha) pr. planår (1/8-31/7).*

- Der må maksimalt overføres 5 DE i husdyrgødning til aftalearealerne beliggende i Skanderborg Kommune tilhørende Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg

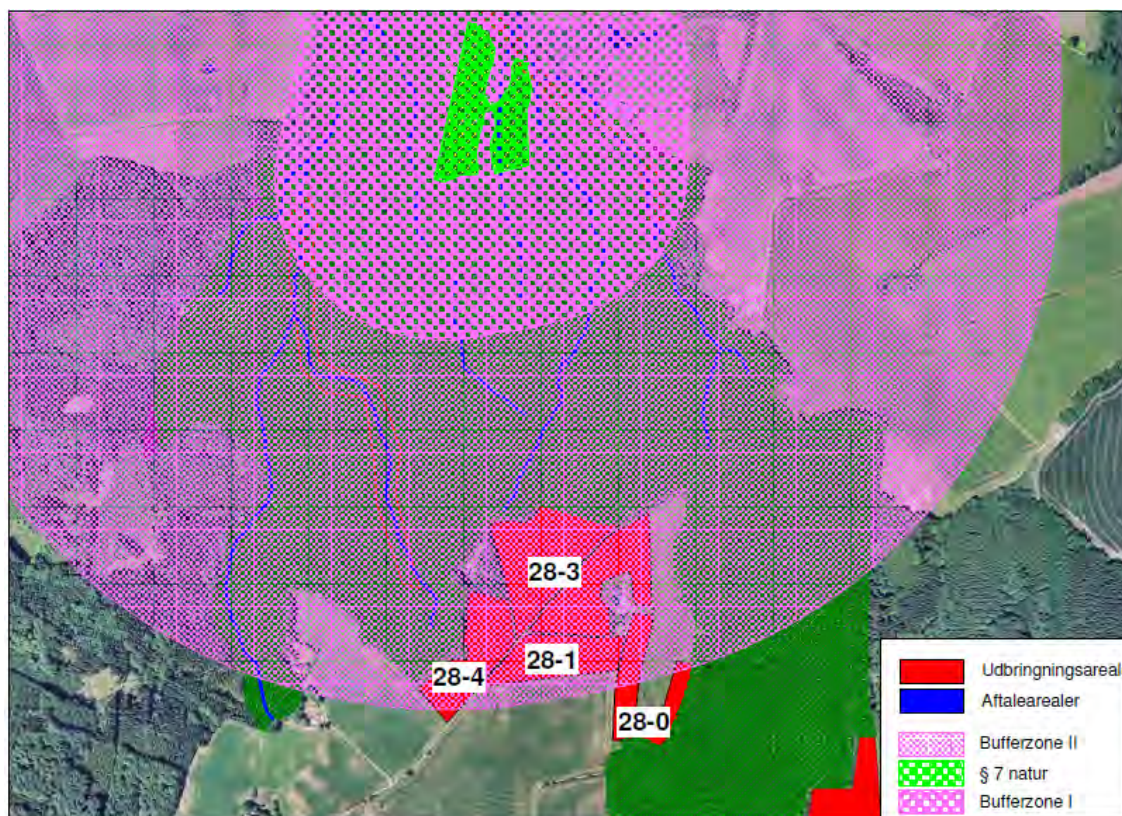
UDBRINGNINGSSAREALERNES PÅVIRKNINGER PÅ NATUR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af udbringningsarealerne er registreret som beskyttet natur.

Naturområder omfattet af Husdyrloven - § 7-natur

Hele eller dele af udbringningsarealerne 28-, 28-1, 28-2, 28-3 og 28-4 ligger mindre end 1.000 meter fra et naturområde (overdrev) beskyttet af husdyrlovens § 7. Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen⁹ er der et lovkrav om nedfældning af flydende husdyrgødning på alle arealer, som ligger indenfor 1000 m fra et § 7-område, såfremt udbringningen sker på sort jord eller fodergræsmarker. På nedenstående kort vises, hvilke af ejendommens marker, som er omfattet af dette krav. Fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller fodergræsmarker uanset beliggenhed.

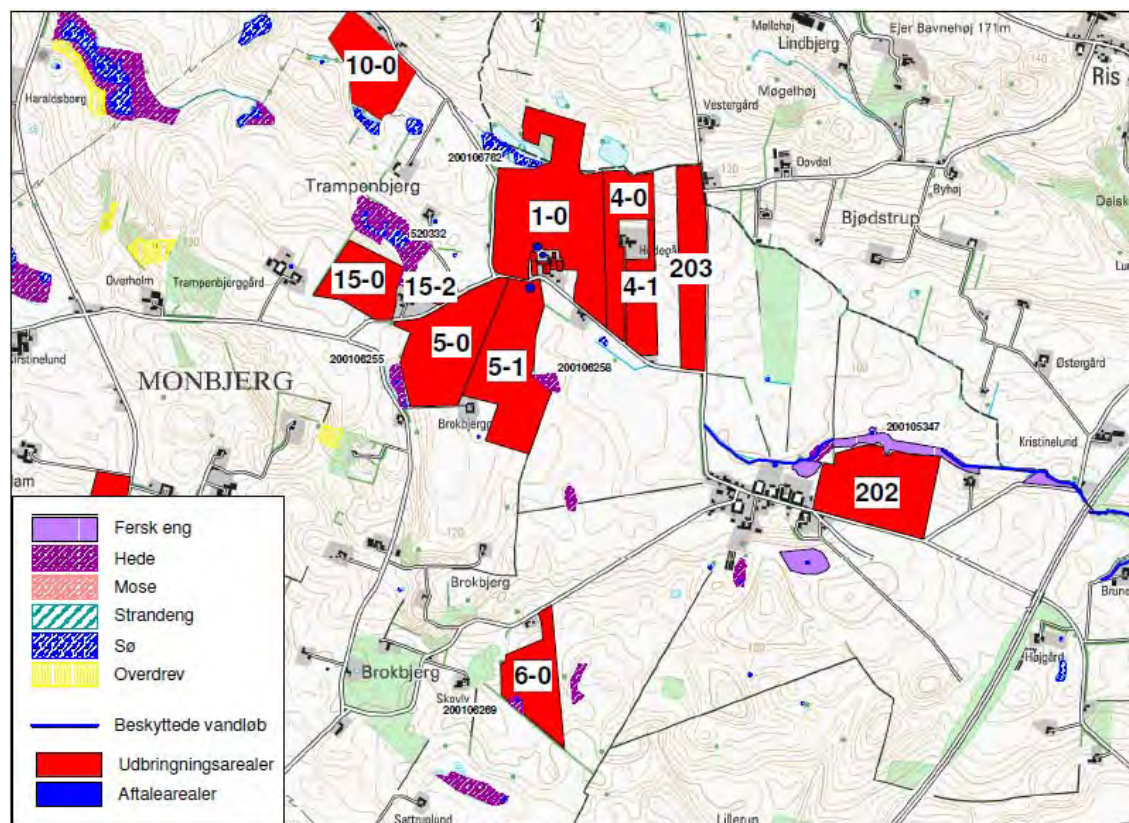
Figur 4. § 7 overdrev der udløser bufferzoner

Overdrevet er jævnfør ortofoto lysåbent og evt. græsset.

⁹ Bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Naturområder omfattet af Naturbeskyttelsesloven - § 3 natur

Der er en række udbringningsarealer, som grænser op til § 3- områder.

Figur 5. Udbringningsarealer og natur.

Det drejer sig om følgende udbringningsarealer:

Mark nr. 1-0 grænser til sø nr. 200106762, mark nr. 15-0 og 15-2 grænser til mose nr. 520332, mark nr. 5-0 grænser til mose nr. 200106255, mark nr. 5-1 grænser til mose nr. 200106258, mark nr. 202 grænser til fersk eng nr. 200105347 og mark nr. 6-0 grænser til mose nr. 200106269. Se figur 5.

Se beskrivelse af naturområderne under afsnittet om forurening og gener fra husdyrbruget.

Ingen af markerne skråner mere end 6 grader til naturområderne.

Internationalt beskyttet natur – Natura 2000

Udbringningsarealerne mark nr. 28-0, 28-1, 28-2, 28-3, 28-4, 104-1 og 104-2 ligger nær Natura 2000-område nr. 54 (Yding Skov og Ejer skov). Naturområdet er habitatområde nr. 50 og har følgende udpegningsgrundlag: bæklampret, vandløb med vandplanter, kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand, bøgeskove på morbund med kristtorn, bøgeskove på muldbund, bøgeskove på kalkbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. Heraf er kilder og væld og elle- og askeskov prioriterede naturtyper. Nærmeste næringsfattige naturtype, som indgår i udpegningsgrundlaget er bøgeskov på morbund med kristtorn beliggende ca. 15 m nord for nærmeste udbringningsareal.

Husdyrgødning nedfældes på udbringningsarealerne, der ligger mindre end 1000 meter fra næringsstoffølsom habitatnatur, som indgår i udpegningsgrundlaget, da de ligger indenfor bufferzone II omkring § 7 naturområder.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Flagermus er ikke registreret indenfor eller i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter raster eller yngler i området.

Odder er ikke registreret i nærheden af udbringningsarealerne men det kan ikke udelukkes at arten kan træffes på marker i nærheden af vandløb, herunder markerne nr. 28-0, 28-1, 28-2, 28-3 og 28-4 og mark nr. 202.

Markfirben

Der er ingen kendte registreringer af markfirben på eller nær udbringningsarealerne.

Stor vandsalamander

Der er ingen registreringer af stor vandsalamander i projektområdets vandhuller, men arten findes på landsplan på mange steder uden at være registreret. Det kan ikke udelukkes, at den findes i vandhuller, som ligger nær udbringningsarealerne.

Løgfrø

Der er ingen kendte forekomster af løgfrø indenfor eller nær projektområdet. Det kan dog ikke udelukkes at løgfrø potentielt kunne findes i området.

Spidssnudet frø er ikke registreret i nærheden af udbringningsarealerne. Det kan ikke udelukkes at spidssnudet frø yngler eller raster i vandhuller nær udbringningsarealerne.

Springfrø har sin eneste kendte forekomst i Horsens Kommune på Endelave. Arten vurderes ikke at have yngle- eller rasteområde indenfor projektområdet.

Strandtudse

Der er ingen kendte forekomster af strandtudse indenfor eller nær projektområdet.

Tykskallet malermusling og **gul stenbræk** (gullistet) har aldrig været registreret indenfor eller nær udbringningsarealerne og arterne vurderes ikke at have sin udbredelse her.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Der er ikke registreret fredede arter på eller i nærheden af ejendommen udbringningsarealer.

Biodiversitet – Den danske Rødliste – Den danske Gulliste

Der er ikke registreret arter på den danske rød- eller gulliste på eller i nærheden af ejendommens udbringningsarealer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Kommune har foretaget en vurdering af, hvordan markdriften vil påvirke beskyttede arter og naturområder.

Nedfældning af flydende husdyrgødning indenfor bufferzoner omkring § 7 natur medvirker til at reducere ammoniakfordampningen fra markerne.

Naturområder omfattet af Husdyrloven - § 7-natur

Overdrevet beliggende ca. 600 meter nord for udbringningsarealerne 28-0, 28-1, 28-2, 28-3 og 28-4 vurderes at være beskyttet tilstrækkeligt ved nedfældning af husdyrgødning på sort jord og fodergræs indenfor 1.000 meter fra overdrevet jævnfør husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav.

Naturområder omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3

Grænsende til udbringningsarealerne ligger en række naturområder. Horsens Kommune vurderer at de alle sammen er forholdsvis næringsrige og at de derfor ikke vil blive påvirket yderligere ved udbringning af husdyrgødning på markerne. Da der ikke er hældninger mere end 6 gra-

der fra markerne til naturområderne vurderer Horsens Kommune, at der ikke er risiko for direkte overfaldeafstrømning fra mark til natur. Horsens Kommune vurderer derfor, at der ikke skal stilles vilkår udover husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau.

Internationalt beskyttet natur – Natura 2000

Indenfor 15 meter fra mark nr. 28-4 ligger habitatnatur, som er næringsstoffølsom (bøg på mor med kristtjørn). Da der nedfældes på marken vurderer Horsens Kommune, at udbringning af husdyrgødning ikke vil hindre opnåelse eller fastholdelse af gunstig bevaringsstatus for naturtypen. Andre marker i Skanderborg Kommune grænser til habitatnatur i udpegningsgrundlaget (mark 104-2). Således ligger marken ca. 10 meter fra bøg med muld og ca. 15 meter fra elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld, der begge er på udpegningsgrundlaget. Ingen af naturtyperne er næringsstoffølsomme så derfor vurderer Skanderborg Kommune, at der ikke skal stilles yderligere vilkår om nedfældning på denne mark (Skanderborg Kommunes udtalelse fremgår af bilag 9).

De øvrige udbringningsarealer ligger længere væk fra habitatnatur på udpegningsgrundlaget og Horsens Kommune vurderer derfor at der ikke er grundlag for at stille skærpede vilkår udover husdyrlovens generelle krav.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Flagermus

Markdriften vurderes ikke at ville påvirke raste- eller yngleområder for arter af flagermus, da der ikke fældes levende hegn eller enlige træer.

Odder

Støj og øvrig forstyrrelse fra markdriften foregår i dagtimerne. Odderen er hovedsageligt aktiv om natten. Markdriften vurderes ikke at resultere i reducerede spredningsmuligheder eller forringelse af raste- eller yngleområder. En eventuel bestand af odder vurderes derfor at være upåvirket af markdriften.

Markfirben

Findes især på solbeskinnede skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation. Ingen af markerne grænser op til naturområder der potentielt kan være yngle- eller rasteområde for markfirben (tørre udyrkede naturområder som heder og overdrev).

Markdriften vurderes derfor ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben.

Stor Vandsalamander

Arten er udbredt over det meste af Danmark, især øst for israndslinjen. Den yngler i solåbne vandhuller med rent vand. Dybe, kolde eller forurenede vandhuller kan dog anvendes som rasteområde. På land kan den findes nær vandhuller under væltede træer o.l.

Gennemførelse af projektet vurderes ikke at ville resultere i negative effekter for stor vandsalamander, da der ikke ændres i tilstanden af vandhuller som kan være potentielle levesteder for stor vandsalamander.

Løgfrø

Arten yngler i et bredt spektrum af lavvandede vådområder og vandhuller og også i temporære vandhuller. Horsens Kommune har ikke kendskab til forekomster indenfor eller nær projektområdet. Det kan dog ikke udelukkes at løgfrø potentielt kunne findes i området.

Markdriften i det ansøgte projekt vurderes ikke at få indflydelse på en eventuel bestand af løgfrø, da der ikke ændres i tilstanden af vandhuller der kan være potentielle levesteder for løgfrø.

Spidssnudet frø

Findes udbredt over det meste af landet og kan yngle i mange slags vådområder og vandhuller af forskellig type og størrelse.

Det kan ikke udelukkes at spidssnudet frø yngler eller raster i vandhuller nær ejendommens udbringningsarealer. For at sikre imod direkte afstrømning af næringsstoffer og sprøjtemidler til vandhullerne stilles der vilkår om sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfrie bræmmer på min. 2 meter omkring alle beskyttede vandhuller på ejendommens udbringningsarealer.

Springfrø

Arten vurderes ikke at have yngle- eller rasteområde indenfor projektområdet. Markdriften i det ansøgte projekt vurderes ikke at få indflydelse på arten.

Strandtudse

Arten findes på landsplan kun på færre end 20 indlandslokaliteter og den er i stærk tilbagegang både i Danmark og i det øvrige Europa.

Nærmeste kendte lokalitet med strandtudse ligger mere end 5 km fra det nærmeste udbringningsareal. Strandtudsens spredningsradius er under 2 km. Horsens Kommune vurderer, at arten hverken raster eller yngler indenfor eller nær udbringningsarealerne. Det ansøgte vurderes derfor ikke at ville påvirke strandtudse.

Tykskallet Malermusling og **Gul Stenbræk** har aldrig været registreret indenfor eller nær udbringningsarealerne og arterne vurderes ikke at have sin udbredelse her.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Der er ikke registreret fredede arter på eller i nærheden af ejendommens udbringningsarealer. Horsens Kommune vurderer derfor at driften af ejendommens udbringningsarealer er uden betydning for fredede arter.

Biodiversitet – Den danske Rødliste – Den danske Gulliste

Der er ikke registreret arter på den danske rød- eller gulliste på eller i nærheden af ejendommens udbringningsarealer. Horsens Kommune vurderer derfor at driften af ejendommens udbringningsarealer er uden betydning for rød- og gullistede og

Det er kommunens vurdering, at de anførte vilkår vil sikre, at husdyrproduktionen kan drives på stedet under hensyntagen til naturbeskyttelsesinteresserne i området.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Der stilles vilkår om at der holdes en min. 2 meter bred dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme omkring alle beskyttede vandhuller på ejendommens udbringningsarealer.*

PÅVIRKNINGER AF SØER OG VANDLØB

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ca. 50 % af samtlige udbringningsarealer (ca.128 ha) afvander til Mossø. Resten af arealerne afvander til Horsens Fjord. Mossø er eutroficeret af både tidligere og eksisterende næringsstoffertilførsler. Der er tillige en intern belastning i søen, og tilstanden er jævnfør basisanalysen ikke tilfredsstillende. Den biologiske struktur er ikke i balance, bl.a. er undervandsvegetationen væsentligt reduceret eller helt manglende. Det forventes ikke, at tilstanden vil ændre sig markant

de kommende år, da tilstanden i søen i høj grad er afhængig af, at næringsstofftilstanden bedres i søer længere opstrøms i de vandløbssystemer, som søerne er beliggende i. Mossø opfylder ikke målsætningen.

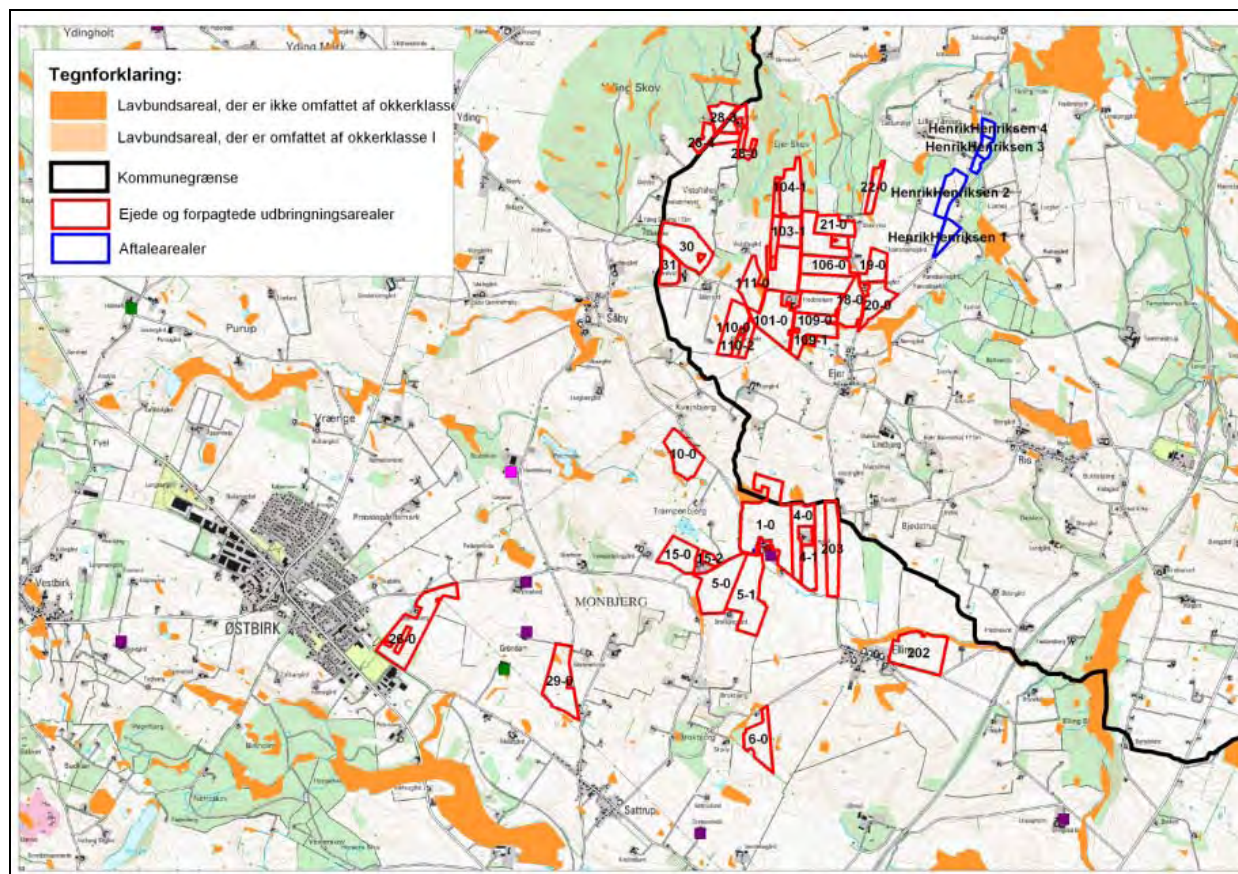
Mossø er en del af Natura 2000-område 52, og kommunen er jf. Habitatbekendtgørelsens § 8 stk. 6, forpligtet til at sikre, at naturen beskyttes i overensstemmelse med nationale og EU-retlige forpligtelser. Naturtyper og arter, som danner udpegningsgrundlag for områder, der indgår i det europæiske Natura 2000-netværk, skal dermed beskyttes således, at de sikres en gunstig bevaringsstatus.

Næringsrige søer med flydeplanter eller store vandaks indgår som én af de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området.

Afvandingen til Mossø sker via mindre A målsatte vandløb igennem Yding Skov og Ejer Skov.

Ingen af udbringningsarealerne ligger grænsende til vandløb.

En mindre del af udbringningsarealerne 111-0, 109-1, 110-0, 22-0 og 29-0 er registreret som lavbundsarealer. Kun mark 29-0 er beliggende i Horsens Kommune. Se figur 6.

Figur 6. Lavbundsarealer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ca. 50 % af ejendommens udbringningsarealer ligger i oplandet til Mossø. Mossø opfylder i dag ikke målsætningen fra regionplanen.

Mossø modtager vand fra et opland på 624 km² og ca. 128 ha af ejendommens udbringningsarealer afvander til Mossø. Ejendommens arealer udgør således mindre end 0,1 % af søens opland. Næringsstoffudvaskningen fra denne produktion er ikke alene årsag til søens manglende opfyldelse af målsætningerne, men bidrager sammen med andre produktioner til manglende målopfyldelse.

Ifølge beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk er der en udvaskning af kvælstof til overfladevand på 45,20 kg N/ha og der vil være et fosforoverskud på 1,0 kg P/ha svarende til en tilførsel på 27,7 kg P/ha og en fraførsel på 26,7 kg P/ha.

Det vurderes ud fra beregningerne i husdyrgodkendelse.dk at Husdyrlovens beskyttelsesniveau er overholdt.

Ved vurderingen af påvirkninger fra bedriftens anvendelse af udbringningsarealerne har kommunen også set på reguleringen på markniveau, og om der på ejendommens udbringningsarealer er identificeret risikoarealer (skrånende, erosionstruede og lavbundsarealer), idet der fra sådanne arealer et stor risiko for udvaskning af næringsstoffer.

Ingen af ejendommens udbringningsarealer skråner til vandløb, hvor der er risiko for udvaskning af næringsstoffer.

Med henblik på at beskytte Horsens Fjord er der foretaget en reduktion i fosforoverskuddet som også vil medføre en ekstra beskyttelse af Mossø og Randers Fjord.

Der foreligger i dag ikke et tilgængeligt beregningsværktøj, der kan vise, belastning til Natura 2000-område nr. 52 der bl.a. omfatter Mossø, fra det ansøgte. Det må forventes, at de kommende års udarbejdelse af natur- og vandplaner vil give et bedre grundlag for vurderingen af den akkumulerede miljøbelastning af Natura 2000-området. Imidlertid er beskyttelsen af Natura 2000-områderne er indarbejdet i Husdyrlovens gennem beskyttelsesniveauet i bilag 3 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse af husdyrbrug. Det vurderes, at denne beskyttelse er tilstrækkelig til at sikre at områdets udpegningsgrundlag ikke udsættes for en væsentlig negativ påvirkning.

VILKÅR

Der er stillet vilkår om maksimalt fosforoverskud samt anvendelse af foder med et reduceret fosforindhold.

KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL FJORD & HAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Af de udbringningsarealer, der vil blive anvendt til husdyrproduktionen vil knap halvdelen (ca. 132 ha og heraf ca. 11 ha aftalearealer) afvande til Randers Fjord via Gudenåen og resten af arealerne (ca. 137 ha) vil afvande til Horsens Fjord. Begge områder er udpeget som Natura 2000-områder.

Ved den nuværende produktion udbringes 13.378,03 kg N i form af husdyrgødning på udbringningsarealerne, mens der ved den ansøgte produktion udbringes 33.006,35 kg N i form af husdyrgødning. Der sker således en stigning i mængden af den udbragte kvælstofmængde på 19.628,32 kg N. Mængden af udbragt handelsgødning vil samtidigt blive reduceret svarende til udnyttelseseffektiviteten af den ekstra mængde husdyrgødning.

Reguleringen af udvaskningen af kvælstof til overfladevand sker gennem Miljøstyrelsens udpegede områder med reduceret kapacitet til nitratreduktion, hvor bl.a. Horsens yderfjord og Randers Fjord er omfattet af udpegningen.

Horsens Kommune sidestiller dog også arealer der afvander til Horsens inderfjord med arealer der afvander til Horsens yderfjord. På baggrund af krav fra Horsens Kommune har ansøger derfor opklassificeret arealerne i ansøgningssystemet med udgangspunkt i reduktionskapaciteten imellem de pågældende arealer og Horsens Inderfjord.

Af tabel beskrevet under afsnittet "udbringningsarealer" på side 50-51 ses at der herefter sammenlagt er 120,85 ha beliggende i nitratklasse 2 og 16,22 ha i nitratklasse 3, hvilket betyder for arealerne i nitratklasse 2 at de har en evne til at denitrificere på mellem 51-75 % samtidig med at Natura 2000-området er klassificeret som et sårbart vandområde. Arealerne i nitratklasse 3 har en evne til at denitrificere på mellem 0 og 50 % og Natura 2000-området er klassificeret som et meget sårbart område. 121,00 ha ligger udenfor nitratklasse.

Ansøger har på baggrund af opklassificeringen valgt at reducere kvælstofkvoten på alle markerne med 2 % og oplyser, at det i indeværende år medfører en reduktion på 2,8 kg N/ha for de pågældende 258,07 ha svarende til 723 kg.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at den reducerede kvælstofkvote skal målrettes de arealer der afvander til Horsens Fjord, for at opnå en tilstrækkelig reduktion i kvælstofudvaskningen til Horsens Fjord. Horsens Kommune stiller derfor vilkår om, at kvælstofkvoten på de marker der ligger i oplandet til Horsens Fjord skal reduceres med 3,8 % i forhold til Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer.

De udbringningsarealer som afvander til Randers Fjord har alle en reduktionskapacitet for nitrat på 100 %, hvorfor det kvælstof der udbringes på disse arealer ifølge Miljøstyrelsen ikke vurderes at kunne påvirke tilstanden af Randers Fjord i negativ retning. Der er derfor ikke indarbejdet tiltag som reducerer udvaskningen af kvælstof fra disse arealer.

Både Randers Fjord og Horsens Fjord er fosforfølsomme. For at minimere belastningen af fjordene tilstræber Horsens Kommune at opnå fosforbalance på arealerne under hensyntagen til, hvilke virkemidler, som det vurderes at være proportionelt at anvende på bedriften.

Ved den nuværende produktion udbringes 3.326,81 kg P på udbringningsarealerne, mens der ved den ansøgte produktion udbringes 7.149,72 kg P. Der sker således en stigning i den udbragte fosformængde på 3.822,91 kg P.

Ansøger har reduceret fosforoverskuddet fra ejendommens arealer ved at foretage en fodertilpasning for drægtige søers foder samt et reduceret dyretryk på 1,19 DE/ha.

Der er i ansøgningen redegjort for at der tilføres 27,7 kg P/ha. Med referencesædskiftet for bedriften fratages der 26,7 kg P/ha. Dette giver et overskud på 1,0 kg P/ha.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Fjord

I den yderste del af Horsens Fjord (øst for en linje fra Brakør i nord til Borres Knob i syd) har staten udpeget habitatområde nr. 52 "Horsens Fjord, havet øst for og Endelave". Området indgår ligesom alle andre habitatområder i Natura 2000-netværket. I oplandet til dette område, er der jf. Miljøstyrelsens kortværk udlagt nitrat- og fosforklasser.

Grundlaget for udpegningen er bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for mange arter af kystfugle) og specielle naturtyper (f.eks. strandenge og store lavvandede havområder med sandbanker). Flere af de marine naturtyper er karakteriseret ved artsrige bundfauna- og plantesamfund. Næringsstofftilførslen til fjorden er afgørende for produktionen af mikroskopiske alger, idet en øget tilledning af N og P resulterer i en øget planktonalgeproduktion, med uklart vand til følge. Når vandet er uklart vil mindre mængder af lys nå bunden. Bundlevende/bundfæstede makroalger (tang) samt ålegræs påvirkes negativt når lysmængden ved bunden reduceres. En øget planktonalgeproduktion vil ligeledes øge risikoen for iltsvind samt styrken af eventuelle iltsvindsforekomster, hvilket har en meget skadelig effekt på bundlevende dyr.

For landbrugsarealer der afvander til Natura 2000-vandområder, stilles i Husdyrloven krav om et lavere husdyrtryk pr. ha end de generelle harmoniregler ellers giver mulighed for. Kravet er fastsat ud fra kvælstofreduktionspotentialet i det konkrete opland samt en vurdering af recipientens sårbarhed overfor eutrofiering.

Horsens Fjord er en lavvandet fjord, med en middeldybde på 2,9 meter. Kun 6 % af fjorden har en vanddybde, som overstiger 6 meter. Opholdstiden er om sommeren 15-32 dage, mens den om vinteren er 10-18 dage (beregnet vha. Mike 21 model). Det er særligt vinteropholdstiden, som er af betydning, da det er om vinteren, at den største del af næringsstofudvaskning sker. Horsens Kommune vurderer, at vandmasserne i den indre del af fjorden forholdsvis hurtigt opblandes med vandmasserne i den ydre del af fjorden. Det er derfor kommunens faglige vurdering at næringsstoffer, som tilføres den inderste del af fjorden, vil have en direkte effekt på den del af fjorden og de arter og naturtyper, som er omfattet af Natura 2000 beskyttelse.

Basisanalysens risikoanalyse (udarbejdet af Vejle Amt) viser at Horsens Fjord er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Årsagen hertil er bl.a. en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land.

Indtil Vand- og naturplanernes målsætninger for Horsens Fjord offentliggøres er regionplanens målsætninger fortsat gældende.

Landbrugsarealer, som ligger i oplandet til inderfjorden afvander ikke direkte til habitatområde 52, men det er kommunens faglige vurdering, at kvælstof- og fosfor udvaskningen fra landbrugsarealer der afvander til inderfjorden også påvirker habitatområdet i yderfjorden, idet vand og næringsstoffer som tilføres inderfjorden strømmer ud i habitatområdet. Det konkluderes, at tilstanden indenfor habitatområdet vil blive påvirket hhv. positivt ved at reducere næringsstofftilstrømningen og negativt ved at øge tilførslen af næringsstoffer til fjorden.

Conterra har i 2009 på foranledning af Horsens Kommune lavet en opgørelse af udviklingen i tilførslen af husdyrgødning til arealer, som ligger i oplandet til Horsens Fjord. Data er udarbejdet ud fra oplysninger i gødningsregnskabet, som er koblet med oplysninger fra GLR og hvor arealer uden kvælstofnorm er freregnet.

Opgørelsen viser, at mængden af kvælstof, som blev bragt ud via husdyrgødning på de dyrkede arealer i oplandet til Horsens Fjord i 2006 og 2007 (ca. 27.000 DE), var uændret set i forhold til 2003, mens der i årene 2004 og 2005 (ca. 30.000 DE) blev udbragt mere kvælstof via husdyrgødning end i både 2003, 2006 og 2007. Opgørelsen har dermed hverken givet indikationer på, at der har været nogen faldende eller stigende tendens i den samlede mængde udbragt kvælstof via husdyrgødning til arealer i oplandet til fjorden i perioden 2003-2007.

Opgørelsen inkluderer ikke data for udviklingen i opsamling af kvælstof vha. efterafgrøder eller ændret sædskifte.

I en del af oplandet til Horsens Fjord, ligger der 2 meget kvælstoffølsomme søer, Tebstrup Sø og Torp Sø. Der er tale om søer med et meget begrænset opland, hvor det er vigtigt at begrænse kvælstofudledningen til.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at der således er behov for at regulere kvælstofudvaskningen udover de generelle regler, både i forhold til Horsens Fjord (både inder- og yderfjord) samt i forhold til Tebstrup Sø og Torp sø.

På de erosionstruede arealer, humusjord, mv. hvor der er særlig risiko for fosfortab gøres en særlig indsats for at reducere risikoen for tilledning af fosfor til overfladevandet.

Randers Fjord

Randers Fjord er udpeget som habitatområde nr. 14, (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord) og staten har vurderet den som meget kvælstoffølsom pga. dens norer.

Miljømålsætningen er ikke opfyldt i Randers Fjord og risikoanalysen i basisanalysen II har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde målet om god økologisk tilstand i 2015. Årsagen hertil er især en for stor tilførsel af næringsstoffer fra land. Der er derfor behov for at gøre en særlig indsats for at reducere tilførslen af såvel kvælstof som fosfor til Randers Fjord.

Der er således i husdyrloven udlagt nitratklasser i oplandet til Randers Fjord. Arealerne med nitratklasser udgør dog kun en meget lille andel af hele Randers Fjords opland, som i alt udgør 3250 km². Årsagen hertil er dels, at jorden er mere sandet og dels at der i oplandet er mange søer hvori der sker en del kvælstofreduktion, således at den totale kvælstofreduktion kommer over 75 %.

Gudenåens opland udgør langt størstedelen af oplandet til Randers Fjord, i alt ca. 2600 km². Indenfor oplandet findes bl.a. Habitatområde nr. 48 "Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå".

Risikoanalysen i basisanalysen II viser, at for at sikre målopfyldelsen i søerne i 2015, forudsætter det supplerende foranstaltninger, der reducerer påvirkningen fra tilførsel af fosfor og eventuelt kvælstof fra især landbruget, samt i visse tilfælde reducerer påvirkningen fra søbunden af tidligere tilførsler af fosfor, der har hobet sig op i søbunden.

Det er kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af kvælstof og fosfor til (fjord/hav) hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil have en væsentlig indvirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område Randers Fjord.

Nitrat til overfladevand

Baggrunden for klassificering uden for nitratklasse er, at arealerne ligger i et område der ifølge Miljøstyrelsen ikke afvander til et Natura 2000 område.

Idet Horsens Kommune vurderer at arealer, som afvander til Horsens inderfjord, skal sidestilles med arealer der afvander til Horsens yderfjord, har ansøger efter krav fra kommunen, opklassificeret arealerne, således at de alle ligger i nitratklasse 2, nitratklasse 3 eller uden for nitratklasse alt afhængig af reduktionspotentiallet.

Baggrunden for kommunens opklassificering til nitratklasse 2 er at arealerne ligger i et område, der ifølge DMUs nitratreduktionskort har en reduktionskapacitet der er mellem 50 - 75 %, samtidig med at recipienten klassificeres som meget sårbart område.

Baggrunden for kommunens opklassificering til nitratklasse 3 er at arealerne ligger i et område, der ifølge DMUs nitratreduktionskort har en reduktionskapacitet der er mindre end 50 %, samtidig med at recipienten klassificeres som meget sårbart område.

Når hovedparten af arealerne klassificeres som liggende i nitratklasse 2, kan der ifølge den forholdsmæssige beregning i husdyrgodkendelse.dk tillades et maksimalt dyretryk på 1,13 DE/ha, mens det reelle ansøgte dyretryk er på 1,19 DE/ha. Dette er dog i overensstemmelse med husdyrloven, idet alternativet til at reducere dyretrykket kan være at anvende andre tiltag der reducerer kvælstofudvaskningen med en effekt, der svarer til det reducerede harmonikrav. I dette projekt opnås den påkrævede reduktion i kvælstofudvaskningen ved at reducere kvælstofkvoten med 2 % på samtlige udbringningsarealer, 258,07 ha.

Med de 2 % reduktion i kvælstofkvoten kan den maksimalt tilladte og den reelle udvaskning af kvælstof fra arealerne beregnes til henholdsvis 45,90 kg N pr. ha og 45,20 kg N pr. ha.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at den reducerede kvælstofkvote skal målrettes de arealer der afvander til Horsens Fjord, for at opnå en tilstrækkelig reduktion i kvælstofudvaskningen til Horsens Fjord. Horsens Kommune stiller derfor vilkår om, at kvælstofkvoten på de marker der ligger i oplandet til Horsens Fjord skal reduceres med 3,8 % i forhold til Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer. Det drejer sig om markerne: 17-5, 17-2, 17-3, 17-4, 17-0, 6-0, 4-1, 4-0, 5-0, 5-1, 1-0, 203, 202, 30, 110-0, 110-1, 110-2, 26-0, 29-0, 27-0. Se kortbilag 11. Der stilles derimod ikke vilkår om en reduktion i kvælstofkvoten til arealerne i oplandet til Randers Fjord jf. ovenstående vurdering.

Fosfor til overfladevand

Gennem Husdyrgodkendelse.dk er det beregnet at der kan tillades et fosforoverskud på 3,6 kg P ha pr. år set som et gennemsnit over alle ejendommens ejede og forpagtede udbringingsarealer.

På erosionstruede arealer, humusjord, mv. hvor der er særlig risiko for fosfortab gøres en særlig indsats for at reducere risikoen for tilledning af fosfor til overfladevandet. Der er ikke erosionstruede områder som anvendes som udbringingsarealer, hvorfor der ikke skal stilles krav om ekstra bræmmer.

Hvis udbringingsarealerne tilføres mere fosfor med husdyrgødningen, end der fjernes ved høst af afgrøderne, vil det på sigt kunne medføre forøget udvaskning af fosfor fra udbringingsarealerne til de vandområder, som udbringingsarealerne afvander til.

Ejendommens arealer afvander til Randers Fjord og Horsens Fjord hvor der skal gøres en særlig indsats for at reducere udvaskningen af næringsstoffer og herunder fosfor. Horsens Kommune har derfor stillet krav om reduktion af fosforoverskuddet udover det beregnede krav i www.husdyrgodkendelse.dk.

I ansøgningen er det beregnet, at der efter udvidelsen vil være et årligt fosforoverskud på 1,0 kg P/ha. I forhold til Horsens Kommunes vedtagne administrationspraksis, er det vurderet, at hvis det årlige fosforoverskud på omdriftsarealer, der afvander til Horsens Fjord og Randers Fjord overstiger 1,0 kg P/ha, er dette for højt til at kunne opnå målene om god økologisk tilstand i Horsens Yderfjord og Randers Fjord senest i 2015.

I en konkret vurdering af den ansøgte produktion er der taget højde for, at der i denne sag sker en fodertilpasning på indholdet af fosfor i drægtige søers foder samt anvendes et reduceret dyretryk. På baggrund af dette er det Horsens Kommunes vurdering at overskuddet er acceptabelt, og at det ikke er nødvendigt at stille yderligere krav med henblik på at reducere fosforoverskuddet.

Samlet vurdering af belastningen af Horsens Fjord og habitatområdet ved Horsens yderfjord samt Randers Fjord.

Det er kommunens samlede vurdering, at det konkrete projekts udledning af kvælstof og/eller fosfor til Horsens/Randers Fjord, hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil medføre nogen væsentlig negativ påvirkning af vandområde 52 i Natura 2000-området "Horsens Fjord, havet øst for og Endelave"/"Habitatområde nr. 48 "Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenaå".

Der er foretaget en konkret vurdering af belastningen af overfladevand med kvælstof og fosfor fra produktionen. Ved vurderingen er der taget udgangspunkt i oplysningerne der er indarbejdet i husdyrgodkendelse.dk. En del af forudsætningerne som indgår i vurderingen er bl.a. udvaskningen fra det valgte sædskifte, og en tilnærmelsesvis balance mellem tilførsel og fraførsel af fosfor.

Der er endvidere stillet vilkår om, at der på forlangende skal kunne fremlægges et fosforregnskab, der viser, at der er tæt på balance mellem fraførsel og tilførsel af fosfor, hvilket i denne sag konkret er vurderet til, at der kan accepteres op til + 1,0 kg P/ha.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Ved beregning af bedriftens kvælstofkvote, skal kvælstofnormen for de afgrøder der dyrkes på arealerne i oplandet til Horsens Fjord nedsættes med 3,8 % i forhold til Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer. Se kortbilag 11.*
- *Fosforoverskuddet på bedriftens arealer må ikke overstige 1,0 kg P pr. ha pr. år. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne. Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor. Der skal på forlangende indsendes dokumentation til Horsens Kommune.*

NITRAT TIL GRUNDTVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af ejendommens udbringningsarealer er beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsopland jf. Miljøstyrelsens kortværk. Der er derfor ikke foretaget en beregning i Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem af nitratkoncentrationen ud af rodzonen til grundvandet.

Horsens Kommune har ny viden om vandværkernes indvindingsoplande og grundvandsmagasineres nitratsårbarhed. Ingen af ejendommens udbringningsarealer ligger dog i sådanne områder.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Husdyrloven fastlægger, at hvis der forligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinjerne heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet.

Ingen af ejendommens arealer ligger i områder som er udpeget som nitratfølsomt indvindingsopland. Ejendommen har heller ikke arealer i områder hvor kommunen har ny viden udover de oplysninger, der ligger på Miljøportalen og som anvendes i IT-ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk.

Samlet konkluderer kommunen, at den ansøgte produktion, ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening med nitrat af grundvandsforekomsterne i området.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår for drift og egenkontrol.

BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

Der er i det følgende efter Horsens Kommunes ønske opsummeret i punktform alle de oplysninger, Anders Knudsen har redegjort for under hvert afsnit, der vedrører foder, staldindretning, energi- og vandforbrug, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, og som betegnes BAT ifølge enten et af Dansk Landbrugs BATbyggeblade, Miljøstyrelsens BATblade, eller EU-kommissionens BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer*, samt alment godt landmandsskab.

Management

- De ansatte deltager i fagligt relevante aktiviteter og ERFA-grupper,
- Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan,
- Der er månedlig kontrol, aflæsning og journalføring af energi- og vandforbruget,
- Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på anlæggene,
- Der årligt udarbejdes mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov,
- Der er fokus på at optimere foderforbrug og produktionen ved hjælp af E-kontrol.

Staldindretning

- To-klimastald med delvis spaltegulv, jf. BAT-byggeblad Gr.nr. 106.03-52 (bygning nr. 9),
- Delvis spaltegulv i farestaldene nr. 1-3,
- Projekteret løbedrægtighedsstald med delvis spaltegulv, bygning 15
- Projekteret smågrisestald, toklimastald med delvis spaltegulv, bygning 16
- Delvis spaltegulv i løbe- og drægtighedsstaldene nr. 5 og nr. 8,
- Projekteret delvis spaltegulv i kommende farestald i bygning nr. 6
- Bygning nr. 4 skal ombygges fra smågrisestald med fuldspaltegulv til drægtighedsstald med delvis spaltegulv,
- Gyllekøling i smågrisestalden nr. 9 som frivilligt tiltag, hvorfor det ikke er anvendt som virkemiddel i ansøgningen.

Stald 7 er indrettet som dybstrøelsesstald. Ansøger har herunder redegjort for, at der ikke er proportionalitet i på nuværende tidspunkt at renovere stalden, da den ikke er nedslidt.

Ved en dybstrøelsesstald til drægtige søer er der et ammoniaktab på 15 % svarende til (19,04 kg N ab dyr * 15 %) 2,86 kg N/dyr. I en løsdriftsstald med delvis spaltegulv er der et tab på 12 % svarende til et tab på 2,29 kg N – altså er der et øget tab på 0,57 kg N/dyr ved at lade dem gå i en dybstrøelsesstald. Da der er 131 årsdyr, i stalden, så er det øgede tab 74,67 kg N/år. Hvis stalden skal ændres fra at være et dybstrøelssystem til et delvist spaltegulv, så koster det ca. 1500 kr/m². Der skal ca. 2,5 m²/stiplads. Etablering af et nyt gulv vil dermed koste 3750 kr./ stiplads. Der er regnet med 100 stipladser – altså en merudgift på 375.000 kr. Stalden skal afskrives over ca. 20 år, så med en simpel afskrivning i 20 lige store dele, så koster det 18.750 kr/år. Dermed koster det 18.750/74,67 kg N = 251 kr/kg reduceret N at ændre til et delvis spaltegulv.

Hvis de 74,67 kg. N skal hentes via fodringstiltag, så skal alle søernes foder have mængden af råprotein nedsat til 140,5 g/FE. En nedsat mængde råprotein medfører nedsat produktionssikkerhed.

Endvidere anfører ansøger, at det ikke kan afvises, at et dybstrøelssystem er BAT. Ansøger henviser til Miljøklagenævnets afgørelse [MKN 130-00160](#).

Anvendelse af renere teknologi

- Varmegenindvinding til gulvvarme i staldbygning nr. 9.

Energiforbrug

- Der sker månedlig aflæsning af energiforbruget,
- Energiforbruget bliver registreret i månedlig opgørelse, så udviklingen af forbruget kan kontrolleres,
- Der sker rengøring af ventilationssystemerne i forbindelse med almen vask og rengøring efter hvert hold, hvilket begrænser modstanden,
- AI ventilation er styret af et temperatur- og kurvereguleret styringssystem,
- AI elektrisk belysning er timerindstillet og med automatisk tænd/sluk,
- Der bliver anvendt lavenergibelysning i alle stalde,
- Belysningen i alle stalde er zoneopdelt med mulighed for kun at tænde lyset i udvalgte områder,
- Den udendørs belysning er sensorstyret (bevægelsessensorer).

Der anvendes renere teknologi i forhold til energiforbruget ved brugen af varmegenindvinding til gulvopvarmning i staldbygning nr. 9.

Vandforbrug

- Der er installeret integreret drikkenipler i foderautomaterne i staldbygning nr. 9,
- Der er installeret drikkekopper til pattegrise og smågrise i staldbygning nr. 1, 3, 4, 6, og 9,
- Der aflæses månedligt vandforbrug, og der føres separat journal over forbruget,
- Der anvendes iblødsætning før vask og vask med højtryksrensere og koldt vand.

Foder

Det er foretaget en fodertilpasning på indholdet af fosfor i drægtighedsfoderet, således at der udledes mindre fosfor med husdyrgødningen.

Opbevaring og udbringning af husdyrgødning

- Gylle opbevares i en gyllebeholder, som er:
  - o Med fast låg, tag eller en teltstruktur, eller har et flydelag, såsom snittet halm, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA), ekspanderet polystyren (EPS) eller naturlig udtørningsskorpe.
  - o Opbevaringen sker i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger.
  - o Beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
  - o Lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvist hvert år.
  - o Gyllen røres kun lige før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken.
- Få udarbejdet årlige mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov.
- Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.
- Der er dyrkningsfri bræmmer ved vandløb.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Samlet konklusion

Horsens Kommune har fastlagt BAT-niveauet på foder, management, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning ud fra BREF-referencedokumentet¹⁰, mens niveauet for BAT på staldindretning i nye stalde eller stalde, der skal totalrenoveres, er fastsat til Dansk Landbrugs BAT-byggeblad Gr.nr. 106.04-52, jævnfør Miljøklagenævnets afgørelse [MKN-130-00552](#). For staldindretning til smågrise er Horsens Kommunes BAT-niveau fastsat til Dansk Landbrugs BAT-byggeblad Gr.nr. 106.03-52. For staldindretning til farende søer og løsgående samt individuelt opstaldede drægtige/løbeklare søer har Horsens Kommune fastlagt BAT-niveauet til referencestaldsystemet, jf. Bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug¹¹. For BAT staldindretning i eksisterende stalde skal der gives rimelige tidsfrister for, hvornår en eksisterende stald skal leve op til BAT, og at det som oftest betyder, at fristen stilles ud fra det tidspunkt, hvor de eksisterende stalde næste gang skal gennemgribende renoveres. I den forbindelse er gennemsnitslevetiden på et staldanlæg 15-20 år, hvorefter dette skal renoveres gennemgribende.

---

¹⁰ EU-kommissionens BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

¹¹ BEK 294 af 31. marts 2009

Det vurderes, at der indenfor management er anvendt BAT:

- da de ansatte deltager i fagligt relevante aktiviteter og ERFA-grupper,
- da der vil blive udarbejdet en beredskabsplan,
- da der er kontrol af energi- og vandforbrug,
- da der foretages daglige tilsyn og løbende service
- da der udarbejdes mark- og gødningsplaner,
- da der er fokus på at optimere forbrug af foder og produktionen ved hjælp af E-kontrol.

Det vurderes, at der indenfor staldindretning er anvendt BAT:

- da smågrisestalden er indrettet med toklimastald med delvis spaltegulv,
- da der er delvis spaltegulv i farestaldene,
- da der er delvis spaltegulv og toklimastald og delvis spaltegulv i den kombinerede fare- og smågrisestald,
- da der er delvis spaltegulv i drægtighedsstaldene,
- da der etableres delvis spaltegulv i den kommende farestald,
- da bygning 4 ombygges fra smågrisestald med fast gulv til drægtighedsstald med delvis spaltegulv,
- da der er anvendt gyllekøling i smågrisestalden (bygning 9) som et frivilligt tiltag,
- da der varmegenvindes i bygning 9 til gulvvarme i bygning 9.

Det er kommunens vurdering, at dybstrøelse umiddelbart ikke er bedste staldsystem til drægtige søer. Kommunen vurderer, at bedste staldsystem til drægtige søer er delvis spaltegulv. Da stalden ikke er nedslidt vurderes det dog, at der ikke vil være proportionalitet i at ændre staldtypen. Ansøger har redegjort for de økonomiske omkostninger ved at renovere stalden. Der kan dog foretages andre tiltag, som sikrer at ammoniakfordampningen bliver reduceret til samme niveau som for delvis spaltegulv. Ansøger har redegjort for at der ikke vil være proportionalitet i, at foretage fodringstiltag, der reducerer ammoniakfordampningen.

Kommunen stiller vilkår til at indretningen af stald 7 senest i forbindelse med revurderingen af denne miljøgodkendelse skal leve op til det på revurderingens gældende niveau for BAT.

Det vurderes, at der indenfor energiforbrug er anvendt BAT:

- da energiforbruget registreres månedligt,
- da der ventilationssystemet ofte rengøres for at mindske modstanden
- da ventilationssystemet er temperaturstyret,
- da belysningen er timerindstillet og med automatisk tænd og sluk,
- da der anvendes lavenergibelysning i alle stalde
- da belysningen er zoneopdelt hvilket gør at belysningen kan nøjes med at blive tændt i enkelte områder,
- da udendørsbelysning er bevægelsesstyret,
- da varmegenvindingen til gulvvarme sparer energi.

Det vurderes, at der indenfor vandforbrug er anvendt BAT:

- da der er installeret integreret drikkenipler i foderautomaterne i staldbygning nr. 9,
- da der er installeret drikkekopper til pattegrise og smågrise i staldbygning nr. 1, 3, 4, 6, og 9,
- da der månedligt aflæses vandforbrug, og der føres separat journal over forbruget,
- da der anvendes iblødsætning før vask og vask med højtryksrensere og koldt vand.

Det vurderes, at der indenfor foder er anvendt BAT:

- da der er foretaget en fodertilpasning af indholdet af fosfor til drægtige søer, således at der udledes mindre fosfor.

Det vurderes, at der indenfor opbevaring og udbringning af husdyrgødning er anvendt BAT:

- da gyllebeholderne har enten fast låg, tag, teltstruktur eller har et flydelag, såsom snittet halm, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA), ekspanderet polystyren (EPS) eller naturlig udtørringsskorpe,
- da opbevaringen sker i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger,
- da beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring,
- da der ingen dobbeltventiler er (dobbeltspjæld) i gyllebeholderne,
- da lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvist hvert år,
- da gyllen kun omrøres lige før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken,
- da der udarbejdes årlige mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov,
- da der aldrig køres på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal,
- da der er dyrkningsfri bræmmer ved vandløb.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Indretningen af stald 7 skal senest i forbindelse med revurderingen af denne miljøgodkendelse leve op til det på revurderingens gældende niveau for BAT.*

0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Et 0-alternativ på denne ejendom vil betyde, at der ikke sker en udvidelse, ændring eller renovering på ejendommen. Fremadrettet vil det medføre, at det på ejendommen vil blive nødvendigt at køre en nedslidningsstrategi af anlægget, indtil det ikke længere er tidssvarende produktionsmæssigt, eller at produktionen ikke længere har en økonomisk rentabilitet. Hvis en udvidelse eller ændring ikke godkendes, vil det derfor på længere sigt betyde, at ejendommen skal afvikles.

En sådan udvikling vil være ærgerligt fra et samfundsmæssigt perspektiv, idet denne ejendom allerede i langt overvejende grad er og også vil i fremtiden vil være indrettet med bedste tilgængelige staldsystemer, og der ønskes derfor at satse på denne ejendom også i fremtiden.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

0-alternativet til denne udvidelse vil være at fortsætte den nuværende drift. Dette vil medføre at produktionsapparatet nedslides.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at den miljøpåvirkning, der kommer som følge af driften af Monbjergvej 31A ikke påvirker lokalområdet i negativ retning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet særlige vilkår for drift og egenkontrol.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anders Knudsen er ejer og driftsansvarlig for både husdyrproduktionen og ejendommen på Monbjergvej 31A.

Såfremt driften af virksomheden skulle ophøre vil bygningerne og gødningslagrene blive tømt for husdyrgødning, foderrester vil blive fjernet, staldene vil blive rengjort, og olietanke vil blive tømt og eventuelt fjernet.

Ændringer i ejerforhold af produktionen og ejendommen, hvilket vil medføre overdragelse af ansvarlighed for driften og dyrene samt vedligeholdelse af ejendommen, vil straks blive meddelt tilsynsmyndigheden.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Horsens Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- *Ved produktionens ophør skal gyllebeholdere og stalde m.v. efterlades i rengjort stand.*

EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der føres løbende E-kontrol over produktionen og foderforbruget.

Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.

Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Vand- og el-forbruget bliver fulgt løbende med henblik på at lokalisere eventuelle opståede fejl samt vurdere på muligheden for at reducere forbruget.

De tekniske installationer og hjælpemidler kontrolleres løbende for at imødegå driftsforstyrrelser og uheld.

Det sikres, at der er flydelag på gyllebeholder, og der føres logbog ifølge de gældende regler.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer at management og dokumentation er dækkende, herunder i forhold til de særlige vilkår, som er stillet i miljøgodkendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for management og dokumentation:

- *Virksomheden skal føre egenkontrol svarende til det der er beskrevet i redegørelsen. Der skal som minimum foretages følgende registreringer vedr. driften af produktionen. Dokumentationen skal fremvises på forlangende og opbevares i mindst 3 år:*
  - *Halvårlig opgørelse af energiforbrug*
  - *Halvårlig opgørelse af vandforbrug*

BILAG 1. EJENDOMMENS PLACERING

BILAG 2. NUDRIFT OG PLACERING AF ANLÆG

Bygningsoversigt

1. Farestald
2. Farestald
3. Farestald
4. Drægtighedsstald, tidl. smågrise.
5. Drægtighedsstald
6. Drægtighedsstald/karantæne tidl. lade/karantæne
7. Drægtighedsstald
8. Løbestald
9. Smågrise-stald
10. Personalenum
11. Beboelse
12. Gyllebeholder
13. Gyllebeholder.
14. Ny gyllebeholder ø34m.
15. Ny fare-/smågrise-stald 45*50m.

Øvrige anlæg:

- A. Fodersilo
- C. Fodersilo
- H. Halmopbevering
- J. Kompressor
- K. Oiletank
- M. Dieselolie
- N. Vaskeplads
- S. Fortank
- V. Døde dyr
- X. Forrum
- Z. Affald

★ Udendørs lys

----- Gyllerør

Oversigt 15. juni 2009

Anders Knudsen
Monbjergvej 31A
8751 Gedved

BILAG 3. ANSØGT DRIFT

Ansøgt drift og placering af anlæg + landbrugstekniske installationer

Lykkegård

Situationsplan - An

Bygningsoversigt

1. Farestald
2. Farestald
3. Farestald
4. Drægtighedsstald
5. Drægtighedsstald
6. Farestald, 57 farositor tiel. lade/karantæne
7. Drægtighedsstald
8. Lebestald
9. Smågrisestald
10. Personalerum
11. Beboelse
12. Gyllebeholder
13. Gyllebeholder
14. Ny gyllebeholder ø34m
15. Ny lebe-drgt.stald 50 s
16. Ny te-kilmastald, 2000

Øvrige anlæg

- A. Fodersilo
- C. Fodersilo
- H. Halmopbevering
- J. Kompressor
- K. Oiletank
- M. Dieselolie
- N. Vaskeløds
- S. Fortank
- V. Dede dyr
- X. Forrum
- Z. Afald
- T. Nedsivningsanlæg

- Træhegn
- Senere træhegn

Overlagt
Anders Knud
Monbjergvej
8751 Gedved
JAC Rasmussen

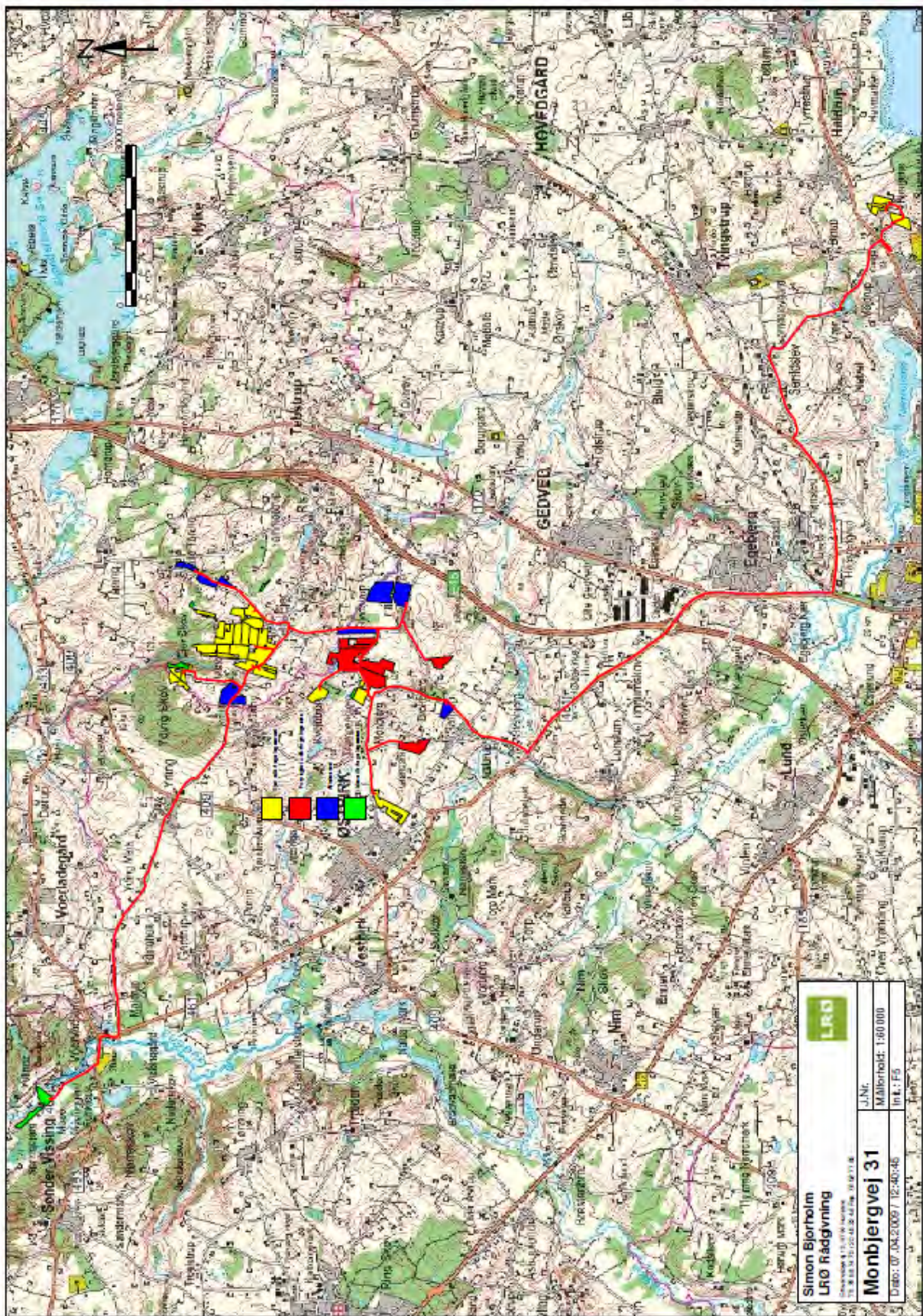
BILAG 4. BESKRIVELSE AF EJENDOMMENS BYGNINGER

Byg nr.	Anvendelse	Grundplan m ² (cirkamål fra AgroGIS)	Højde meter	Taghæld. grader
1	Farestald <i>63 kassestier med 1/3 spalter og 2/3 fastgulv</i>	14 x 25= 350	6,5	25
2	Farestald	14 x 18= 252	6,5	25
3	Farestald	14 x 220 308	6,5	25
4	Smågrisestald <i>Klimastier med betonspalter Skal ombygges til drægtighedsstald</i>	12 x 36= 432	6,5	25
5	Drægtighedsstald <i>Gulvfodring 2/3 fastgulv, 1/3 betonspalter</i>	14 x 32= 448	6,5	25
6	Lade med halmopbevaring og 4 sygestier med dybstrøelse <i>Projekteres ændret til drægtighedsstald med delvis spaltegulv</i>	14 x 31= 434	9,6	25
7	Socialstald til drægtige søer	10 x 36= 360	3,20 Rundbue	÷
8	Løbe- og drægtighedsstald	20 x 39= 780	7,5	25
9	Klimastald <i>2/3 fast, 1/3 trangelriste</i>	22 x 53= 1166	7	25
10	Personalebygning	12 x 14= 168	6	30
11	Stuehus	10 x 26= 260	7,5	45
15	Projekteret løbe- og drægtighedsstald	20 x 50 = 2.250	10	15
16	Projekteret smågrisestald	30 x 33 = 990	Forventeligt 8,5	Forventeligt 25

Opbevaringskapacitet på ejendommen

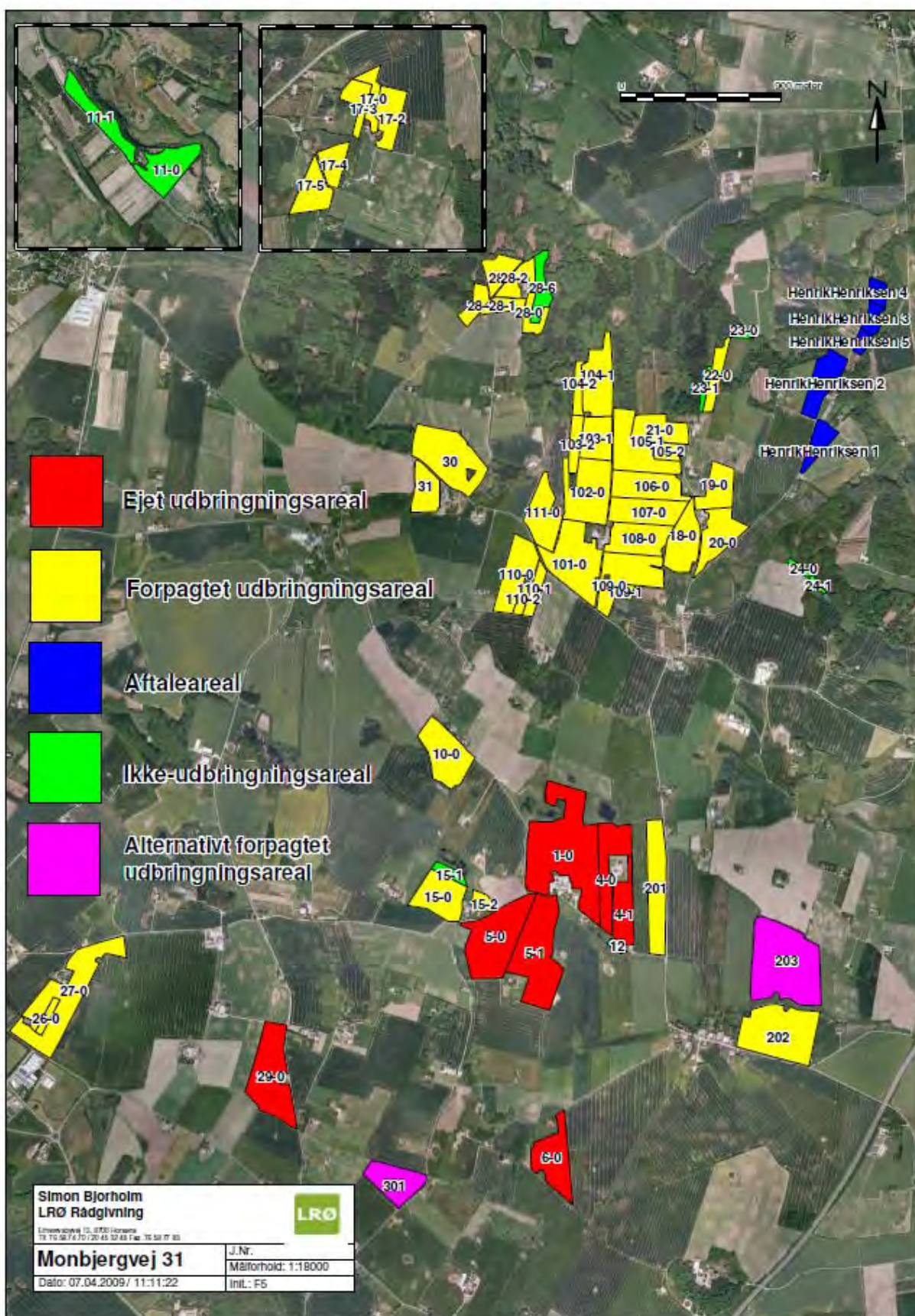
12	Gyllebeholder	1400 m ³
13	Gyllebeholder	2000 m ³
S	Fortank v. bygning 4 (S)	200 m ³
14	Projekteret gyllebeholder	4.000 m ³

BILAG 5. TRANSPORTVEJE

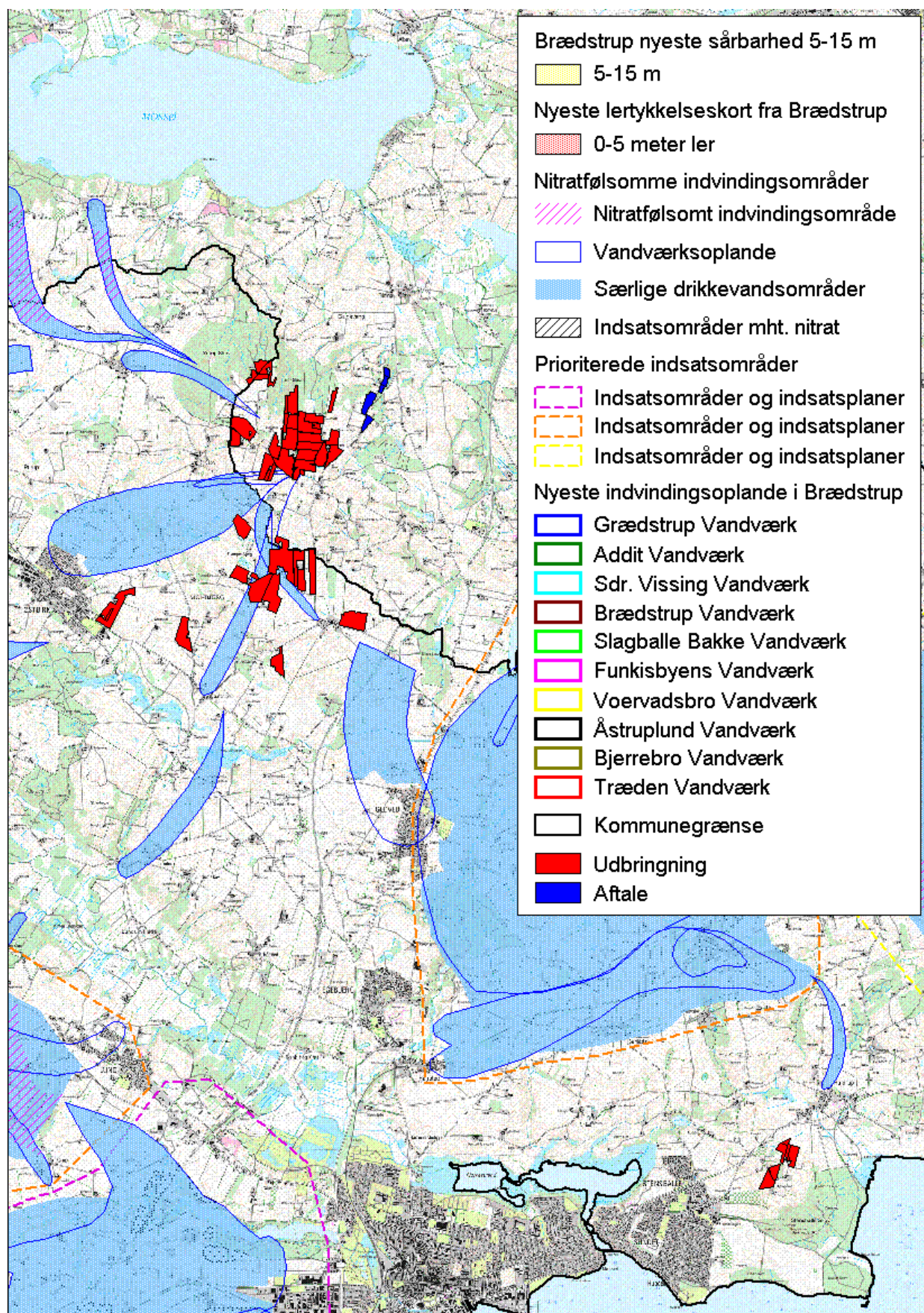
BILAG 6. EJERFORHOLD PÅ UDBRINGNINGSAREALER

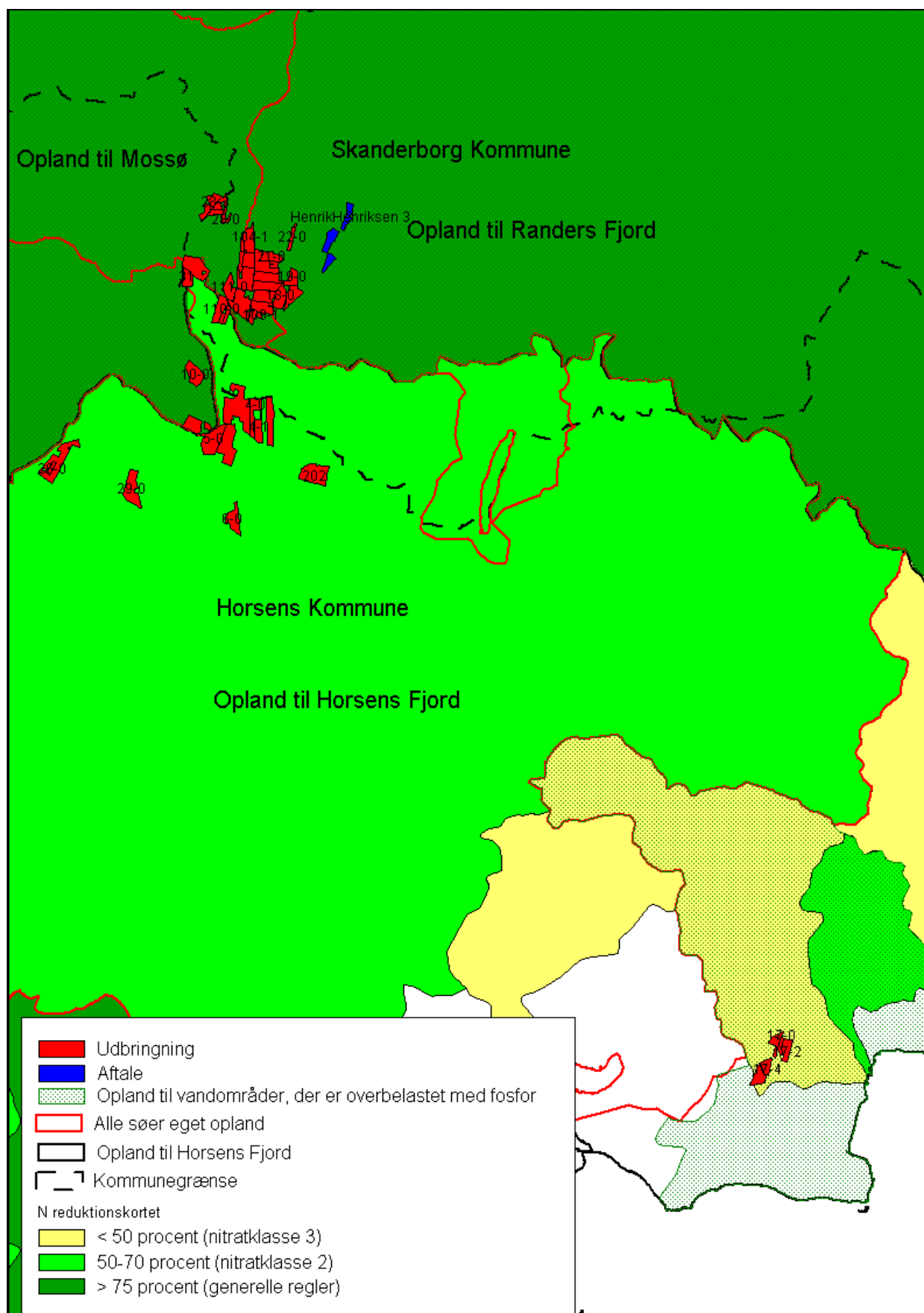
MarkNavn	Areal	Ejerforhold	Rådgibedshaver	Ejer	Ejendommens_adresse	JB
BjornSerensen 2	15,59	Altaleaseal	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Ellingvej 29, 8751 Gedved	6
BjornSerensen 1	11,55	Altaleaseal	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Ellingvej 29, 8751 Gedved	5
AkselPedersen 1	5,10	Altaleaseal	Aksel Pedersen, Brokbjergvej 5, 8752 Østbirk	Lars Olesen, Skovlyvej 3, 8752 Østbirk	Lars Olesen, Skovlyvej 3, 8752 Østbirk	4
HenrikHenriksen 1	2,51	Altaleaseal	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	6
HenrikHenriksen 2	4,66	Altaleaseal	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	6
HenrikHenriksen 3	1,44	Altaleaseal	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Jannie Mikkelsen, Lille Tåningvej 8, 8660 Skanderborg	Lille Tåningvej 8, 8660 Skanderborg	6
HenrikHenriksen 4	1,32	Altaleaseal	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Brian Szycandis Mikalsen, Lille Tåningvej 6, 8660 Skanderborg	Lille Tåningvej 6, 8660 Skanderborg	6
HenrikHenriksen 5	0,88	Altaleaseal	Henrik Jørgen Henriksen, Lille Tåningvej 11, 8660 Skanderborg	Thomas Mathias Thygesen, Lille Tåningvej 10, 8660 Skanderborg	Lille Tåningvej 10, 8660 Skanderborg	6
BjornSerensen 2	7,46	Altaleaseal	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Bjorn Gyldenlev Serensen, Ellingvej 29, 8751 Gedved	Ellingvej 29, 8751 Gedved	6
4-1	4,27	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
4-0	6,11	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
5-0	10,94	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
5-1	12,29	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
29-0	9,78	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
1-0	19,63	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	6
6-0	6,26	Ejkt	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	Montbjergvej 31A, 8751 Gedved	4
110-1	1,73	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
10-0	6,99	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Tage Møller Rasmussen, Kvæstbjergvej 19, 8752 Østbirk	Kvæstbjergvej 19, 8752 Østbirk	6
12	0,38	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jan Lejnd-Hansen, Montbjergvej 12, 8751 Gedved	Montbjergvej 12, 8751 Gedved	6
15-2	0,97	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	6
15-0	5,77	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	6
111-0	5,35	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Søren Bagge-Jørgensen, Risvej 130, 8660 Skanderborg	Risvej 130, 8660 Skanderborg	6
17-2	4,31	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Johannes Eskerød, Bjelegene 25, 8700 Horsens	Bjelegene 25, 8700 Horsens	6
17-3	2,88	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Johannes Eskerød, Bjelegene 25, 8700 Horsens	Bjelegene 25, 8700 Horsens	6
17-4	2,80	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Johannes Eskerød, Bjelegene 25, 8700 Horsens	Bjelegene 25, 8700 Horsens	6
17-5	4,21	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Johannes Eskerød, Bjelegene 25, 8700 Horsens	Bjelegene 25, 8700 Horsens	6
15-1	1,03	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	Maren Olesen, Montbjergvej 27, 8752 Østbirk	6
18-0	5,54	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
19-0	3,99	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
20-0	5,28	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
21-0	4,27	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
23-0	0,99	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	4
23-1	0,73	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	4
22-0	2,39	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	4
24-0	0,64	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
24-1	0,31	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Jens Ekvind Olesen, Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	Skovlykkevej 2, 8660 Skanderborg	6
28-0	1,76	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistofavej 10, 8660 Skanderborg	Vistofavej 10, 8660 Skanderborg	6
101-0	9,73	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
102-0	8,46	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
103-1	4,13	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
104-1	6,80	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
104-2	1,45	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
103-2	1,86	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6
105-1	7,24	Forpagting	Anders Hundervad Knudsen, Montbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshem VS, Risvej 126, 8660 Skanderborg	Risvej 126, 8660 Skanderborg	6

MarkNavn	Areal	Ejerforhold	Rådgibedshaver	Ejer	Ejendommens_adresse	JB
106-0	5,94	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
107-0	5,81	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
108-0	5,67	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
109-1	0,68	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
28-4	1,92	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	6
28-3	2,62	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	6
28-2	2,40	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	6
28-1	1,72	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	6
28-6	2,72	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Niels Damsgaard Hansen, Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	Vistoftevej 10, 8660 Skanderborg	6
17-0	2,22	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Johannes Eskerod, Bjergene 25, 8700 Horsens	Bjergene 25, 8700 Horsens	6
110-2	0,88	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
11-0	5,82	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Bent Andersen, Vilholvej 10, 8660 Skanderborg	Vilholvej 10, 8660 Skanderborg	1
11-1	4,54	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Bent Andersen, Vilholvej 10, 8660 Skanderborg	Vilholvej 10, 8660 Skanderborg	1
26-0	0,88	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Horsens Kommune, Rådhusstorvej 4, 8700 Horsens	Monbjergvej 8L, 8752 Østbirk	5
27-0	13,12	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Horsens Kommune, Rådhusstorvej 4, 8700 Horsens	Monbjergvej 8L, 8752 Østbirk	5
30	9,95	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Aksel Feldthaus, Rilsvej 91, 8660 Skanderborg	Rilsvej 91, 8660 Skanderborg	6
109-0	7,48	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
105-2	1,27	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
110-0	5,88	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Fredenshjem I/S, Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	Rilsvej 126, 8660 Skanderborg	6
31	3,89	Forpagtning	Anders Hundevad Knudsen, Monbjergvej 31, 8751 Gedved	Aksel Feldthaus, Rilsvej 91, 8660 Skanderborg	Rilsvej 91, 8660 Skanderborg	6

BILAG 7. UDBRINGNINGSAREALER I RELATION TIL GRUNDVAND

BILAG 8. UDBRINGNINGENSAREALER I RELATION TIL OVERFLADEVAND

BILAG 9. HØRINGSSVAR FRA SKANDERBORG KOMMUNE

Horsens Kommune/Niras

Att: Lene Christiansen, Niras
E-mail: ltc@niras.dk

Skanderborg Kommune
Adelgade 44
8560 Skanderborg
Tlf. 8794 7000
www.skanderborg.dk

Natur og Miljø
Knudsvej 34
8680 Ry

Sagsbehandler:
Irene Paulsen
Dir. tlf.: 8794 7740
e-mail: irene.paulsen@skanderborg.dk

Dato: 20. maj 2009

Sagsnr.: Nr. 09/32836

Høringssvar vedr. Monbjergvej 31A, i Horsens kommune

Horsens kommune, har via konsulentfirma Niras, sendt en høring vedr. udbringningsarealer, som er beliggende i Skanderborg Kommune.

Der er ca. 115 ha ejet udbringningsareal og ca. 11 ha aftaleareal inden for Skanderborg Kommune. Al jorden er registreret som ler-jord.

Overfladevand og grundvand

Udbringningsarealerne afvander dels til Mossø, til Skanderborg Sø og Horsens Fjord. Det er beskrevet i ansøgningen, at indholdet af fosfor i foderet til drægtige søer reduceres til 4,0 g P/FE. På denne baggrund er det i ansøgningen beregnet, at der i gennemsnit er 0,8 kg P/ha på de ejede udbringningsarealer.

Det betyder, at kun hvis Pt er over 6 kan det blive relevant at stille vilkår, for at begrænse tabet af fosfor til vandmiljøet. I dette tilfælde er overskuddet så lavt, at en meget stor del af arealerne skal have Pt over 6, før det kan udløse yderligere krav. Dette vurderes ikke som sandsynligt, da er maksimalt udbringes 1,4 DE/ha.

Ingen af arealerne i Skanderborg Kommune ligger inden for nitrat-klasse-systemet.

Der er ingen udbringningsarealer inden for de nitratfølsomme drikkevandsområder i Skanderborg kommune.

Ingen åben vandløb inden for 10 m fra udbringningsarealerne.

Natura 2000

Udbringningsarealerne ligger op til Natura 2000 området ved Yding og Ejer Skov, men ikke inden for. Inden for dette område ligger et § 7 område, i Horsens Kommune, som afkaster en bufferzone, som rækker ind i Skanderborg kommune. Hvis dette område er en del af udpegningsgrundlaget for området, skal der stilles vilkår om nedfældning af al gylle inden for bufferzonerne. Der er her tale om mark 28-0, 28-1 og 28-2.

§3 områder

Mark 24 overlapper med et område, som er registreret som § 3 eng hos Skanderborg Kommune. Engen blev besigtiget i juni 2006, og blev ved den lejlighed vurderet til at være en kultureng. At engen er udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 betyder, at driften af engen ikke må ændres. Hvis engen hidtil er blevet gødet og/eller omlagt kan denne drift fortsætte. Ansøger bør derfor redegøre for og dokumentere den hidtidige drift af engen, og dette bør indgå som et maksimalt vilkår i godkendelsen.

Hvis arealet ikke tidligere har været anvendt som udbringningsareal, så kan det ikke blive det nu.

Fortidsminde

I kanten af mark 3 ligger et fortidsminde. Ansøger bør gøres opmærksom på at der skal være en 2 m bræmme langs foden af fortidsminder. Bare til orientering.

Samlet vurdering

*der bør være en beskrivelse af nu-driften på mark 24, som kan skrives ind som max vilkår.

*vilkår som sikre 4,0 g P/FE til drægtige søer

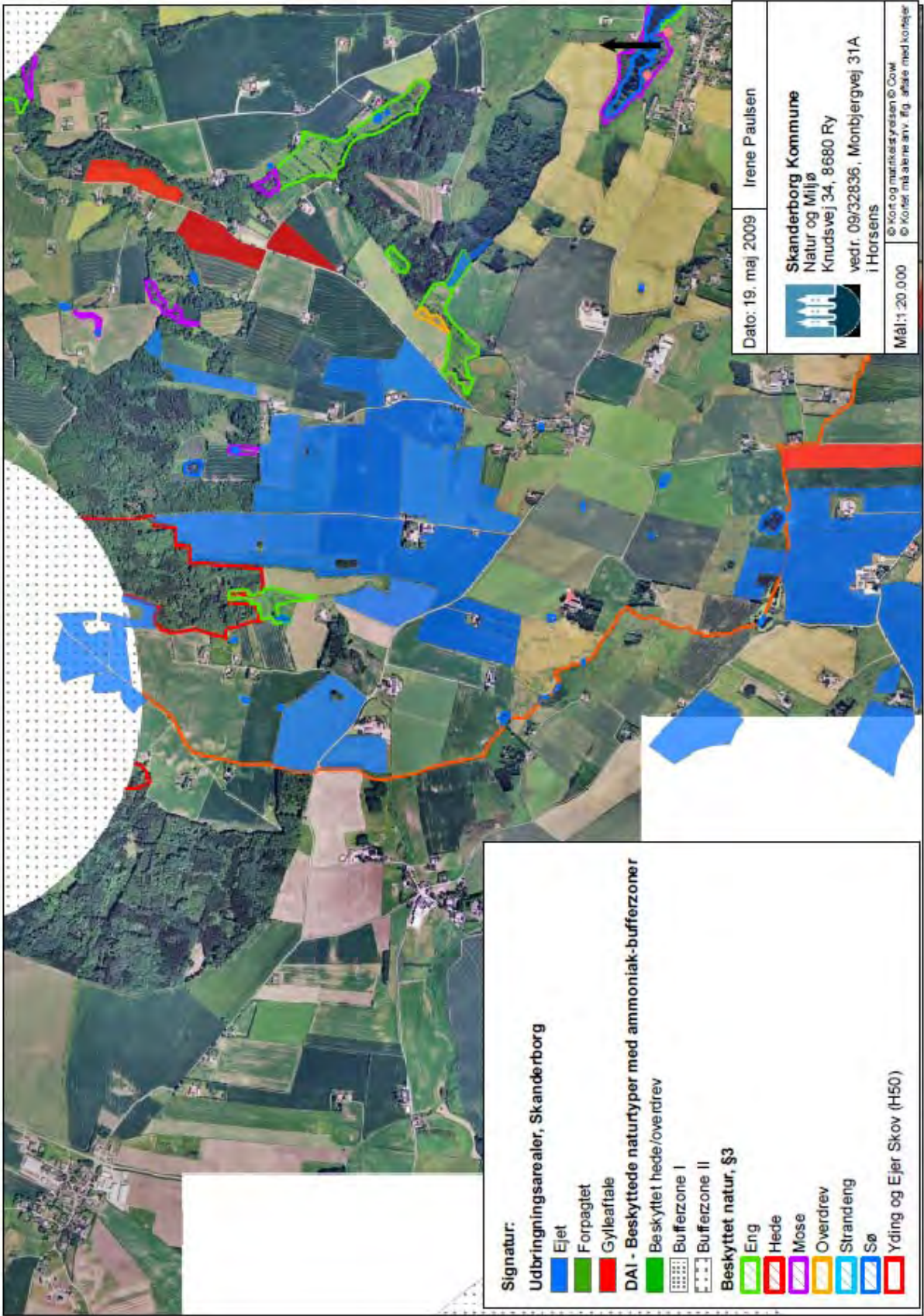
*afhængig af Horsens kommunes vurdering af § 7 område inden for Natura 2000 område, hvis det er udpegningsgrundlag, bør der stilles vilkår om nedfældning af al gylle både i bufferzone I og II.

*Ansøger gøres opmærksom på 2 m bræmme fra foden af fortidsminder.

Med venlig hilsen

Irene Paulsen
Miljøsagsbehandler /hortonom

BILAG 10 UDDRAG FRA MILJØSTYRELSENS SÆDSKIFTENOTAT

Uddrag: Standardsædskifter og referencesædskifter dateret den 27. juni 2007.

Udvaskningsindeks

I den første tabel er angivet den afgrødesammensætning, som anvendes i udvaskningsberegningerne. I næste tabel er angivet kriterierne for hvornår hvilke standardsædskifter skal vælges. Der er desuden angivet et udvaskningsindeks. Udvaskningsindekset er angivet for at det er muligt umiddelbart at sammenligne sædskifterne indbyrdes med hensyn til, om udvaskningen er større eller mindre. Indekset kan ikke bruges til beregne forskellen, idet dette kræver konkrete oplysninger om husdyrbruget. Endvidere er ette rafgrødegrundarealet og den maksimale % efterafgrøder for hvert sædskifte vist. Efterafgrøder i FarmN vil blive omtalt nærmere i særskilt notat.

Efterafgrøder og efterafgrødegrundlag

Efterafgrødegrundlaget har betydning på miljøeffekten, hvis der som virkemiddel ønskes flere efterafgrøder. Hvis der f.eks. ønskes 10 % flere efterafgrøder end de lovpligtige 10 % vil der i alt skulle stilles vilkår om 20 % efterafgrøder. Disse 20 % vil ved udvaskningsberegningerne blive beregnet ud fra efterafgrødegrundlaget.

Således vil en bedrift med 100 ha og et sædskifte k10 have et efterafgrødegrundlag på 40 ha, hvorfor et krav om 20 % efterafgrøder vil svare til 8 ha med efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder vil blive fratrukket hhv. 17 kg N/ha under 0,8 De/ha og 25 kg N/ha hvis der er 0,8 De/ha eller derover. Reduktionen i kvælstofnormen er i FARM N indregnet i effekten af efterafgrøderne. Bemærk at for kvægbrug med harmonikrav på 2,3 DE/ha bliver efterafgrøderne angivet og beregnet anderledes.

Tabeller

De to første tabeller er svine- og planteavlssædskifterne, de næste to kvægsædskifterne, og derefter grundvandssædskifter. Ved tilladelser og miljøgodkendelser må sædskifterne i de enkelte år ikke afvige således, at der ifølge kriterierne skal vælges et andet sædskifte, med mindre de andre sædskifter har en mindre udvaskning ifølge udvaskningsindekset. Den sidste tabel er en liste over fosforfrøførslen ved hvert sædskifte. Såfremt udbringningsarealerne er placeret i oplande, hvor der stilles krav til fosforoverskuddet må der heller ikke ændres til et sædskifte med en mindre fosforfrøførsel.

Svine- og plante-sædskifter:		Vinterkom	Lovpligtige efterafgrøder	Varkom	Afgrøder (0 - 10%)	Vintergræs	Frøafgrøder	Sukkerroer	Kartofler	I alt	Udvaskningsindeks	Efterafgrødegrundareal	Maksimalt areal med efterafgrøder
S1	0% efterafgr.	Typisk lerjord (> JB4)	54	6	15	5	20			100	96	100	20
S2	10% efterafgr.		50	10	15	5	20			100	93	100	20
S3	0% efterafgr.	Typisk sandjord (JB1-4)	44	6	35	5	10			100	100	100	40
S4	10% efterafgr.		40	10	35	5	10			100	98	100	40
S5	0% efterafgr.	Med frøavl	40	5	25	5	10	15		100	89	85	30
S6	10% efterafgr.		36	9	25	5	10	15		100	86	85	30
S7	0% efterafgr.	Med roer	35	5	35	5		20		100	90	80	40
S8	10% efterafgr.		32	8	35	5		20		100	88	80	40
S9	0% efterafgr.	Med frøavl og roer	35	5	35	5	10	10		100	89	80	40
S10	10% efterafgr.		32	8	35	5	10	10		100	88	80	40
S11	0% efterafgr.	Med kartofler	20	5	35	5	10		25	100	97	75	40
S12	10% efterafgr.		17	8	35	5	10		25	100	96	75	40
S13	100% vinterafgrøder		85				15			100	102		
S14			80				20			100	100		
S15			75				25			100	99		
S16			70				30			100	97		

Kriterier for valg af sædskifter	Vinteraps	Frøafgrøder	Sukkerroer	Kartofler	Æter	Lovpåligte efterafgrøder	Sædskifte nr.	Udvasknings- indeks
Typisk svinesædskifte	>15%				0-10%	6%	S1	98
	>15%					10%	S2	93
	<15%				0-10%	6%	S3	100
	<15%					10%	S4	98
Med frøavl		>10%			0-10%	6%	S5	89
		>10%				10%	S6	88
Med roer			>15%		0-10%	6%	S7	90
			>15%			10%	S8	88
Med frøavl og roer		>15% i alt og min. 5 % frøgræs			0-10%	6%	S9	89
						10%	S10	88
Med kartofler				>20%	0-10%	6%	S11	97
				>20%		10%	S12	96
100% vinterafgrøder	<17½%						S13	102
	17½% - 22½%						S14	100
	22½% - 27½%						S15	99
	>27½%						S16	97

BILAG 11 UDBRINGNINGSAREALER MED REDUCERET KVÆLSTOFKVOTE I OPLANDET TIL HORSENS FJORD

